Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair kanun lâyihası ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/288)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Umum Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71/2118, 6/4008

17 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 5 . XII 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı gerekçe ve ilişikleriyle birlikte sunulmuştur.

Genel Anlaşmaya dâhil diğer memleketlerin taviz listelerinde yer alan tâvizlerin büyük bir kısmı memltketimizin ihracatçısı bulunduğu maddelere taallûk etmediğinden ve bu itibarla ilgili memleketler bu gibi tavizleri Türkiye'nin muvafakati olmaksızın değiştirmek hakkını haiz bulunduklarından, aynı zamanda üç bin sayfayı tecavüz eden bu taviz listelerinin tercüme ve tabı işlerinin büyük masraflar ihtiyarını icabettireceğinden ve bu listelerin Türkçeye tercüme ettirilmesinde her hangi bir pratik faide temini bahis mevzuu olamıyacağından, Gümrük Tarife ve Ticaret Genel Anlaşması ile Torquay Protokolünün ve mezkûr protokole ekli Türkiye listesinin tamamı Türkçeye çevrilmiş, diğer memleketlerin taviz listelerinden ancak memleketimizin ihraç maddelerini ilgilendiren tavizlerin Türkçe bir listesinin tanzimi ile iktifa olunduğunun Dışişleri Bakanlığından bildirildiğini saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

İşbu gerekçe ile Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arzolunan ilişik kanun tasarısı, 30 Ekim 1947 tarihinde münakit Gümrük tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının muvakkaten uygulanmasına mütedair 21 Nnsan 1951 tarihli Torquay Protokolüne Türkiye Cumhuriyetinin de dâhil olmasına ve Torquay'da cereyan eden tarife müzakereleri neticesinde bu müzakerelere katılmış olan hükümetler arasında karşılıklı olarak tanınan tarife tavizlerinin, mütekabiliyet esası dairesinde Türkiye Cumhuriyeti bakımından da yürürlüğe konumasına mütedairdir.

Torquay Protokolü ile muvakkaten uygulanması derpiş olunan ve kısaca «Genel Anlaşma» tesmiye edilen Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının gayesi, mütekabiliyet ve karşılıklı menfaat esası dairesinde, Gümrük resimlerinin ve milletlerarası ticari mübadeleleri daraltan diğer âmillerin esaslı surette hafifletilmesi, ve milletlerararsı ticaret alanında fark gözetici muamelelerin bertaraf edilmesidir.

Genel Anlaşma 30 Ekim 1947 tarihinde Cenevre'de Avusturalya, Belçika, Brezilya, Birmanya, Kanada, Seylân, Şili, Çin, Küba, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Hindistan, Lübnan, Lüksemburg, .Norveç, Yeni Zelânda, Pakistan, Holânda, Cenubi Rodezya, İngiltere, Suriye, Çekos-

lovakya, Cenubi Afrika arasında akdedilmiştir. Bunlardan Çin ve Lübnan sonradan Genel Anlaşmadan çekilmişlerdir.

Genel Anlaşma diğer memleketlerin de iltihakına açık bulundurulmaktadır. Katılmak istiyen hükümetler, bu hususta ittihaz edilen usul gereğince, Genel Anlaşmaya dâhil olan veya katılmak istiyen diğer hükümetlerle mütekabiliyet esasları dairesinde tarife müzakerelerinde bulunacaklar ve müzakereleri müsbet şekilde neticelendiren hükümetler, Âkıd Tarafların en az üçte ikisinin muvafakatiyle Genel Anlaşmaya katılabileceklerdir.

Genel Anlaşmaya katılabilmek için yapılması gereken bu müzakereler Âkıd Taraflarca tesbit edilen muayyen tarihlerde cereyan etmektedir. Bu hususiaki ilk müzakereler 1949 senesinde Annecy Şehrinde cereyan etmiş ve Danimarka, Dominika Cumhuriyeti, Finlândiya, Yunanistan, Haiti, İtalya, İsveç ve Uruguay bu müzakereler neticesinde Genel Anlaşmaya katılmışlardır.

İkinci tarife müzakereleri 28 Eylûl 1950 ilâ 21 Nisan 1951 tarihleri arasında Torquay'de cereyan etmiş ve bu müzakerelere Âkıd Taraflardan maada Türkiye, Avusturya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Kore, Peru ve Filipin hükümetleri iştirak etmiştir. Bu müzakereler sırasında Türkiye, kendileriyle esaslı ticari münasebetler idame ettirdiği aşağıda isimleri yazılı memleketlerle tarife müzakerelerini müspet şekilde neticelendirmiş, ve Âkıd Tarafların matlup ekseriyetinin muvafakati de lâhik olması üzerine, Genel Anlaşmaya katılmak hakkına itiraz etmiştir.

Genel Anlaşmanın Âkıd Taraflara tahmil ettiği başlıca vecibeler, tarife müzakereleri neticesinde tesbit edilen tarife tavizlerinin uygulanması, Âkıd Taraflar arasında ihracat ve ithalât bakımından en çok kayırılan memleket kaidesi tatbik edilmesi, dâhilî resimler ve ticarete mütaallik dâhilî nizamlar bakımından ithal mallariyle yerli mallar arasında farklı muamele yapılmaması, ve bilhassa dış ticarete, tediye muvazenesinin ve millî ekonominin korunması maksadiyle müsaade edilenler haricinde, tahditler uygulanmamasıdır. Dış ticarete uygulanan tahditlerin kaldırılması hakkındaki prensip, anlaşmada mevcut istisnalar neticesinde, millî ekonomi icaplarının yerine getirilmesine imkân vermektedir. Diğer taraftan, genel anlaşmanın bütün hükümlerinin uygulanmasının Âkid Tarafların ekonomik bünyelerinde ve mevzuatında değişiklikler yapılmasını icabettireceği ve bu değişikliklerin yapılmasının zamana mütevakkıf bulunacağı Âkıd Taraflarca göz önünde tutulmuş ve, evvelki protokoller gibi, Torquay Protokolünde de Genel Anlaşma hükümlerinin Âkıd Tarafların mer'i mevzuatı müsaadesi nispetinde tatbik edilmesiyle iktifa edilerek, Âkıd Taraflara, sadece, bundan böyle kanun ve nizamlarında Anlaşma hükümleriyle kabili telif olmıyan yeni değişiklikler yapılmaması mükellefiyeti tahmil olunmuştur.

Yukardaki izahattan da anlaşılacağı veçhile, Genel Anlaşmanın Âkıt Tarafları, milletlerarası ticaret alanında uygulamakla mükellef kıldığı kaideler esasen, milletlerarası alanda ekonomik iş birliğine taraftar olan memleketlerin, ekonomilerini müstakar bir esasa istinat ettirebilmeleri için benimsemeleri lâzım gelen kaidelerden ibarettir.

I - Genel Anlaşma millî ekonomilerle milletlerarası ticaret arasında ahenkli bir nizamın teessüsüne imkân vermektedir.

II - Diğer taraftan, Genel Anlaşmaya dâhil olan memleketler ihraç maddeleri için birbirlerinden tarife tavizleri sağlamak suretiyle ihtiyaçlarını genişletmek imkânını elde etmektedirler.

I - Kendileriyle esaslı ticari münasebetler idame ettirdiğimiz memleketlerin büyük ekseriyeti Genel Anlaşmaya dâhildir veya dâhil olmak üzeredir. Memleketimiz de Genel Anlaşmaya katılmakla aynı imkânlardan faydalanarak ihracatını artırabilecektir.

II - Ayrıca, Anlaşmaya katılmadığımız takdirde ihraç mallarımızın Âkıd Taraflar piyasalarında rakîbi mallara nazaran rekabet şartları bakımından gayri müsait bir duruma düşeceği kolaylıkla tahmin edilebilir.

Bu hususları göz önünde bulunduran Cumhuriyet Hükümeti Torquay tarife müzakerelerine iştirak etmiştir.

Torquay tarife müzakereleri neticesinde üzerinde tavizler temin ettiğimiz mallarımızın tavizleri veren memleketlere vâkı ihracatı 1949 senesinde 375 113 000 liraya baliğ olmakta ve mezkûr sene zarfındaki umumi ihracatımızın % 54 üne tekabül etmektedir.

Bnnun % 26 sını fiilî indirimler, % 28 ini de sabitleştirmeler teşkil etmektedir. Sabitleştirilen resimlerin büyük kısmı esasen düşük olan veya bundan evvelki genel anlaşma tarife müzakereleri sırasında indirilmiş olan resimlerdir.

Üzerinde tavizler temin ettiğimiz başlıca ihraç maddelerimiz şunlardır:

Başlıca müşterimiz Amerika Tütün Resmini bundan evvelki tarife müzakerelerinde 30 sentten 20 sente ve bu kere bizimle vâkı müzakereler neticesinde de 15 sente indirmiştir. Kanada işlenmemiş tütünün resmini 30 sentten 22 sente indirmiştir. Sultaniye tipi üzümlerimiz için Amerika, Fransa, Belçika, Holânda esaslı indirimler yapmışlar, İsveç mevcut muafiyeti sabitleştirmiş, Danimarka ile Norveç de esasen düşük olan resimlerini sabitleştirmişlerdir. Fındık üzerinde İngiltere, Fransa, Çekoslovakya, Belçika, Holânda, İsveç ve Avusturya esaslı indirimler yapmışlar, Danimarka da esasen düşük olan resmini sabitleştirmiştir. İncir üzerinde İngiltere, Fransa, İsveç, Kanada, Avusturya, Avusturalya, Amerika ve Cenubi Afrika esaslı indirimler yapmışlar, Yeni Zelânda da esasen mevcut muafiyeti sabitleştirmiştir. Amerika afyon ve meyan kökü üzerinde de esaslı indirimler yapmıştır. Ham pamuk, yağlı tohumlar, küspe, deriler, yumurta, tiftik, bakliyat, fıstık, ceviz ve palamut hulâsası üzerinde de birçok memleketlerden resim tavizleri sağlanmıştır.

Torquay müzakereleri sırasında tarafımızdan diğer Âkıd Taraflar lehine tanınan tavizlere gelince; üzerinde tavizler tanıdığımız ithal mallarının 1949 senesi ithalâtı 353 360 000 liraya baliğ olmakta ve bu rakam 1949 senesi umumi ithalâtımızın % 43 üne tekabül etmektedir. Bunun % 11 i indirim % 89 u mevcut resimlerin sabitleştirilmesi şeklindedir.

Torquay müzakereleri sırasında millî istihsalimize zarar verebilecek mahiyette görülen taviz talepleri is'af edilmemiştir. Ezcümle ipek, pamuk ve yün mensucat ile, memleketimizde imal edilen neviden kâğıt, deri cam ve demir mamulâtı ve lüks eşya üzerinde taviz verilmemiştir. Diğer taraftan taviz talepleri is'af edilirken gümrük varidatımızda hissedilir bir eksilme vukubulmamasına itina edilmiş ve gümrük resimlerinde yapacağımız indirimlerin bilhassa ithallerinde memleketimiz ekonomisi bakımından fayda mülâhaza edilen mallara inhisar ettirilmesine gayret edilmiştir. Bu arada üzerinde tavizler tanıdığımız mallardan % 5 ten aşağı gümrük resimlerine tâbi tutulanların gümrük resimlerini % 5 e kadar yükseltebilmek hakkımız mahfuz tutulmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Genel Anlaşmaya katılmakla, hem ihracatının gelişmesinde yeni imkânlar sağlamış olacak hem de milletlerarası ticaret alanında dünya ticaretinin % 90 nını temsil eden memleketlerle birlikte faal bir rol alabilecektir.

Yukarda mâruz mülâhazalarla Genel Anlaşmaya katılmamızı menfaatimize uygun gören ve 5589 sayılı Kanunla yürürlük süresi uzatılmış bulunan 4582 sayılı Kanuna müsteniden 21 Nisan 1951 tarihli Torquay Protokolünü 17 Eylûl 1951 tarihinde imzalamış olan Cumhuriyet Hükümeti mezkûr Protokola Türkiye Cumhuriyetinin dâhil olmasının onanması maksadiyle hazırladığı ilişik kanun tasarısını Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisinin yüksek tasdikına arzeder.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu *30 . IV . 1952*
Esas No. 1/288
Karar No. 23

Yüksek Başkanlığa

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair kanun tasarısı Dışişleri, Gümrük ve Tekel ve Ekonomi ve Ticaret bakanlıklarının temsilcileri hazır olduğu halde komisyonumuzda incelendi.

Tasarıya ekli Anlaşma ve Protokolün teknik noktalarının ilgili ihtısas komisyonlarında teferruatlı bir şekilde inceleneceği şüphesiz bulunduğundan, tetkikatını sadce siyasi cepheden yapmış olan komisyonumuz, Türkiye taviz listesinin mevcudiyetini de nazara alarak, Protokolün onanmasının memleket menfaatlerine aykırı düşmiyeceği neticesine varmış ve kanun tasarısını aynen kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Gümrük ve Tekel Komisyonuna gönderilmek üzere tasarı ve ilişikleri Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı	Sözcü
Samsun	Niğde
F. Kesim	*N. Bilge*
Kâtip	
Denizli	Ankara
A. Çobanoğlu	*S. M. Arsal*
Bolu	İzmir
F. Belen	C. Baban
	İmzada bulunamadı
İzmir	Kütahya
V. Menteş	*A. Gündüz*
Mardin	Muğla
K. Türkoğlu	*Z. Mandalinci*
Seyhan	
R. O. Arık	
İmzada bulunamadı	

Gümrük ve Tekel Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Gümrük ve Tekel Komisyonu *18 . XI . 1952*
Esas No : 1/288
Karar No : 3

Yüksek Başkanlığa

30 . IV . 1952 tarihinde komisyonumuza havale edilen Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protoklünün onanmasına dair kanun tasarısı Bakanlık temsilcileri huzuru ile komisyonumuzca incelendi.

Protoklün onanmasının memleket menfaatlerine aykırı düşmiyeceği kanaatine varan komisyonumuz tasarıyı oy birliğiyle kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Güm. ve Tekel Ko. Başk.

ve bu rapor Sözcüsü	Kâtip
Trabzon	Samsun
M. Gologlu	*İsmail Işın*

Kocaeli	Konya
M. Kavalcıoğlu	A. F. Ağaoğlu
	İmzada bulunamadı
Samsun	Tokad
H. Uzer	*M. Özdemir*
Afyon K.	Çoruh
B. Oynaganlı	*M. Bumin*
İmzada bulunamadı	
Kastamonu	Kırşehir
A. Keskin	*E. Kaman*

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/288
Karar No. 11

31 . I . 1953

Yüksek Reisliğe

30 Ekim 1947 tarihinde Cenevre'de akdedilen Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına memleketimizin de iltihakını tazammun eden 21 Nisan 1951 tarihli Torquay Protokolünün tasdikına mütedair kanun lâyihası, ilgili vekâletler temsilcilerinin iştirakiyle incelendi :

Mütekabiliyet ve karşılıklı menfaat esası dairesinde, Gümrük Resimlerini ve Milletlerarası ticari mübadelelerini daraltan diğer âmillerin müessir surette hafifletilmesi ve Milletlerarası ticaret alanında fark gözetici muamelelerin bertaraf edilmesi gayesini istihdaf eden bu anlaşmanın, bir taraftan Millî ekonomimizle Milletlerarası ticaret arasında ahenkli bir nizamın teessüsüne imkân vereceği ve diğer taraftan bu anlaşmaya dâhil memleketlerden ihraç maddelerimiz için tarife tavizleri sağlamak suretiyle ihracat hacmımızı artırmak imkânı bahşedeceği düşüncesiyle, tasdikına mütaallik kanun lâyihasının aynen oy birliğiyle kabulüne karar vermiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret Ko. Reisi	Sözcü	Kâtip
Kütahya	Bursa	Kocaeli
H. Gedik	*H. Şaman*	*H. Başak*
Afyan K.	Afyon K.	Ankara
S. Kerman	*G. Yiğitbaş*	S. Benli
		İmzada bulunamadı
Ankara	Bolu	Denizli
H. Bulgurlu	*V. Yöntem*	E. Şahin
		İmzada bulunamadı
Erzurum	İstanbul	İstanbul
S. Başak	*A. Hmdi Başar*	*B. Nedim Göknil*
Kars	Kastamonu	Kırklareli
F. Aktaş	*Ş. Kerimzade*	S. Pekkip
		İmzada bulunamadı
Kütahya	Rize	Sivas
M. Alkin	*O. Kavrakoğlu*	*H. Yüksel*
	Trabzon	

Tasarı yerine lâyiha, Bakanlık yerine vekâlet, Başkanlık yerine riyaset yazmanın tazammun ettiği cereyana iştirak etmediğim beyaniyle imzaladım)

C. Zamangil

Maliye Komisyonunun raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/288
Karar No. 35

22 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli 21 . IV . 1951 tarihli Torquay Protokolünün tasdikı ve mezkûr şehirde cereyan eden müzakereler neticesinde tanzim olunan listede yazılı taviz tarifelerinin protokol hükümleriyle birlikte uygulanması hakkında Hükümetin salâhiyetli kılınmasına dair kanun lâyihası Dışişleri, Maliye, Ticaret ve Ekonomi, Gümrük ve Tekel vekâletleri mümessillerinin de huzuriyle komisyonumuzca 4 . II . 1953 tarihinde görüşülüp incelendi.

Hükümet lâyihasında belirtilen mucip sebepler komisyonumuzca yerinde görüldüğünden kanun lâyihasının kabulüne ittifakla karar vermiştir. Ancak,

Bu kanun lâyihası 18 . XII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulduğu halde bugüne kadar kanunlaşmamış ve Anlaşmanın muvakkat uygu-

lanma devresi dört yıl olduğuna göre sürenin bitimine pek az bir zaman kaldığı nazara alınarak öncelikle tetkik edilmesi hususunun bir temenni mahiyetinde rapora derci uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe arzolunur.

Maliye Komisyonu Reisi	Sözcü
Rize	Siird
İ. Akçal	*M. D. Süalp*

Kâtip

Zonguldak	Kocaeli	Mardin
F. Açıksöz	*E. Alican*	*A. Kalav*
Niğde	Samsun	Seyhan
Hâdi Arıbaş	*Ş. Uluçay*	*Z. Akçalı*
İmzada bulunamadı		
Yozgad	Zonguldak	
F. Nizamoğlu	Rifat Sivişoğlu	
	İmzada bulunamadı	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/288
Karar No. 137

21 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair Dışişleri Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 5 . XII . 1951 tarih ve 6/4008 sayılı tezkeresiyle birlikte komisyonumuza havale edilen kanun lâyihası ve buna dair Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Maliye komisyonları raporları, yetkili temsilciler huzuriyle tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet ve yukarda adı geçen komisyonlar esbabı mucibelerinde de tafsilen izah olunduğu üzere; Cenevre Anlaşması mukaddemesinde beyan edildiği gibi ticari ve ekonomik sahada Âkıd Hükümetler arasındaki münasebetlerin, hayat seviyelerinin yükseltilmesine, ticari münasebet ve mubadelelerde tam eşitliğin teminine, dünya kaynaklarının tam mânasiyle kullanılmasına ve istihsal ile mal mubadelelerinin tezyidine mâtuf olup bu maksatla, mütekabiliyet ve karşılıklı menafi esası dâhilinde gümrük tarifelerinin ve diğer mubadele engellerinin esaslı surette azaltılmasına ve beynelmilel ticaret sahasında farklı muamelelerin izalesine mâtûf bulunmaktadır. Anlaşmanın ruhu en ziyade mazharımüsaade millet muamelesinin tamimi ve buna göre tarifelerin mubadeleleri genişletecek bir şekilde tenzilidir. Bu maksatla Âkıd Taraflar mütekabilen tarife tavizlerinde bulunmuşlardır. Bu anlaşmanın mahiyeti itibariyle Türkiye'nin dış ticareti bakımından istifadeler arzettiği ve dış piyasalara mahsullerimizin arzında en elverişli bir gümrük rejiminden istifadeyi temin eylediği, buna mukabil dahilî mahsulât ve mamulâtın himayesi imkânlarını da mahfuz bulundurduğu nazarı itibara alarak komisyonumuz lâyihayı kabule şayan görmüş ve maddelerin müzakeresine geçmiştir.

Birinci madde Hükümetin teklifi veçhile aynen, 2 ve 3 ncü maddeler şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üzere yüksek Reisliğe sunulur.

Bu rapor

Reis V.	Sözcüsü	Kâtip
Giresun	İzmir	Sivas
M. Şener	*B. Bilgin*	*H. İmre*
Ankara	Ankara	Erzincan
M. Bayramoğlu	*M. Ete*	*N. Pekcan*
Gümüşane	İçel	İstanbul
K. Yörükoğlu	*C. Ramazanoğlu*	*H. Hüsman*
İstanbul	İstanbul	İzmir
S. Oran	*F. Sayımer*	*T. Gürerk*
Konya		Konya
R. Birand		*M. Â. Ülgen*
Malatya		Seyhan
Mülâhazam mahfuzdur		Söz hakkım mahfuz
M. S. Eti		*C. Türk*
Siird	Trabzon	Zonguldak
B. Erden	*S. F. Kalaycıoğlu*	*H. Balık*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli 21 Nisan 1951 tarihli Torquay Protokolü onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
F. L. Karaosmanoğlu

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

İçişleri Bakanı
F. L. Karaosmanoğlu

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Maliye Bakanı ve
Eko. ve Tic. B. V.
H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı
N. Özsan

İşletmeler Bakanı
Hakkı Gedik

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolünün onanmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

GÜMRÜK TARİFELERİ VE TİCARET GENEL ANLAŞMASINA EK TORQUAY PROTOKOLÜ

İşbu Protokol tarihinde Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına Âkıd Taraf olarak dâhil bulunan hükümetler (bunlara aşağıda sırasiyle «Genel Anlaşma» ve «halen âkıd olan taraflar» denmiştir) ile, Avusturya Cumhuriyeti, Federal Almanya Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Peru Cumhuriyeti, Filipin Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri (aşağıda «katılan hükümetler» denmiştir) ve Genel Anlaşmaya, Âkıd Taraflarca müttehaz 9 Kasım 1950 tarihli karara istinaden, iltihak şartlarına mütedair Annecy Protokolü gereğince katılabilecek olan, Şarkî Uruguay Cumhuriyeti Hükümeti (aşağıda «Uruguay» denmiştir),

Torquay'da yapılan müzakerelerin neticesini nazarı itibara alarak,

Temsilcileri vasıtasiyle, aşağıdaki hükümlerin tesbiti hususunda mutabık kalmışlardır :

1. a) İşbu Protokol hükümleri mahfuz kalmak kaydiyle, Genel Anlaşmaya katılabileceğine dair, mezkûr Anlaşmanın XXXIII ncü maddesi gereğince, hakkında karar ittihaz edilmiş bulunan her katılan hükümet, işbu Protokolün, aşağıdaki 11 nci fıkra gereğince kendisi hakkında yürürlüğe girmesini mütaakıp, muvakkat kaydiyle :

i) Genel Anlaşmanın I nci ve III ncü kısımlarını, ve

ii) İşbu Protokol tarihinde mer'i bulunan mevzuatı hükümleriyle telifi mümkün olan azami nispette de, Genel Anlaşmanın II nci kısmını, uygulıyacaktır.

b) Genel Anlaşmanın III ncü maddesine atfen mezkûr Anlaşmanın birinci maddesinin birinci fıkrasında münderiç vecibelerle, VI ncı maddesine atfen II nci maddesinin 2 (b) fıkrasında münderiç vecibeler, işbu fıkranın uygunlanması bakımından, Genel Anlaşmanın II nci kısmına dâhil addedilecektir.

c) İşbu Protokolün B ekinde yer alan listeler, aşağıdaki 11 nci fıkra gereğince yürürlüğe girmelerini mütaakıp, Genel Anlaşmanın uygulanması bakımından, mezkûr Anlaşmanın katılan memleketlere mütaallik ek listeleri addedileceklerdir.

2. İşbu Protoklün, katılan bir Hükümet hakkında aşağıdaki 11 nci fıkra gereğince yürürlüğe girdiği günden itibaren ilgili Hükümet, Genel Anlaşmanın XXXII nci maddesi anlamında Âkıd Taraf olacaktır.

3 a) Halen Âkıd olan bir Tarafa veya Uruguay'a ait olup işbu Protokolün A ekinde yer alan listeler, Protokolün mezkûr Âkıd Tarafça veya Uruguay tarafından imzalanmasını takip eden otuzuncu günde, veya bu otuzuncu güne tekabül eden tarihe nispetle muahhar olduğu takdirde, işbu Protokol tarihinden itibaren hesaplanacak kırk beşinci günde, yürürlüğe girmiş olacaktır.

b) İşbu Protokolün A ekinde yer alan listelerin, Genel Anlaşmanın XXVIII nci maddesinin birinci fıkrasında derpiş edilen müzakere ve Anlaşmaların neticelerini ihtiva eden kısımları, bu müzakerelere katılmış olan Tarafların muvafakatiyle, işbu Protokol tarihini mütaakıp ve işbu fıkranın (a) bendi gereğince tesbit edilen tarihten önce, aşağıdaki şartlar dâhilinde yürürlüğe konabilecektir:

(i) Genel Anlaşmaya ek mer'i listelerde yer almış bulunan tavizlerden geri çekilen veya tenzil edilenlere karşılık olmak üzere, müzakere yolu ile tesbit edilen, nasafete uygun mukabil tavizlerin uygulanmasının, geri çekilme veya tenzillerin fiiliyata girmesinden sonraya bırakılması ve

(ii) Kendi listesinin bir kısmını işbu bent gereğince yürürlüğe koymak istiyen her Hükümetin, ittihazını derpiş ettiği tedbirin hangi tarihte yürürlüğe gireceğini, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine yapacağı bir ihbarla, asgari otuz gün evvel bildirmesi,

(c) A Ekinde yer alan listelerin, Âkıd Taraflarca tesbit edilen usuller gereğince akdedilen müzakere ve anlaşmaların neticelerini ihtiva eden kısımları, müzakerelere katılmış olan tarafların muvafakati ile, (a) bendi gereğince tesbit edilen tarihten önce yürürlüğe konabilir; bununla be-

raber, Genel Anlaşmaya ek mer'i listelerde yer almış bulunan tavizlerden geri çekilen veya tenzil edilenlere karşılık olmak üzere, müzakere yolu ile tesbit edilen nasafete uygun mukabil tavizlerin uygulanması, geri çekme veya tenzillerin fiiliyata girmesinden sonraya bırakılamaz.

(d) Bir liste (a) bendi gereğince yürürlüğe girince, veya bir liste kısmı (b) ve (c) gereğince yürürlüğe konunca, bu liste veya bu liste kısmı, (bu Âkıd Tarafın A Ekindeki listesinde münderiç diğer bütün hükümlerle birlikte) ilgili hükümetin Genel Anlaşmaya ek listesini teşkil edecektir.

Bir mal hakkında, A ekinde yer alan listede derpiş edilen muamele ile, ayni mal hakkında ayni hükümetin Genel Anlaşmaya ek mer'i bir listesinde derpiş edilen muamele arasında bir fark bulunduğu takdirde, A ekinde yer alan liste işbu protokol gereğince mer'i kaldığı müddetçe, bu A ekinde yer alan listede derpiş edilen muamele uygulanacaktır.

(e) İşbu Protokol bakımından «Genel Anlaşmaya ek mer'i listeler» tâbiri, Genel Anlaşmaya, veya, iltihak şartlarına mütedair Annecy Protokolüne ilişik olup, aşağıdaki şekilde vâkı tadilleri de ihtiva eden listeleri ifade etmek için kullanılmıştır :

(i) Listelerin tashih ve tadiline mütedair bilûmum protokoller hükümleri, veya

(ii) Genel Anlaşmanın muayyen bir hükmüne, veya, Âkıd Taraflarca tesbit edilen usullere uygun olarak ittihaz edilip, 28 Eylûl 1950 tarihinde yürürlükte bulunan, her türlü tedbirler ile vâki tadiller.

4. İşbu Protokolü imzalamış bulunan her hükümet, işbu Protokole ilişik listede yer alan bâzı tavizleri, bu tâvizleri ilk defa kendisiyle müzakere etmiş olduğu hükümetin Protokolü imzalamamış olduğunu beyanla, her an kısmen veya tamamen geri çekebilir veya talik edebilir. Bununla beraber,

(i) Bu gibi tâvizleri kısmen veya tamamen geri çeken bir hükümet, diğer bütün Âkıd Tarafları katılan bütün bu hükümetleri ve Uruguay Hükümetini, keyfiyetten, geri çekme veya talikı takip eden otuz gün içinde haberdar edecek ve, davet edildiği takdirde, bu tedbirlere mevzu teşkil eden mal ile esaslı surette ilgili bulunan bilûmum Âkıd Taraflarla, danışmalarda bulunacaktır;

(ii) Bu suretle vâkı geri çekme ve taliklerin hükmü, tavizler ilk defa kendisiyle müzakere edilmiş bulunan Hükümet tarafından işbu Protokolün imzalanmasını takip eden otuzuncu günde, sona erecektir; ve

(iii) İşbu Anlaşmaya ilişik mer'i listelerden geri çekilmiş veya tenzil edilmiş olan tavizler, eski vaziyetleri ile yeniden yürürlüğe konmuş olmadıkça, işbu fıkra hükümleri, mezkûr tavizlerin yerine kaim olmak üzere, 3 ncü fıkranın (b) ve (c) bentlerinde derpiş edilen müzakere yolu ile tespit edilmiş bulunan mukabil tavizlerin geri çekilmesine izin vermiyecektir.

5. a) Genel Anlaşmanın II nci maddesi, mezkûr Anlaşma tarihini zikrettiği hallerde, işbu Protokole ilişik listeler bakımından uygulanacak tarih, işbu Protokolün tarihi olacaktır.

b) Genel Anlaşmanın V nci maddesinin 6 ncı fıkrası, VII nci maddesinin 4 ncü fıkrasının (d) bendi ve X ncu maddesinin 3 ncü fıkrasının (c) bendinde, mezkûr Anlaşma tarihi zikredilmiş olduğu hallerde, katılan memleketlerin her biri hakkında uygulanacak tarih, 24 Mart 1948 dir.

c) Genel Anlaşmanın XVIII nci maddesinin 11 nci fıkrasında 1 Eylûl 1947 ve 10 Ekim 1947 tarihleri zikredilmiş olduğu hallerde, katılan memleketlerin her biri hakkında uygulanacak tarihler, sırasiyle, 1 Kasım 1950 ve 15 Ocak 1951 dir.

d) Genel Anlaşmanın XXVIII nci maddesinin 1 nci fıkrasında 1 Ocak 1951 tarihi zikredilmiş olduğu halde, işbu Protokole ilişik listeler hakkında uygulanacak tarih, 1 Ocak 1954 tür.

6. (a) Genel Anlaşmanın XXVIII inci maddesinin 1 nci fıkrasındaki «1 Ocak 1951 den itibaren» kelimeleri yerine, «1 Ocak 1954 den itibaren» kelimeleri ikame edilecektir.

(b) İşbu protokolün aşağıdaki 10 uncu fıkra gereğince imzalanması, (a) bendinde derpiş edilen tadilin, Genel Anlaşmanın, XXX uncu maddesinin 2 ci fıkrası anlamında bir kabul belgesi tevdii suretiyle kabul edilmiş olduğu şeklinde telâkki edilecektir.

(c) (a) bendinde derpiş edilen tadil, imza ânında Âkıd Taraf bulunan hükümetlerin üçte

ikisi tarafından işbu protokolün imzalanmasiyle, Genel Anlaşmanın XXX uncu maddesinin 1 nci fıkrası gereğince hüküm ifade edecektir.

(d) (c) fıkrasına bakılmaksızın, (a) bendinde derpiş edilen tadil, işbu protokolü imzalıyan bir Âkıd Tarafın, ne bu protokolü ve ne de 21 Nisan 1950 de Torquay'da imzalanan Nihai Senede ilişik genel anlaşma listelerinin meriyette kalacağına mütedair beyanı imzalamamış bulunan diğer bir Âkıd Tarafla doğrudan doğruya yaptığı müzakere neticesinde tanımış olduğu tavizler, şamil olmıyacaktır.

7. (a) Genel Anlaşmanın, katılan bir hükümet tarafından uygulanacak hükümleri, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Konferansı İhzari Komisyonunun ikinci toplantısı sonunda tanzim edilen Nihai Senede ilişik metinde yer alıp, aşağıdaki belgelerin bir veya birkaçı tarafından tashih, tadil ve itmam suretiyle veya diğer suretle, değişikliğe tabi tutulmuş olan hükümlerdir.

Bazı hükümlerin tadiline mütedair olup 24 Mart 1948 tarihinde Havana'da imzalanan Protokol,

XXIV üncü maddenin tadiline mütedair olup 24 Mart 1948 tarihinde Havana'da imzalanan Protokol,

XIV üncü maddenin tadiline mütedair olup 24 Mart 1948 tarihinde Havana'da imzalanan Protokol,

24 Mart 1948 tarihinde Havana'da imzalanan Tashih Protokolü,

I nci kısım ile XXIX ncu maddenin tadiline mütedair olup 14 Eylûl 1948 tarihinde Cenevre'de imzalanan Protokol,

II nci kısım ile XXVI ncı maddenin tadiline mütedair olup 14 Eylûl 1948 tarihinde Cenevre'de imzalanan Protokol,

14 Eylûl 1948 tarihinde Cenevre'de imzalanan İkinci Tashih Protokolü,

XIX numaralı listenin E bölümüne mütaallik 9 Mayıs 1949 tarihli Beyan,

XIX numaralı listenin B bölümüne mütaallik 11 Ağustos 1949 tarihli Beyan,

XXVI ncı maddenin tadiline mütedair olup 13 Ağustos 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Protokol,

I numaralı listede (Avusturalya) yapılan ikameye mütaallik olup 13 Ağustos 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Protokol,

VI numaralı listede (Seylân) yapılan ikameye mütaallik olup 13 Ağustos 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Protokol,

13 Ağustos 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Birinci Tadil Protokolü,

13 Ağustos 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Üçüncü Tashih Protokolü,

Katılma şartlarına mütedair olup 10 Ekim 1949 tarihinde Annecy'de imzalanan Annecy Protokolü,

3 Nisan 1950 tarihinde Cenevre'de imzalanan Dördüncü Tashih Protokolü,

16 Aralık 1950 tarihinde Torquay'da imzalanan Beşinci Tashih Protokolü,

ve Âkıd Taraflarca tanzim edilip, işbu Protokolün ilgili hükümet hakkında yürürlüğe gireceği tarihe kadar meriyet kesbedecek, diğer bilûmum belgeler.

(b) İşbu Protokolün katılan bir hükümet tarafından imzalanması, gerek (a) bendinde tadat edilen belgelerle yapılan bilûmum tashih, tadil, ilâve ve diğer her nevi değişikliklerin, gerekse, Âkıd Taraflarca tanzim edilip kabule arzedilmiş bulunan diğer her türlü belgelerle Genel Anlaşmada yapılan ve işbu Protokolün mezkûr hükümet hakkında yürürlüğe girdiği tarihte henüz meriyet kesbetmemiş bulunan, bilûmum tashih, tadil ve ilâvelerin ve diğer her nevi değişikliklerin kabulünü de tazammun eder. Böylece vâkı kabul, işbu Protokolün, imzalıyan devlet hakkında yürürlüğe girmesiyle, hüküm ifade eder. (c) Bir Âkıd Tarafça XXXV nci maddeye tevfikan ittihaz edilebilecek tedbirler mahfuz kalmak kaydiyle, imza sırasında aksine bir beyan yapılmış olmadıkça, işbu Protokolün bir Âkıd Tarafça veya Uruguvay tarafından imzalanması, ge-

rek (a) bendinde tadat edilen belgelerle, gerekse, Âkıd Taraflarca tanzim edilip kabule arz edilmiş bulunan diğer her nevi belgelelerle Genel Anlaşmada yapılan ve mezkûr Âkıd Tarafça veya Uruguay tarafından henüz imzalanmamış veya kabul edilmemiş bulunan bilûmum tashih, tadil ve ilâvelerin ve diğer her nevi değişikliklerin kabulünü de tazammun eder. Kabul, imza gününden itibaren hüküm ifade eder.

8. İşbu Protokolü imzalamış bulunan, katılan her hükümet, Genel Anlaşmanın muvakkat olarak uygulanmasına nihayet verebilir; bu çekilme, keyfiyet hakkında tahriren yapılacak ihbarın, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterince alınmasından itibaren geçecek altmış günlük bir sürenin hitamında hüküm ifade edecektir.

9. (a) İşbu Protokolü imzalıyan ve 8 nci fıkrada derpiş edilen çekilme ihbarını yapmamış olan her katılan Hükümet, Genel Anlaşma, XXVI nci maddesi gereğince meriyete girdiği tarihten itibaren Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir katılma belgesi tevdii suretiyle, işbu Protokolde derpiş edilmiş bulunan şartlar altında, Genel Anlaşmaya katılabilecektir. Bu katılma, Genel Anlaşma XXVI nci maddesi gereğince yürürlüğe girdiği günde, veya, bugüne tekabül eden tarihe nispetle muahhar olduğu takdirde, katılma belgesinin tevdiinden itibaren geçecek otuzuncu günde hüküm ifade edecektir.

b) Genel Anlaşmaya yukardaki (a) fıkrası gereğince vukubulacak katılma, mezkûr Anlaşmanın XXXII nci maddesinin 2 nci fıkrasının uygulanması bakımından, Genel Anlaşmanın, XXVI nci maddesinin 3 ncü fıkrası gereğince kabulü şeklinde telâkki edilecektir.

10. a) İşbu Protokolün aslî metni 21 Nisan 1951 günü Torquay'da, halen Âkıd bulunan Taraflarla, katılan Hükümetlerin imzalarına açık bulundurulacaktır. Mütaakıben, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecek ve 7 Mayıs 1951 den 21 Ekim 1951 tarihine kadar, Birleşmiş Milletler Merkezinde, halen Âkıd bulunan Taraflarla, katılan Hükümetlerin ve Uruguay'ın imzalarına açık bulundurulacaktır. Ancak, Uruguay'ın bundan evvel, Âkıd Tarafların 9 Kasım 1950 tarihli kararına uygun olarak, iltihak şartlarına mütedair Annecy Protokolü gereğince Genel Anlaşmaya katılmış olması lâzımdır.

b) Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri vakit geçirmeden Birleşmiş Milletlerin bütün üyelerine, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Konferansına katılmış bulunan diğer Hükümetlere ve ilgili diğer her Hükümete işbu Protokolün tasdikli birer örneğini gönderecek, ve kendilerini, işbu Protokole vaz'edilecek her imzadan, yukardaki 9 (a) fıkrası gereğince tevdi edilecek her katılma belgesinden, 3 (b) fıkrası veya 8 nci fıkra gereğince yapılacak her ihbardan, haberdar edecektir.

c) Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Protokolü, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi hükümleri gereğince tescile yetkili kılınmıştır.

11. Hakkında, Genel Anlaşmaya iltihakının kabul edildiğine dair mezkûr Anlaşmanın XXXIII ncü maddesi gereğince karar ittihaz edilmiş olması şartiyle, katılan bir Hükümet için işbu Protokol, işbu Protokolün B ekinde yer alan listesi de dâhil, aşağıdaki tarihlerde yürürlüğe girecektir.

a) İşbu Protokol bu Hükümet tarafından 20 Haziran 1951 de imzalanmış ise, 20 Temmuz 1951 de, veya

b) 20 Haziran 1951 de imzalanmamış ise, katılan Hükümet tarafından imzalanacağı tarihi takip eden otuzuncu günde.

12. İşbu Protokol 21 Nisan 1951 tarihini taşıyacaktır.

İşbu Protokol, listelerde aksine sarahat verilmiş olması hali müstesna, her ikisi de muteber olmak üzere, Fransızca ve İngilizce tek bir nüsha olarak Torquay'de tanzim edilmiştir.

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ek Listelerin yürürlükte tutulacağına mütedair Beyan

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (aşağıda «Genel Anlaşma» denmiştir) Âkıd Tarafları,

Genel Anlaşmaya ek listelerin 1 Ocak 1954 e kadar yürürlükte tutulmasını arzu ederek,

Sözü edilen listelerin bâzı pozisyonlarında, Genel Anlaşmanın XXVIII nci maddesine uygun olarak yapılan, ve Genel Anlaşmaya eklenen Torquay Protokolünün A ekine ithal edilen tadillere de muttali olduktan sonra,

Genel Anlaşmanın ilgili listesinde yer alan bir mal hakkında mezkûr Anlaşmanın II nci maddesi gereğince uygulamayı taahhüt etmiş oldukları muameleyi tadil etmek veya durdurmak maksadiyle, Genel Anlaşmanın XXVIII nci maddesinin 1 nci fıkrası hükümlerini 1 Ocak 1954 ten evvel ileri sürmemeyi taahhüt ederler,

Son fıkra hükümleri, ne bu Beyan ve ne de Genel Anlaşmaya ek Torquay Protokolü kendisi hakkında yürürlükte bulunamıyan bir hükümetle doğrudan doğruya müzakere edilmiş bulunan tavizler hakkında uygulanmaz.

İşbu Beyanın aslî metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir. Genel Sekreter işbu Beyanı Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi hükümleri gereğince tescile yetkili kılınmıştır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri vakit geçirmeden, Birleşmiş Milletlerin bütün üyelerine, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Konferansına katılmış bulunan diğer hükümetlere ve ilgili diğer her hükümete, işbu beyanın tasdikli birer örneğini gönderecektir.

Yukardaki hususları tasdik zımnında, gerekli şekilde yetkili kılınmış aşağıda vâzıulimza temsilciler işbu Beyanı imzalamışlardır.

Her ikisi de aynı derecede muteber olmak üzere, Fransızca ve İngilizce tek bir nüsha olarak Yirmi bir Nisan bin dokuz yüz elli bir tarihinde Torquay'da tanzim edilmiştir.

Torquay Tarife müzakereleri neti celerini tevsik eden Nihai Senet

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması Âkıd Tarafları, 30 Ekim 1949 da, iki toplantı arasında, 1950 Eylûlünde tarife müzakereleri ıin cereyan etmesini kararlaştırmışlardır.

Torquay'de 28 Eylûl 1950 de başlıyan ve 21 Nisan 1951 de nihayete eren müzakereler dört neviden olmuştur.

a) 1947 ve 1949 müzakereleri neticesinde Âkıd Taraf sıfatını ihraz etmemiş bulunan memleketlerin iltihakı gayesiyle yapılan müzakereler.

b) Cenevre ve Annecy Konferanslarına iştirak ettikleri halde iki taraflı müzakereleri bir neticeye vardırmamış bulunan ve 1950 tarife müzakerelerine iştirak arzusunda olan hükümetler arasında cereyan eden müzakereler.

c) Cenevre ve Annecy'de tarife müzakerelerini muvaffakiyetle neticelendirmiş ve karşılıklı yeni veya munzam tarife tavizleri temini gayesiyle müzakerelere girişmek arzusunda bulunan hükümetler arasındaki müzakereler.

d) Cenevre ve Annecy müzakerelerine iştirak eden hükümetlerin birbirlerine tanıdıkları tavizlerde değişiklikler yapmak gayesini güden müzakereler.

Âkıd Taraflar tarafından ihdas edilen usullere uygun olarak cereyan eden bu müzakereler ve başka müzakereler neticesinde aşağıdaki vesikalar tanzim kılınmıştır:

a) Katılan memleketlerin iltihaklarının kabulüne mütedair kararlar;

b) Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli Torquay Protokolü;

c) Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına ekli listelerin yürürlükte tutulacağına dair Beyan;

Bu vesikaların Fransızca ve İngilizce melfuf metinleri işbu Nihai Senetle tevsik olunmuştur; ayrıca, ilişik Torquay Protokolünün A ekindeki bir listede mevcut her hangi bir mala aynı mal hakkında Genel Anlaşmaya ekli mer'i listede musarrah muameleden daha az müsait bir muamele derpiş edildiği ahvalde, bahis mevzuu tadilin tatbikını mümkün kılmak için münasip tedbirler ittihaz edilmiştir.

Yukardaki hususları tasdik zımnında, müzakerelere iştirak eden hükümetlerin usulüne uygun olarak salâhiyetli kılınan mümessilleri imzalarını aşağıya vaz'etmişlerdir.

Her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere Fransızca ve İngilizce tek bir nüsha olarak yirmi bir Nisan bin dokuz yüz elli bir de Torquay de tanzim edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti listesi

Aslı Fransızca olarak tanzim edilmiştir

	Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
				KISİM : I		
				En çok kayrılan memleket tarifesi		
				Fasıl : 3		
				Etler : Hayvanattan hâsıl olan mekûlât		
y	18	C		Kapalı kablarda mahfuz her nevi kasaplık hayvan etleri (Kabili ekil mevat ile mahlût olanlar da dâhildir)	100 K. S.	150,—
y	21	C		Kaz cigeri (İç kabların sıkletleri dâhildir)	100 K. S.	300,—
y	23	C	2	Ekşi sütten parça halinde teksif edilmiş, yağlı yağsız veyahut hububat unu ile karışık çocuk mamaları (İç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	70,—
	24	B		Gravyar, Rokfor, Çester, Parmezan, Felemenk ve bunların emsali (İç kablarının sıkleti dâhildir)	100 K. S.	256,65
	25			Peynir ve yogurt mayası		Muaf
				Fasıl : 4		
				Yağlar		
y	31			Sanayide müstamel idrojenli balina yağı	100 G.	15,40
	32			Hamızatı şahmiye (Tarifenin başka yerlerinde zikredilmiyen)	100 K. S.	40,—
	33			Balık yağları :		
		A		Tababette müstamel yağlar (İç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	15,40
		B		Sanayide müstamel	100 G.	15,40
				Fasıl : 5		
				Balıklar		
	36	y B	2	Ringa balığı, salamuralı veya tütsülenmiş	100 G.	190,—
				Fasıl : 6		
				Mevaddı hayvaniye ve mamülâtı		
y	64	B		Kuru kursak (gayrimamül, parçalanmış şekilde)	100 S.	2,57
	66	B		Jelâtin levha, çubuk ve toz halinde ve sair şekillerde	100 K. S.	20,—
y	71	C		Kimyevi gübreler		Muaf

	Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
				Fasıl : 7		
				Deriler		
	72			Yaş deriler: Tüylü veya tüysüz, işlenmemiş, tuzlu veya kirece batırılmış:		
		C		Sair deriler		
			2	10 kilodan (10 dâhil) 18 kiloya kadar	100 K. S.	50,—
			3	18 kilo (18 dâhil) ve ondan yukarı	100 K. S.	6,—
	73			Kuru deriler (işlenmemiş, tüylü veya tüysüz):		
		C		Sair deriler:		
			3	10 kilo (10 dâhil) ve ondan yukarı	100 K. S.	12,—
	75	C		. . . . .		
				İhtar : Kâğıt ve mukavvadan başka maddelerden deri taklitlerinin K. S. 100 kilosundan 2 000 lira resim alınır.		
				İhtar : Beher desimetre murabbaı 4,5 gramdan yukarı olan keçi glâselerinden (maroken hariç) K. S. 100 kilosundan 1 400 lira resim alınır.		
				Fasıl : 8		
				Deri mamulâtı		
y	89			Makine kayışı ve makinelerde müstamel sair deri ve kösele mamulâtı	100 K. S.	15,40
				Fasıl : 9.		
				Kürk imaline mahsus postlar ve kürkçü mamulâtı		
	96			Kürk imaline mahsus sair postlar (parça, tulum ve eklenmiş)..		
		A		Terbiye görmemiş :		
			y 3	Tilki (Beyaz kırmızı ve kurvaze).	100 S.	1539,92
		B	y 2	Terbiye görmüş (boyanmış olanlar da dâhil) sincap..	100 S.	3849,81
				Fasıl : 10.		
				Yün, kıl ve bunların iplikleri		
y	97			Adi yün :		
		A		Kirli	100 G.	64,16
		B		Yıkanmış	100 G.	123,19
	98	A		Merinos ve şevyot :		
			1	Kirli	100 G.	62,—
				İhtar - Ekonomi Bakanlığından ithalden önce alınan müsaade ile iplik fabrikası için yurda sokulan kirli merinos yapağısının G. 100 kilosundan 2 lira resim alınır.		

Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		2/11438 sayılı Kararname gereğince Ekonomi Bakanlığından ithalden önce alınan müsaade ile yurda sokulan kirli şevyot yünlerinin G. 100 kilosundan 2 lira resim alınır.		
	2	Yıkanmış. İhtar : 2/11438 sayılı Kararname gereğince, Ekonomi Bakanlığından ithalden önce alınan müsaade ile yurda sokuldukları takdirde G. 100 kilosundan 120 lira yerine 34 lira resim alınır.	100 G.	120,—
	3	Taranmış İhtar : 2/11438 sayılı Kararname gereğince Ekonomi Bakanlığından ithalden önce alınan müsaade ile yurda sokuldukları takdirde S. 100 kilosundan 62 lira resim alınır.	100 G.	130,—
100		Tavşan, misk faresi, kunduz ve şapka imaline mahsus sair hayvanat kılları (Yıkanmış, taranmış ve boyanmış olanlar da dâhildir)	100 K. S.	150,—
		Fasıl : 11		
		Yün ve kıl mensucat		
112		Yün veya kıldan mamul torba ve yün çanta ve yün heybe, hortum, kolan, makine kayışı ve bunların mümasilleri (mevaddı saire ile mahlût veya mürettep olsun olmasın) :		
		Yün veya kıldan tâsir torbaları ve makine kayışı ve kolanları	100 K. S.	19,25
		Yün veya kıldan çanta ve heybe, hortum ve bunların mümasilleri	100 K. S.	192,49
		Fasıl : 13		
		Yün ve kıldan mamul hazır eşya		
118		Yün ve kıldan örme çorapçı eşyası, ezcümle: Elbise, fanila, don, gömlek, kaşkorse, omuz ve boyun atkısı ve baş örtüleri, takke, çorap, tozluk, eldiven, boyon bağı, saç için ağ ve sair örmeler ve bunların aksamı (kısmen dikilmiş olanlar da dâhildir) (mevaddı saire ile mürettep olsun olmasın) :		
	A	Sadeleri :		
		Fanila, don, kaşkorse	100 K. S.	1200,—
		Sairleri	100 K. S.	1539,92

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
125			Sâfi ipek ve suni ipekten gayrı mevaddı lifiye ile mahlût yün ve dokuma kumaş veya keçeden şapka ve sair başlıklar (Mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep erkek, kadın ve çocuk için) :		
	A		Erkek için :		
		2	Sairleri	Adedinden	2,57
	B		Kadın için :		
		2	Donatılmamış	Adedinden	2,57
			İhtar : Kıl keçeden mamûl şapkalar yün keçeden mamûl şapkalara temsil olunur.		
126			Keçe şapka taslağı (Kloş) (Erkek ve kadın ve çocuk için)..	Adedinden	0,60
			Fasıl : 15		
			İpek ve mahlût ipek mensucat		
133			Tül, gaz ve eleklik ipek veya suni ipekten veya diğer mevaddı lifiye ile karışık (Madeni teller ve saire ile mahlût olanlar da dâhildir.) :		
	A		Düz tül ve gaz (benekli ve resimli olanlar da dâhildir.)	100 K. S.	623,57
	C		Eleklik	100 K. S.	141,16
134			Sâfi ipek veya suni ipekten sair mensucat ve kordelâ (madenî teller ve mevaddı saire ile mürettep mahlût veya işlemeli ve nakışlı olanlar da dâhildir.) İhtar : Sâfi ipek veya suni ipekten dik açısına bitişik kenarlarının her biri 60 ve 70 santimetre olan bir dik üçgen şeklinde kesilmiş kravatlık mensucatın K. S.100 kilosundan 8 000 lira resim alınır.		
136			Kadife ve pelüş (madenî tellerle mahlût ve mevaddı saire ile mürettep olanlar da dâhildir.) :		
	A		Sâfi ipekten veya suni ipekten.	100 K. S.	4927,75
	B		Sair mevaddı lifiye ile mahlût ipekten (%70 den ziyade ipeği havi olanlar «A» fıkrasına dâhildir.)	100 K. S.	1806,84
137			İpek veya suni ipekten dantelâ ve dantelâ örgüleri bulunan harçlar ve kumaşlar (sâfi veya mahlût) madenî teller ve sair mevat ile mahlût veya mürettep olanlar da dâhildir.	100 K. S.	8623,57
139			Şeritçi ve kaytancı eşyası (pasmanteri) sâfi veyahut sair mevaddı lifiye ve madeniye ile mahlût ve mevaddı saire ile mürettep veyahut gayrimürettep ezcümle : Şerit, kaytan, saçak, kordan, tirtil, düğme, püskül, işlemeli ve işlemesiz harçlar :		
	A		İpekten veya suni ipekten	100 K. S.	7699,62
	B		Sair lifi mevat ile mahlût ipekten veya suni ipekten	100 K. S.	4619,77

Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		Fasıl : 17		
		Zehair, hububat ve bunların müstahsalâtı		
161		Nişasta ve kola :		
	A	Nişasta (Torbalarda)	100 G.	35,—
	B	Kola, toz, parça ve mayi halinde (İç kablarının sikleti dâhildir)	100 K. S.	37,—
		Fasıl : 18		
		Meyvalar		
y 176	B	Erik (kuru) İhtar : Bir kiloda yalnız 110 veya daha az tane bulunan eriklerin K. S. 100. kilosundan 30,80 lira resim alınır.		. . .
195		Erik konserveleri ve üsareleri (İç kabların sıkleti dâhildir)		
	A	Şekersiz	100 K. S.	44,91
	B	Şekerli	100 K. S.	72,18
		Fasıl : 19		
		Sebzeler		
198		Patates İhtar : Tarım Bakanlığının müsaadesiyle ve kontrolu altında ithal edilen tohumluk patates Gümrük Resminden muaftır.		. . .
y 201	B	Kuşkonmaz, konserve (İç kabların ve salamura sıkleti dâhildir)	100 K. S.	77,—
		Fasıl : 21		
		Kahve, kakao, çay		
211	y B	Kakao toz halinde (Şekersiz) (İç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	120,—
		Fasıl : 22		
		İspirto, müskirat ve sirke		
216		Köpürür şaraplar (İç kabların sıkleti dâhildir) (Münhasıran taze üzümlerin veya taze üzüm üsaresinin tahammüründen hâsıl olan şampanya ve benzerleri) İhtar : Menşe memleketinden gelmek ve bu memlekette murakabe altındaki bir menşe unvanından faydalanmak ve aynı zamanda Türk makamlarında şayanı muteber bir menşe şahadetnamesi ibraz edilebilmek kaydiyle,		. . .

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
			munhasıran taze üzümlerin veya taze üzüm usaresinin tahammüründen hâsıl olan şampanya ve köpürür şarapların K. S. 100 kilosundan 100 lira resim alınır.		
y	218	B	Viski ve cin (şişe içinde) (iç kabların sıkleti dâhildir) İhtar : Viski ve cin üzerinde Türkiye Hükümeti tarafından tanınan taviz, Birleşik Kırallık Hükümeti tarafından kuru incirler üzerinde tanınan taviz yürürlüğe girdiği tarihte yürürlüğe girecektir; Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasvibine iktiran etmiş olması kaydı mahfuzdur.	100 K. S.	492,78
			Fasıl : 23		
			Tohumlar		
	223		Tohumlar :		
		y D	Her nevi çiçek ve ağaç tohumları	100 G.	51,33
		H	Çiçek soğanları	100 G.	25,—
			Fasıl : 24		
			Yağlar		
	227		**Kakao yağı**	100 K. S.	64,16
	228		**Hint yağı**	100 G.	25,—
	231		**Terebantin yağı (nebatî neft) (esans dâhil)**	100 G.	15,—
	233	B	**Tarifede zikredilmiyen ekle gayrisalih nebati yağlar ile sanayide müstamel sair nebati yağlar**	100 G.	51,33
			Çam yağı	100 G.	2,57
			Fasıl : 26		
			Baharat		
	237		Kırmızı biber :		
		A	Döğülmemiş	100 G.	102,66
		B	Döğülmüş (iç kabların sıkleti dâhil)	100 K. S.	184,79
y	239		Karanfil çiçeği :		
		A	Döğülmemiş	100 G.	103,94
		B	Döğülmüş (iç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	138,59
	249		**Vanilya**	100 S.	450,—
			Fasıl ; 28		
			Fidan, çiçek, mevaddı nebatiye ve döküntüleri		
y	258		Yaş ağaç ve fidan (meyva veren veya vermiyen ağaç)	100 G.	1,28
y	259	B	Taze çiçek kökleri ve aşıları (sargı ve kabların sıkleti dâhildir)	100 G.	20,—
	262		**Kanape otu (kren vejetal)**	100 G.	9,62

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
263			Kamış :		
	A		Ham, biçilmiş veya yarılmış :		
		2	Hezaran kamışı, Hint kamışı (bambu), Roten kamışı ve sair kamışlar	100 G.	50,—
266			Mobilya, sepet ve eşyayı saire imaline salih ağaçların ve nebatatın çubuk, kabuk, yaprak ve lifleri ve sair sazlar :		
	y A		Roten :		
		1	Ham, biçilmiş veya yarılmış	100 G.	25,67
			Fasıl : 30		
			Müstahzarâtı nebatiye		
y 274			Fahmi nebati	100 G.	15,—
276			Debagatta müstamel mevaddı nebatiye ve hulâsaları (debagata mahsus müstahzarat ve müstahzaratı kimyeviye de dâhildir) :		
	y B		Mimoza	100 G.	5,—
	y C		Kuru hulâsalar (mimoza ve palamut)	100 G.	32,85
	y D		Mayi hulâsalar (palamut)	100 G.	30,80
277	B		Sakız (ommastik)	100 K. S.	60,—
	H		Kolofan	100 G.	4,—
			Fasıl : 31.		
			Terkip yoliyle elde edilen plâstik maddeler ve bunların mamulâtı		
281			Selüloit, kazein, jelâtin, nişasta, fenol, üre, asit fitalik, polyamit, (nylon) vinyl, chlorideasetate copolymer, vinylidine chloride copolymer, acrylonitril copoliymer, polivinyl acohol, polistyrene, poliethylene, tetrafluor octhylene polymer ve benzeri esaslardan terkip yoliyle sentetik olarak yapılan bilcümle plâstik maddeler :		
	A		Ham, toz külçe (renkli olanlar da dâhildir.)	100 K. S.	10,—
	B		Levha, yaprak, çubuk, şerit boru (renkli ve şeffaf olanlar da dâhildir.) :		
		1	Kıvrılıp bükülmeye ve katlanmaya elverişli olmayanlar :		
			a) sadeleri.	100 K. S.	50,—
			b) Kabartma ve saire gibi satıhları çalışılmış yahut hususi şekil verilmiş olanlar.	100 K. S.	200,—
		2	Kıvrılıp bükülmeye ve katlanmaya elverişli olanlar :		
			a) İnce şeffaf yapraklar (metre karesinin ağırlığı 50 grama kadar).	100 G.	65,—
			b) Metre karesi ağırlığı 50 den fazla olanlar :		
		1	Sadeleri.	100 K. S.	1200,—

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		2	Kabartma ve saire gibi satıhları çalışılmış veyahut şekil verilmiş olanlar.	100 K. S.	1500,—
	C		İplikler (1 veya daha ziyade telli).	100 K. S.	800,—
	F		Tarifenin başka yerlerinde zikredilmeyen plâstik maddelerin sair bilcümle mamulâtı (sair maddelerle müretteptep veya gayrimürettep) :		
		2	Sair maddeler ile mürettep veya gayrimürettep olanlar :		
		y	Dolma kurşun kalem ve mürekkepli kalem.	100 K. S.	700,—
		y	Tarih damgaları ve tütün, sigara ve sigara içmeye mahsus edevat.	100 K. S.	1000,—

Fasıl : 32

Ağaç, kömür, kereste ve ağaç mamulâtı

284			Kereste :		
	y C	3	Şirin ağacı (biçilmiş veya yarılmış)	100 G.	1,50
	D		Çam, köknar ve sair ağaçlar :		
		y 1	Maden direği için (çam, köknar lâdin ve saire)	100 G.	0,10
		y 3	Çam, köknar ve lâdin (biçilmiş veya yarılmış)	100 G.	1,50
288	y C		Ağaç, yün, iplik ve saman ve bunlar ile talaş veya yongalardan malzemei inşaiye ve sair mamulât, başka maddelerle mahlût veya mürettep olsun olmasın	100 G.	5,13
290			Ağaç fıçı :		
	D		25 litreden ziyade istiabında olanlar	100 G.	5,—
292			Ahşap kurma evlerin 291 numarada muharrer aksamından maadası İhtar : Ahşap kurma evlerin 291 numarada muharrer aksamı tam olarak ithal edilen mezkûr ahşap evlerin aksamını teşkil ettikleri takdirde 292 numarada tâyin olunan resimlere tâbi tutulur.	ad val.	% 20
295			Her nevi ağaçtan dokumacı silindiri, tarağı, iği, masurası, mekiği, tezgâhı, çıkrığı, ve her nevi makara ve emsali (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep)	100 K. S.	4,49
y 297			Her nevi ağaçtan pipo, sigara ve sigar içmeye mahsus edevat, kalem sapları, kâğıt bıçağı, kâğıtlık ve sair kalem edevatı :		
	A		Mevaddı âdiye ile mürettep ve gayrimürettep	100 K. S.	205,32
	B		Zıkıymet maadin veya mevaddı nefîse ile mürettep	100 K. S.	410,65
298			Ağaçtan alâtı fenniye, ezcümle : Basite ve irtifa tahtası, eşkâl ve alâtı hendesiye ve her nevi cetveller, gönyeler, resim tahtaları ve sehpaları ve emsali (Mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) İhtar : Resmî mektep idareleri nam ve hesabına ithal edilen talim ve terbiyeye mütaallik alâtı fenniye ve eşkâli hendesiye resimden muaftır.	100 K. S.	64,16

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
300			Ağaç kalıplar (kundura, çizme, şapka ve emsali için), ağaç ökçe ve taban (kundura için) tasmalı, tasmasız nalın ve takunya (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep)	100 K. S.	102,66
305	B		Temizlenmiş mantar (levha, yaprak, şerit, veya sair şekillerde)	100 G.	25,—
306			Ağaç çerçeve çubuğu ve çerçeve, korniş ve stor takımları (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) :		
	A		Perdahlı, perdahsız, boyalı, boyasız	100 K. S.	60,—
			Fasıl : 33		
			Fırçacı mamulâtı		
307			Fırça ve supürge :		
	B		Her nevi resim fırçaları (saplı ve sapsız)	100 K. S.	218,16
	C		Hayvanat kıllarından veyahut hayvanat kılları ile nebati elyaf ve mevaddan karışık veya madenî telden veyahut mensucattan sanayie mahsus fırça ve süpürgeler (saplı ve sapsız)	100 K. S.	12,83
	D		Elbise ve tuvalet fırçaları (hayvani ve nebati liflerden mensucattan, deriden, madenî tellerden ve saireden) :		
		3	Selüloit, galalit ve sair plâstik mevaddan, abonoz ve pelesenk ağaçlarından ve nikelden	100 K. S.	538,97
		4	Mevaddı saireden	100 K. S.	307,98
			Fasıl : 36		
			Hasırcı ve sepetçi mamulâtı		
315			Şapka ve sair imaline mahsus hasır (şerit halinde olanlar da dâhildir) :		
	A		Sair mevad ile gayrimürettep	100 K. S.	40,—
321			Sazdan, samandan ve zikredilmiyen sair mevaddı nebatiyeden şapka ve sair başlıklar (Erkek ve kadın ve çocuk için) :		
	B		Saireden (Kâğıt şapkalar dâhildir) :		
		1	Taslak (kloş)	Adedinden	0,75
		2	Tamam	Adedinden	1,—
			Fasıl : 37		
			Kâğıt ve tatbikatı		
323	C		Selüloz İhtar : Suni mensucat elyafı imaline mahsus selüloz da «C» fıkrasına dâhildir.	100 G.	0,03

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	328	A	Filigranlı âdi matbaa kâğıdı İhtar : Yalnız gazete tabında kullanılmıya mahsus âdi matbaa kâğıdının filigranları arasındaki aralık 4 santimetre olarak tesbit edilmiştir.		
	330		Kopye ve yazı çoğaltma kâğıtları :		
		y B	Stensil (İç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	150,—
		C	Kömür kâğıdı (İç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	200,—
y	331		Resim, sünger ve süzgeç kâğıdı	100 K. S.	28,87
	336	B	Taş veya huruf ile basılmış veya çizilmiş defter kâğıdı, hendese kâğıdı ve emsali	100 K. S.	44,91
y	337		Bir yüzü kromlu, boyalı, altın veya gümüş yaldızlı kâğıtlar	100 K. S.	30,—
	338		Duvar kâğıdı ve mukavvaları ve şeridi ve sair kaplamalık kâğıtlar :		
		B	Sairleri	100 K. S.	20,—
	340	A	Sigara kâğıdı (yaprak ve şerit halinde) İhtar : Türkiye Hükümetinin bu resmi, % 50 yi tecavüz etmemek kaydiyle, advalorem bir resme tahvil hakkı mahfuzdur.	100 K. S.	153,99
	341	D	Katranlı, asfaltlı, kumlu ve emsali mukavvalar, dam ve sargı için	100 G.	10,39
y	343		Deri taklidi mukavvalar	100 K. S.	58,39
y	345		Resimli kartpostallar :		
		B	Mevaddı saireyle gayrimürettep	100 K. S.	153,99
	348		Kitap ve gayrimevkut mecmualar (ecnebi lisaniyle yazılmış veya tabedilmiş)		
		A	Ciltsiz		Muaf
		B	Bez ve mukavva kaplı		Muaf
y	349		Mektep kitapları, gazeteler mevkut mecmualar (hangi lisanda olursa olsun)...		Muaf

Fasıl : 39.

Pamuk ipliği

y	372		Pamuk ağ ipliği	100 K. S.	50,—
	373		Kaskam iplikleri	100 K. S.	50,—
	374		Pamuk ipliği dökuntüleri (üstüpü dâhildir) (mevaddı sairei lifiye ile mahlût olsun olmasın)	100 G.	20,—

Fasıl : 40

Pamuk mensucat

	383		Her nevi pamuk kadife ve pelüş ve kadifeli mensucat ve bunlardan kordelâ ve şerit (madenî tellerle ve her nevi pullar ve boncuklarla mahlût veya mürettep olanlar dâhildir)	100 K. S.	481,23

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
y 389			Pamuktan makine kolanı (balatalılar ve mevaddı saire ile mürettep olanlar da dahildir) İhtar : Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının müsaadesi ile ithal edilen makine kolanları ile sanaiye mahsus silindir keçelerinin K. S. 100 kilosu 25 lira resme tâbidir. (Kauçuk miktarı % 50 den fazla olanlar 444 tarife numarasına tatbik olunur) müsaade istimal mahallinin tevsikı üzerine ita kılınır.	100 K. S.	256,65
			Fasıl : 41		
			Pamuktan hazır eşya		
y 394			Pamuktan örme veya dokuma kumaştan iç çamaşırı :		
	B		Sairleri	100 K. S.	600,—
395			Pamuktan mamul örme eşya :		
	B		Parça halinde örme çorapçı eşyası, ezcümle : Elbise, fanila, don, gömlek, kaşkorse, omuz ve boyun atkısı, başörtüleri, takkeler, çorap, tozluk, eldiven, boyunbağı, saç ağı ve sair bu gibi örmeler ve bunların aksamı (kısmen dikilmiş olanlar da dâhildir.) (Mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) :		
		1	Sadeleri	100 K. S.	1154,94
403			Pamuk mendil :		
	A		Kenarları bastırılmış, bastırılmamış	100 K. S.	461,98
	B	1	Ajorlu, işlemeli (ipek işlemeli olanlar da dâhildir.)	100 K. S.	808,46
			Fasıl : 42		
			Keten, kendir, Manila kendiri, jüt ve sair iplik imaline veya dokomaya elverişli nebati maddeler		
409	C		Koko elyafı veya ipliği	100 G.	4,—
			İplikler (bir veya ziyade telli) :		
412	A		Kasarsız :		
		y 2	Kendirden	100 K. S.	64,16
	B	1	Kasarlı, boyalı veya yıkanmış :		
			Jütten ve Manila kendirinden	100 K. S.	35,—
		y 2	Keten ipliği (kasarlı)	100 K. S.	19,25
413			Müfredat üzere satılabilecek hale getirilmiş iplikler (kasarlı, kasarsız, boyalı) (makara ufak çile, yumak, zıvana ve sair şekillerde) (makara, kâğıt zıvana ve saire sıkletleri dâhildir)	100 K. S.	128,33
414			Sicim, ip, halat (katranlı boyalı, madeni tellerle müret-tep olanlar da dâhildir) :		
	A		Kutru 5 milimetreye kadar	100 K. S.	100,—
	B		Kutru 5 milimetre ve ondan yukarı	100 K. S.	70,—

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim hadi (T.L.)
			Fasıl : 43		
			Keten, kendir ve sair mevaddı nebatiyeden mamûl mensucat		
y 417			Jütten sargılık kaba bez ve çuval (tabiî renkte veya boyalı) :		
	A		Sargılık kaba bez	100 G.	29,26
	B		Çuval	100 G.	43,89
418			Yelken bezi ve çadır bezi (mevaddı saire ile mahlût olsun olmasın) :		
	A		Kasarsız	100 G.	100,—
y 419			Jüt veya kokodan dokunmuş yer ve duvar halı ve kilimleri (ipek ve yünden gayrı sair mevad ile mahlût veya mürettep olanlar da dâhildir)	100 K. S.	300,—
y 420			Jüt veya kokodan paspaslar	100 K. S.	160,4.
421			Her nevi keten mensucat (örme kumaşlar dâhildir) (madeni teller ve pullar ve sair ile mürettep olanlar da dâhildir) :		
	A		Tül, gaz, patist :		
		1	Sâfi keten	100 K. S.	384,98
	B		Kadife pelüş :		
		1	Sâfi keten	100 K. S.	256,65
	C		Başka yerlerde zikrolunmıyan sair mensucat :		
		1	Sâfi keten	100 K. S.	256,65
y 424			Makine kolanları (balatalılar da dâhildir) (mevaddı saire ile mürettep veya gayrimürettep)	100 K. S.	16,04
			Fasıl : 44		
			Keten, kendir ve saireden mamûl hazır eşya		
427			Ketenden, ramiden ve zikrolunmıyan sair mevaddı nebatiyeden örme veya dokuma kumaştan beden, sofra, yatak ve ev çamaşırı ve başka yerde zikrolunmıyan sair dikilmiş şeyler :		
	A		İşlemeli, dantelli :		
		y	Ketenden	100 K. S.	2500,—
	B		Sairleri	100 K. S.	1200,—
y 433			Keten mendil :		
	A		Kenarları bastırılmış veya bastırılmamış	100 K. S.	1154,94
	B		Ajurlu, işlemeli (işlemesi ipek olanlar da dâhildir)	100 K. S.	1924,90
			Fasıl : 45		
			Lâstik, kauçuk ve mamulâtı		
442			Tel	100 K. S.	120,—

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	444		Volkanize kauçuktan levha, yaprak şerit çubuk, boru ve bunların âdi maadin veya mevaddı saire ile mürettep olanları :		
			Kauçuk kayış kolanı ve kauçuk hortum (tazyiklı hava çekiçleri için hususi) (bez ve sair maddelerle tahkim veya terkip edilmiş olsun olmasın)	100 K. S.	16,04
			Sairleri	100 K. S.	150,—
	445		Bisiklet, otomobil, araba ve sair vesaiti nakliye tekerleklerine mahsus iç ve dış lâstikleri ve şeritler (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) :		
		A	İç ve dış lâstikleri :		
		1	Otomobil, kamyon, otobüs ve emsali arabalar için	100 K. S.	75,—
			İhtar : Beherinin sikleti 35 kilodan ziyade olan dış lâstiklerle beherinin sıkleti 5 kilodan ziyade olan iç lâstiklerin resimleri % 40 tenzil olunur.		
		2	Bisiklet için	100 K. S.	80,—
		B	Şeritler :		
		1	Kamyon ve emsali arabalar için	100 K. S.	50,—
		2	At arabalar için	100 K. S.	62,50
y	448		Kauçuktan tababete mahsus alât (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep)	100 K. S.	179,66
	449		Tarifenin başka yerlerinde zikredilmiyen sair kauçuk mamulâtı (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) :		
			Kauçuk contalar (kesilmiş olarak)	100 K. S.	23,10
			Sairleri	100 K. S.	230,99

Fasıl : 46

Muşamba ve muşamba mamulâtı

(Kauçuktan maada mevad ile)

	452		Yere sermeye mahsus linoleom kamptülikon muşambaları (parça veya top halinde) :		
		A	Mantarlı ve müteaddit renkli	100 G.	38,18
		B	Mantarlı yekrenk	100 G.	24,70
	454		Mücellit muşambası (her nevi) mühendis ve resim muşambaları ve emsali sair ince muşambalar	100 K. S.	102,66

Fasıl : 47

Taşlar ve topraklar ve mamulâtı

y	456		Çakmak taşı (tabii)	100 G.	0,26
	459		Değirmen taşı ve öğütmeye mahsus sair taşlar (mevaddı saire ile mürettep veya gayrimürettep)	100 G.	0,77

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	461	C	Kaygan taşından mamul eşya (mevaddı saire ile müret-tep veya gayrimürettep) (mekteplere mahsus çerçeveli levhalar ve bunların kalemleri de dâhildir)	100 G.	15,—
	477		Asbestos (amyant) bitümen ve müşabihleri ve bunların mamulâtı (terkibinde veya nescinde kauçuk veya elyaf veyahut maadini âdiye bulunanlar ve kâğıt, mukavva, alçı, çimento ve boya gibi mevaddı âdiye ile mahlûten mamul olanlar da dâhildir) (mevaddı saire ile mürettep veya gayrimürettep) :		
		y D	Levha ve yaprak halinde amyant (asbestoslu mukavva ve kâğıtlar da dâhildir)	100 G.	20,—
		y D	Amyant iplik, sicim, ip, halat, salmastra, şerit, hortum ve kamış	100 K. S.	80,—
		y H	Amyant contalar	100 K. S.	25,—
y	481	C	Manyezit ateş tuğlası	100 S.	5,—
			Fasıl : 48		
			Çini ve porselen mamulâtı		
	483		Çini ve porselenden döşemelik tuğla :		
		B	Sairleri	100 G.	15,40
y	487		Çini veya porselenden sofra, tuvalet takımları ve heykeller :		
		C	İki ve daha ziyade renkli, markalı, yaldızlı ve resimli (mevaddı saire ile gayrimürettep)	100 G.	38,50
			İhtar : Türkiye Hükümetinin bu resmi, % 20 yi tecavüz etmemek kaydiyle, advalorem bir resme tadil hakkı mahfuzdur.		
	488		Çiniden, porselenden alâtı elektrikiye ve aksamı, ezcümle : İzolâtör (mücerrit), duy, sigorta, kupsirküi, enterrüptör, nipl, rozas ve saire :		
		A	Mevaddı saire ile mürettep	100 K. S.	70,—
		B	Mevaddı saire ile gayrimürettep	100 K. S.	30,—
	489		Porselenden, mineden ve emsalinden suni dişler :		
		A	Çıplak	S.	7,70
		C	Mevaddı saire ile mürettep	S.	37,—
			Fasıl : 49		
			Zikıymet taşlar		
	491		Pırlanta, felemenk (roza), yakut, gök yakut, sarı yakut, zümrüt, firuze, aynişşems ve tarifenin başka yerinde zikredilmiyen sair zikıymet taşlar :		
		B	İşlenmiş	Gr. S.	2,—

	Tarife No.			Eşyanin cinsi		Resim haddi (T.L.)
				Fasıl : 50		
				Camlar		
y	494			Damacana:		
		A		Âdileri :		
			1	Sade	100 G.	5,—
	496			Döşeme ve dam için tuğla, kiremit ve levha (dâhilen madeni tel ile mücehhez olanlar da dâhildir)	100 G.	8,55
	497	B		Pençere camları, buzlu, renkli, dalgalı, çizgili	100 G.	20,54
y	498			Otomobil ve saireye mahsus emniyet camları, 2 veya daha ziyade tabakadan :		
		A		Fasatasız :		
			1	Sathı 2,5 metre murabbaına kadar	100 G.	15,—
	502			Lâmba şişesi (her nevi) (saman ve saireden olan iç sargıları dâhildir)	100 G.	9,—
	503			Camdan lâmba karpuzu ve abajurları (mevaddı saire ile mürettep ve gayrimürettep) :		
		A		Sadeleri	100 G.	40,—
		B		Kesme, mahkûk, müzeyyen ve yaldızlı	100 G.	75,—
	504			Camdan lâmba ve fenerler (mevaddı saire ile mürettep veya gayrimürettep) :		
		B		Kesme, mahkûk, müzeyyen, makineli, makinesiz	100 G.	75,—
	505			Müteşehhip lâmbalar (elektrik ampulleri)	100 K. S.	205,32
	506			Rontgen cihazına mahsus müteşehhip ampuller	K. S.	2,57
	507	A		Cep ve kol saati camları	100 K. S.	769,96
	508			Gözlük camları (ziya, kar ve toz gözlüklerine ve çocuk eğlencesi olan gözlüklere mahsus camlar dâhildir)	100 K. S.	600,—
y	510			Camdan boncuklar :		
		A		Çıplak veya âdi maden veya maddelerle mürettep	100 K. S.	450,—
	511			Sofra, tuvalet ve salon, yazıhane için eşyayı zücaciye (âdi, düz veya kabartmalı) :		
		y C		Renkli veya yaldızlı	100 K. S.	141,16
		D		Mevaddı saire ile gayrimürettep	100 K. S.	115,49
	512			Sofra, tuvalet, salon, yazıhane için eşyayı zücaciye (kesme, mahkûk) ve başka yerde zikredilmiyen sair kesme ve mahkûk eşyayı zücaciye :		
		C		Mevaddı saire ile mürettep veya renkli veya âdi yaldızlı	100 K. S.	160,—
		D		Mevaddı saire ile gayrimürettep	100 K. S.	120,—
y	513			Lâboratuvarlara mahsus alâtı fenniye ve cihazlar	100 K. S.	16,68
				Fasıl : 51		
				Her nevi demir ve çelik		
y	517			Ferosilisyom	100 G.	0,03

Tarife No.				Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
519				Halis çelik ve hususi çelikler :		
	y A			Çubuk (her profilde)	100 G.	0,26
	B			Levha, saç, çemberlik veya şerit	100 G.	2,57
523				Demir veya çelik sac levhalar (düz veya oluklu) ve çemberlik veya şerit :		
	A			Âdileri :		
		2		Kalınlığı 3 milimetreye kadar :		
			y	Demir veya çelik çemberlik veya şerit	100 G.	4,62
	B			Bakır, kalay, çinko, nikel, kurşun, aleminyum, galvanizli veya oksitli :		
		2		Kalınlığı 3 milimetreye kadar olanlar :		
				Çinko galvanizli :		
			y	Çelik saç veya levhalar (oluklu)	100 G.	8,—
			y	Demir veya çelik çemberlik veya şerit	100 G.	9,14
				Çinko galvanizli olanlardan madasından :		
			y	Levha halinde beyaz teneke (ferblanc)	100 G.	0,26
			y	Demir veya çelik çemberlik veya şerit	100 G.	0,26
y 529				Fonttan, demir veya çelikten künk ve borular (sırlı veya katranlı bez ve saire ile tecrit edilmiş olanlar da dâhildir) :		
	y B			Demirden :		
		2		Yalnız iç kutru 1/4 den 3 pusa kadar ve et kalınlığı 2 milimetreden fazla olanlar	100 G.	17,97
	y C			Demirden, her nevi madenle galvanizli	100 K. S.	21,82
	y D			Elektrik tellerine mahsus borular :		
		2		Galvanizli veya boyalı	100 K. S.	16,84
530				Vesaiti nakliye dingilleri, yayları (her şekilde), tekerlekleri ve tekerlek çemberleri ve sair aksamı (astar boyalı olsun olmasın) :		
	y A			Her şekilde yaylar	100 G.	12,—
	B			Sairleri	100 G.	10,50
531				Fonttan, demirden kaba mamûlât, ezcümle : Çanak, pota, direk, delinmiş delinmemiş levhalar, demiryolu makasları ve işaretleri, inşaatta müstamel çatılmış veya çatılmamış aksam, betonlarda müstamel kesilmiş, zımbalanmış saç levhaları, tekemmül etmiş alâtı mihanikiye aksamından maada gemi, demiryolu, ebniye ve saire için zikredilmiyen sair kaba mamûlât :		
	A			Cilâsız, boyasız :		
			y	İnşaatta müstamel çatılmış veya çatılmamış demir aksam	100 G.	17,97
	B			Cilâlı, boyalı veyahut katranlı veya galvanizli :		
			y	İnşaatta müstamel çatılmış veya çatılmamış demir aksam	100 G.	19,25
			y	Sütçülükte müstamel plaklı cihazların plakları (tekemmül etmemiş)	100 G.	1,92

	Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	532	C		Nal çivisi	100 G.	30,80
y	533			Demir civata, vida, somun	100 G.	15,—
	534			Kalorifer üstüvaneleri (radyatör) ve aksamı	100 G.	18,—
	537			Demir mobilya ve bunların aksamı :		
		A		Yazıhane, dolap, kutu, çekmece ve aksamı :		
			1	Sade, boyalı	100 G.	61,60
			2	Yaldızlı, sırlı ve saireli (mevaddı saire ile mürettep olsun olmasın)	100 G.	77,—
	538			Her nevi demirden el alâtı (saplı veya sapsız) :		
		A		Her nevi testere, dişli, dişsiz (hızarlar dâhildir)	100 K. S.	4,62
		B		Eye :		
			1	Uzunluğu 16 santimetreye kadar	100 K. S.	4,11
			2	Uzunluğu 16 santimetre ve ondan yukarı	100 K. S.	2,57
		y C		Taşçı makkap ve kaşıkları	100 K. S.	8,32
		y D		Orak	100 K. S.	18,48
				Tırpan	100 K. S.	7,20
				Tenekeci makasları, mengene, kıskaç, rende ve başka yerlerde zikredilmiyen doğramacı aletleri	100 K. S.	2,05
		y H		Burgu, cetvel, pergel, çap ölçüsü, yiv açan aletler	100 K. S.	6,93
y	539			Makas, makineli saç makası, ustura, makineli ustura :		
		H		Sair mevat ile mürettep veya gayrimürettep	100 K. S.	117,80
		V		Makineli makas ve usturaların yedek yüzleri	100 K. S.	769,96
	541			Çilingir mamulâtı, ezcümle : Kilit, anahtar (saat anahtarları 597 numaradadır), kapı, pencere, mobilya ve sandıkçılık takımları ve yayları :		
		A		Sade	100 K. S.	23,10
		B		Boyalı, vernikli veya bakır, pirinç, nikel, alüminyum ve saire galvanizli	100 K. S.	44,91
		C		Bakır, pirinç, nikel, alüminyum veya sair âdi mevat ile mürettep veya kabartmalı veya gümüş yaldızlı	100 K. S.	128,33
	544			Demirden şemsiye takımı ve aksamı (deynekleri dâhildir) :		
		A		Sade veya vernikli	100 K. S.	12,83
		B		Mevaddı âdiye ile mürettep veya galvanizli	100 K. S.	25,02
				İhtar : Türk Hükümetinin yukarıdaki iki resmi, % 20 yi tecavüz etmemek kaydiyle advalorem resimlere tahvil etmek veya bu iki resmi % 20 advalorem resme tekabül edecek spesifik resimlere tâbi tutmak hakkı mahfuzdur.		
y	545	B		Olta iğnesi	100 K. S.	40,—
	552			Tarifenin başka yerlerinde zikredilmiyen demirden hırdavatçılık eşyası, ezcümle : Mutfak takımı, sofra takımı, kahve ve çay takımları, lâmba ve aksamı, ütü, kahve değirmenleri, et makinesi, musluk, kova, banyo, aptesane levazımatı, dirhemler, ateş kürek ve maşaları, hayvan çanları, üzengi, şişe kap-		

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
			sülleri ve emsali mamulât (mevaddı saire ile mürettep veya gayrimürettep) :		
	A		Âdileri :		
		y	Pnömatik cihaz ve âletlerin mihaniki olmıyan aksamı	100 K. S.	17,45
	B		Boyalı, cilâlı, sırlı ve yahut sair mâdenle galvanizli :		
		y	Mutfak ve sofra takımları, et makinesi	100 K. S.	46,20
y 553			Dolma kurşun kalem, demirden :		
	B		Sair mevat ile mürettep veya gayrimürettep	100 K. S.	128,33
			Fasıl : 52		
			Bakır ve halitası		
557			Bakır boru, boru raptiyesi ve aksamı (her nevi) :		
	A		Âdi veya boyalı :		
			Bakır veya pirinç boru	100 K. S.	2,57
			Bakır veya pirinçten boru raptiyesi ve aksamı	100 K. S.	50,—
			İhtar : Ekonomi Bakanlığının müsaadesiyle ithal edilen boru raptiyesi ve aksamından 100 K. S. da 7,70 lira resim alınır.		
558			Bakır tel (yuvarlak) (mütaaddit tellerin bükülmüşü dâhildir) :		
	D		Gümüş yaldızlı	100 K. S.	123,19
	H		Bakırdan cereyanı elektrikide müstamel tel ve kablolar (diğer madenî tellerle mahlût olanlar da dâhildir) :		
		1	Lâstik, kütaperka, kâğıt, asbestos, plâstik ve sair maddelerle bir veya birden ziyade tecrit edilmiş bakır ve pirinçten tel ve kablolar	100 K. S.	80,—
		2	Yalnız ipek, suni ipek veya karışık ipekle tecrit edilmiş veya bunlar ile tecrit olunduktan sonra her hangi tecrit maddelerinden bir veya birden ziyadesiyle tecrit edilmiş veya her hangi bir madde ile tecritten sonra üzeri ipek, suni ipek veya karışık ipekle kaplanmış olan bakır ve pirinçten tel ve kablolar	100 K. S.	120,—
		3	Her hangi bir madde ile tecrit edildikten sonra bir veya daha ziyade tellerin bir araya getirilerek ayrıca demir, kurşun, alüminyum ve sair madenî boru veya levhalarla mücehhez bakır veya pirinçten tel veya kablolar	100 G.	18,—
559			Bakırdan sırmacılık eşyası (üzerine sarılı bulundukları makara ve sairenin ve içinde bulundukları kutuların sikleti dâhildir) :		
	A		Tel ve pul (alâtı musikiye telleri hariçtir) :		
		2	Nikel, pirinç ve saire ile yaldızlı	100 K. S.	300,—
		3	Altın veya gümüş yaldızlı	100 K. S.	450,—
	B		Her nevi iplik üzerine sarılmış tel (kılaptan) :		
		1	Âdi cilâlı veya nikel yaldızlı	100 K. S.	250,—

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		2	Altın veya gümüş yaldızlı	100 K. S.	450,—
	y C		Kaytan ve şerit (mevaddı lifiye ile mürettep olsun olmasın) :		
		1	Altın veya gümüş yaldızlı	100 K. S.	900,—
		2	Diğerleri	100 K. S.	600,—
y	563		Bakırdan fitilli veya tazyikli ocaklar, sobalar, ütüler (elektrikli ve mevaddı saire ile mürettep olanlar da dâhildir)	100 K. S.	150,—
y	564		Akar yakıtla işliyen tazyikli müteşehhip lâmbalar, bakırdan (sair mevat ile mürettep veya gayrimürettep) :		
	B		Nikel veya sair yaldızlı veyahut oksitli	100 K. S.	229,06
y	565		Bakırdan lehimci lâmbaları ve lehimcilik el aletleri :		
	B		Cilâlı veya nikel yaldızlı veya oksitli	100 K. S.	323,38
	566		Zincirler :		
	A		Saat ve gözlük zincirleri ve emsali :		
		1	Sade ve cilâlı	100 K. S.	300,—
	B		Sair zincirler (diğer maadinle yaldızlı olsun olmasın)	100 K. S.	200,—

Fasıl : 53

Alüminyum ve halitası

	569		Alüminyum ve halitası :		
	A	3	Tahta (platine) ve sair yarı hadde mamulleri	100 G.	10,—
	C		Teller, çubuklar ve profiller :		
		1	Profiller (her şekilde)	100 K. S.	30,—
		2	Çubuklar	100 K. S.	30,—
		3	Teller	100 K. S.	50,—
	Ç		Levha, sac ve varaklar :		
		1	Levha ve yapraklar (düz)	100 K. S.	30,—
		2	Ondüle edilmiş, kemerlendirilmiş, yivli veya oluklu, çizgili, kendinden desenli, delikli ve sair surette şekillendirilmiş levha ve yapraklar	100 K. S.	50,—
		3	Varaklar (salâbetsiz olanlar)	100 K. S.	100,—
			İhtar : Yalnız yaldızcılıkta müstamel varak halinde alüminyumun K. S. 100 kilosundan 80 lira resim alınır.		

Fasıl : 54

Kurşun ve halitası

	570		Kurşun ve halitası :		
	B		Külçe, kütük, tahta, çubuk	100 G.	15,—
	D		Boru, tel (saire âdi maadin galvanizli olanlar da, dâhildir)	100 G	15,40

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
			Fasıl : 55		
			Tutya ve halitası		
574			Tutya (çinko) ve halitası :		
	B		**Külçe**	100 G.	0,26
	y D		Lama	100 G.	2,—
			Fasıl : 58		
			Antimuvan		
583			Antimuvan :		
	B		Külçe ve sair şekilde	100 G.	2,—
			Fasıl : 61		
			Saatler		
598			Barometre, taksimetre, manometre, paraket, voltmetre, podometre, gaz, elektrik ve su muaddıtleri ve tarifenin başka yerlerinde hassaten zikredilmiyen saat tertibatını hâvi sair alât ve bu aletleri teşkil eden aksam	K. S.	1,03
			Fasıl : 62		
			Alâtı musikiye		
601	H		Armonik (el ile çalınan)	Adedinden	15,—
y 606			Gramofon	Adval.	% 25
607	D		Gramofon, fonograf, gramofon plâkları ve kovanları (her şekilde ve neden mamûl olursa olsun) :		
		1	Dolu :		
		y	Gramofon plâkları	Adedinden	0,51
		2	Boş	Adedinden	0,15
			Fasıl : 63		
			Alâtı basariye ve fenniye, cihazlar ve bunların aksamı ve sair alât		
616			Sinematograf ve projeksiyon cihazları ve inikâs fenerleri ve bunların aksamı fenniyesi	K. S.	6,—
617			Sinematograf ve fotoğraf filim ve pelikülleri (iç kabların sıkleti dâhildir) :		
	A		Boş	K. S.	4,—
			İhtar : Sinematoğraf filimlerinin K. S. kilosundan 1,28 lira resim alınır.		
	B		Dolu :		
		y	Sinematoğraf filimleri	K. S.	9,14

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
y 618			Telli telefon makineleri ve aksamı fenniyesi (Teller ve piller ve otomatik telefon santralinin mesnet çerçeveleri hariçtir)	100 K. S.	115,49
619			Telsiz telgraf ve telefon mürsile ve ahize makineleri ve bunların eçhize ve aksamı fenniyesi :		
		y	Telsiz telgraf ve telefon ahize makineleri ve lâmbalar ve oparlörler	100 K. S.	320,82
		y	Telsiz telgraf ve telefon mürsile ve ahize makinelerinin eçhize ve aksamı fenniyesi	100 K. S.	140,—
624			Hararet, kesafet, rutubet ve ispirto derecelerini gösterir alât :		
	A		Sadeleri	100 K. S.	384,98
			Ekonomi Bakanlığı müsaadesiyle	100 K. S.	38,50
	B		Çerçevelileri	100 K. S.	134,74
			Ekonomi Bakanlığı müsaadesiyle	100 K. S.	13,47
			Fasıl : 64		
			Esliha ve mühimmat		
635			Rövolver, tabanca ve bunların madenî aksamı (Devletçe menedilmiyenler) :		
	B		Rövolver (otomatik)	100 K. S.	962,45
636			Av tüfekleri ve bunların madenî aksamı :		
	C		Nişan ve saire tüfekleri	100 K. S.	500,—
			Fasıl : 66		
			Makineler		
648			Buhar kazanları :		
	y B		Kalorifer kazanları	100 S.	0,90
649	A	2	Tendersiz lokomotifler ve lokomotif aksamı	100 S.	2,57
650			Traktörler	100 S.	2,05
651			Su, hava, petrol, benzin ve petrol müştakkatı ve sair kuvvetler ile (elektrik müstesnadır) müteharrik motörler (kurulmuş veya kurulmamış) :		
	A		Tamamının sıkleti 50 kiloya kadar :		
		1	Yalnız petrol benzin ve petrol müştakkatı ile işliyen motörler	100 S.	2,57
		2	Su, hava ve sair kuvvetlerle müteharrik motörler	100 S.	7,70
	C		Tamamının sıkleti 100 kilo ve ondan ziyade 500 kiloya kadar :		
		y	Petrol, benzin ve petrol müştakkatı ile işliyen motörler	100 S.	2,57
	D		Tamamının sıkleti 500 kilo ve ondan ziyade 1 500 kiloya kadar :		
		y	Petrol, benzin ve petrol müştakkatı ile işliyen motörler	100 S.	1,54

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	H		Tamamının sikleti 1 500 kilo ve ondan ziyade 5 000 kiloya kadar :		
		y	Petrol, benzin ve petrol müştakkatı ile işliyen motörler	100 S.	1,03
	V		Tamamının sikleti 5 000 kilo ve ondan yukarı :		
		y	Petrol, benzin ve petrol müştakkatı ile işliyen motörler	100 S.	0,64
652			Elektrik motörleri (Elektromotör), dinamo (alternatif, kontinü), transformatör, komütatör, rezistans, bobin, manyato, buji, konversitör, distribütör, vantilâtör, aspiratör ve mümasilleri (kurulmuş veya kurulmamış) :		
	A		Tamamının sikleti 10 kiloya kadar :		
			Vantilâtör, aspiratör	100 S.	102,66
			Sairleri	100 S.	10,27
	B		Tamamının sikleti 10 kilo ve ondan yukarı 50 kiloya kadar :		
			Vantilâtör, aspiratör	100 S.	32,08
			Sairleri	100 S.	3,21
	C		Tamamının sıkleti 50 kilo ve ondan yukarı 1 000 kiloya kadar :		
			Vantilâtör, aspiratör	100 S.	19,25
			Sairleri	100 S.	1,92
	H		Tamamının sıkleti 2 000 kilo ve ondan yukarı 5 000 kiloya kadar :		
		y	Vantilâtör, aspiratör	100 S.	12,83
		y	Elektrik motörleri, dinamo, transformatör, rezistans ve mümasilleri, manyato, buji İhtar : Ekonomi Bakanlığından önceden alınan müsaade ile ithal edilen vantilâtör ve aspiratörlerin resimleri tâbi oldukları resmin onda birine indirilir.	100 S.	1,28
653	C		Kuru piller (her nevi)	100 K. S.	25,—
654	y B		Elektrik kaynak işlerinde müstamel elektrot	100 K. S.	2,57
657			Kabili nesç mevaddı işliyen makineler, ezcümle : Tarama, atma veya didikleme, koza ve çekirdek ayıklama, iplik bükme, dokuma, cilâlama, kurutma, boyama ve saire makineleri (kurulmuş, kurulmamış) :		
		y	Cilâlama, kurutma, boyama ve saire makineleri	100 S.	1,41
658			Torna, testere, rende, zımba, hadde ve çekiç makineleri, çivi, teneke kutu makineleri, cam imalinde ve camcılıkta müstamel makineler, çimento makine ve kalıpları, taş kırma makineleri ve meadinden, topraktan ve ağaçtan eşya imalinde kullanılan sair makineler (kurulmuş, kurulmamış) :		
	A		Sikleti 250 kiloya kadar :		
		y	Torna, testere, rende, zımba, hadde makineleri ve meadinden, topraktan ve ağaçtan eşya imalinde kullanılan sair makineler	100 S.	1,67

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	B		Sikleti 250 kilo ve ondan yukarı 2000 kiloya kadar :		
		y	Torna, testere,rende, zımba ve hadde makineleri	100 S.	1,54
	C		Sikleti 2000 kilo ve ondan yukarı :		
		y	Torna, testere, rende, zımba, hadde, taş kırma makineleri ve meadinden, topraktan ve ağaçtan eşya imalinde kullanılan sair makineler	100 S.	1,15
		y	Beton karıştırma makineleri	100 S.	11,55
y	659		Deri yarma, yıkama, kazıma ve fırçalama makineleri	100 S.	1,28
	660		Dikiş makineleri (elbise, şapka, ayakkabı ve saireyi dikmeye mahsus), örgü, işleme ve tül makineleri ve bunların makine aksamı ve yedek parçaları (iğneleri müstesnadır) (elektrikli olanlar dâhildir) :		
			Örgü, işleme ve tül makineleri ve bunların makine aksamı ve yedek parçaları	100 G.	4,49
			Sairleri	100 G.	30,—
	661		Tipoğrafya, litoğrafya, mücellit, hurufat dizme ve dökme makineleri ve matbaacılığa mahsus sair makineler	100 G.	1,15
	662		Yazı, hesap, kayıt makineleri ve tadat, tefrik ve tasnife mahsus makineler ve bunların aksamı (elektrikli olanlar dâhildir) :		
		A	Sikleti 5 kiloya kadar olanlar :		
		y	Hesap ve kayıt makineleri ve aksamı	100 K. S.	135,51
		B	Sikleti 5 kilo ve ondan yukarı	100 K. S.	67,76
	663		Dikiş ve yazı makinelerine ait masa, tabla, kapak ve ayakları	100 K. S.	29,26
	664		Pulluklar : (Tekerleksiz, tek tekerlekli, arabalı «avantrenli», tekerleksiz döner, tekerlekli döner «arabalı döner», kulaklı, 2 veya mütaaddit demir «bisok, trisok, polisok», dip karıştıran «alt karıştıran»; Kültüvatör (mizra, mikla, mihcen); Traktör veya hayvanla cer olunan tırmıklar, merdaneler (dişli ve düz merdane yani troskil kültüpaker); Beygir çapası, el ile işliyen çapa makinesi, patates çukuru açmaya mahsus aletler, boğaz dolduran pulluk, soklu pulluk mibzeri, gübre şerbeti tulumbası, tarlalara gübre şerbetini serpmeye mahsus sarnıçlı araba; Tarar yani tınaz veya kesmik savurmaya mahsus makine, saman ve ot ezmeye mahsus makine, kök doğramaya mahsus makine, yem kırmaya veya ezmeye mahsus makine, mısır saplarını kesmeye mahsus makine, kendir saplarını ezmeye ve kesmeye mahsus makine, kükürt veya gazını serpen aletler (süvez), arıcılığa mahsus her nevi aletler, kuluçka ve ana makineleri ve tavukçulukta müstamel her nevi aletler, ziraat makinelerini işletmeye mahsus manejler;		

Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		Ve yukarda sayılanların yedek parçaları (pullukların uç demiri dâhildir)		Muaf
		İhtar :		
		1. Yukarda isimleri zikredilen ziraat makine ve aletlerinden gayrı ziraat makine ve aletleri de Gümrük Vergisinden muaftır.		
		Bu makine ve aletlerin nevileri Ekonomi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Tarım Bakanlıklarınca tâyin olunur.		
		2. Türkiye Hükümetinin 664 numara altında tasnif olunan ziraat makine ve aletlerinin bir kısmını veya tamamını 23 Mart 1950 tarihine kadar yürürlükte olan Türk Gümrük Tarife Kanunundaki eski resimlerine tâbi tutmak veya bu makine ve aletlerin bir kısmına veya tamamına, % 10 u tecavüz etmemek kaydiyle, advalorem resimler tatbik etmek hakkı mahfuzdur.		
665		Her nevi tulumbalar mayiat, gaz, hava ve saire için :		
	y	El ile müteharrik olanlardan maadası	100 K. S.	1,28
	y	Gaz, hava ve saire için	100 K. S.	12,83
666		Değirmen makineleri ve hamur, makarna, şeker, sucuk ve sair mekûlâtın imal ve ihzarına mahsus makineler, buz makineleri, taktir ve tâsir ve tebrit makineleri, şişeleri yıkayan ve dolduran makineler, vinçler, kavurucu ve öğütücü makineler, ütü makineleri, çamaşır yı. kama makineleri ve tarifede zikrolunmıyan sair bilcümle makineler (kurulmuş, kurulmamış) :		
	A	Tamamının sıkleti 50 kiloya kadar :		
		Buz dolapları, dondurma makineleri ve tebrit cihazları ve asansör	100 S.	33,88
		Sairleri	100 S.	3,85
	B	Tamamının sıkleti 50 kilo ve ondan yukarı 150 kiloya kadar :		
		Buz dolapları, dondurma makineleri, tebrit cihazları ve asansör	100 S.	27,10
		Sairleri	100 S.	3,08
	C	Tamamının sıkleti 150 kilo ve ondan yukarı 500 kiloya kadar :		
		Buz dolapları, dondurma makineleri ve tebrit cihazları ve asansör	100 S.	22,59
		Sairleri	100 S.	2,57
	D	Tamamının sıkleti 500 kilo ve ondan yukarı 2 000 kiloya kadar :		
		Buz dolapları dondurma makineleri ve tebrit cihazları ve asansör	100 S.	20,33
		Sairleri	100 S.	2,31

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
	H		Tamamının sıkleti 2 000 kilo ve ondan yukarı 10 000 kiloya kadar :		
			Buz dolapları, dondurma makineleri ve tebrit cihazları ve asansör	100 S.	18,07
			Sairleri	100 S.	2,05
	V		Tamamının sıkleti 10 000 kilo ve ondan yukarı :		
			Buz dolapları, dondurma makineleri ve tebrit cihazları ve asansör	100 S.	15,81
			Sairleri	100 S.	1,80
666/1			Bilyalı yataklar (rulman), bilyalı ve makaralı, veya masuralı her nevi :		
	A		Beherinin ağırlığı 300 grama kadar	100 K. S.	2,05
	B		Beherinin ağırlığı 301 gramdan 1 000 grama kadar olanlar	100 K. S.	2,05
	C		Beherinin ağırlığı 1 000 gramdan fazla olanlar	100 K. S.	2,05
666/2			Makinelerin ve cihazların mihaniki aksamı, demirden, çelikten ve sair âdi madenlerden (sair maddelerle mürettep olsun olmasın) tarifenin başka yerlerinde isimleriyle zikredilmemiş olanlar, beher parçasının ağırlığı :		
	A		1 000 kilo ve daha ziyade olanlar	100 K. S.	1,80
	B		300 kilodan itibaren 1 000 (hariç) kiloya kadar	100 K. S.	2,05
	C		100 kilodan itibaren 300 (hariç) kiloya kadar	100 K. S.	2,31
	D		15 kilodan itibaren 100 (hariç) kiloya kadar	100 K. S.	2,57
	E		Bir kilodan itibaren 15 (hariç) kiloya kadar	100 K. S.	3,08
	H		Bir kilodan az ağırlıkta olanlar	100 K. S.	3,85
			İhtar : Sütçülükte müstamel plâklı cihazların plâkları (tekemmül etmiş) 666/2 numara altında tasnif olunur.		
			Fasıl : 67		
			Kara nakliye vasıtaları		
667			Zatülhareke arabalar :		
	A		Binek otomobilleri :		
		1	Sıkleti 900 kiloya kadar	100 S.	77,—
		2	Sıkleti 900 kilo ve ondan yukarı 1 300 kiloya kadar	100 S.	35,93
		3	Sıkleti 1 300 kilo ve ondan yukarı 1 750 kiloya kadar :		
			1 300 kilodan 1 500 kiloya kadar	100 S.	40,—
			1 500 kilodan 1 750 kiloya kadar	100 S.	46,20
		4	Sıkleti 1,750 kilo ve ondan yukarı 2,000 kiloya kadar	100 S.	179,66
		5	Sıkleti 2 000 kilo ve ondan yukarı	100 S.	256,65
	B		Her nevi otomobil arabalarının şasisi motörlü, motörsüz (tekerlekleri lâstikli olsun olmasın) :		
		1	Sıkleti 750 kiloya kadar	100 S.	15,—
		2	Sıkleti 750 kilo ve ondan yukarı 1 100 kiloya kadar	100 S.	8,—
		3	Sıkleti 1 100 kilo ve ondan yukarı 1 500 kiloya kadar	100 S.	10,—
		4	Sıkleti 1 500 kilo ve ondan yukarı 1 750 kiloya kadar	100 S.	40,—

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		5	Sıkleti 1 750 kilo ve ondan yukarı	100 S.	60,—
	C		Binek otomobillerinin karoseri kısmı	100 S.	250,—
	D		Karoserinin başka yerde zikrolunmıyan parçaları	100 S.	100,—
	H		Otomobil arabaların başka yerde isimleriyle zikredilmiyen şasi aksamı	100 K. S.	40,—
	V		Otomobil arabaların tekerlekleri ve aksamı ve demir veya çelik jantlar	100 K. S.	30,—
668			Otobüs, asker ve hasta ve cenaze nakline mahsus otomobiller ve otokarlar :		
	A		Tamam	100 S.	50,—
	C		Otobüs, asker, hasta ve cenaze otomobillerinin karoseri veya karoseri aksamı (techizatı tamam olsun olmasın)	100 S.	120,—
669			Zatülhareke yük arabaları (kamyon - kamyonet) :		
	A		Tamam	100 S.	30,—
	D		Arabacılık aksamı	100 S.	65,—
y 674			Kamyon ve traktör için yük römorkları	Adval.	% 20
676			Çocuk arabaları	Adedinden	12,83
679			Velosipet (kaç tekerlekli olursa olsun) oyuncak velosipetler hariç ve posta paketi ve saire taşımıya mahsus velosipetler dâhildir :		
	A		Motörsüz	Adedinden	12,83
	B		Motörle (yan arabası olanlar dâhildir) (Saytkar)	Adedinden	100,—
	C		Başka yerlerde hassaten zikredilmiyen motörlü ve motörsüz velosipet aksamı	100 K. S.	64,16
680			Otomobil, tramvay, omnibüs araba ve velosipet her nevi tenvir ve işaret fenerleri	100 K. S.	256,65

Fasıl : 69

Mahrukat, zuyutu madeniye

695	D		Ağır maden yağları ve tortuları (makine yağları, mazot, motorin, tortular ve katranlar) :		
		2	Makine yağları tortuları ve katranları (270 dereceden evvel takattur eden hafif kısmı % 25 i geçmiyecek)	100 G.	2,61
697			Türk kırmızısı, sulfooleatlar, sülforezinatlar (madenî yağlarla müstahzar olsun olmasın)	100 G.	5,13
698			Parafin, vazelin	100 G.	10,—
			İhtar : Türkiye Hükümetinin bu resmi, % 20 yi tecavüz etmemek kaydiyle, advalorem bir resme tahvil hakkı mahfuzdur.		

Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
			Fasıl : 70		
			Boyalar		
702			Madenî boyalar :		
	B	1	Baryom üstübeci (tabiî veya suni sulfat döbaryom), sülügen, karboniyetittutya (tutya üstübeci) litopon :		
		y	Minium	100 G.	23,10
		y	Litopon	100 G.	15,—
703			Matbaa ve yazı mürekkepleri ve resim boyaları :		
	A		Matbaa mürekkebi (her nevi)	100 K. S.	18,—
	D		Istampa boyası, yazı makinesi şeridi, çini mürekkebi, kopya mürekkebi ve emsali mürekkepler	100 K. S.	103,94
	H		Resim boyaları, yağlı, yağsız pastel tüp içinde veya tablet halinde veyahut sair şekilde	100 K. S.	120,—
704			Sanayie mahsus müstahzar madenî boyalar :		
	B		Yağlı (verniksiz) (iç kapların sıkleti dâhildir) :		
		3	5 kilo ve ondan yukarı kablarda	100 K. S.	35,—
	C		Vernikli (iç kapların sikleti dâhildir) :		
		1	Bir kiloya kadar kablarda	100 K. S.	60,—
		2	Bir kilo ve ondan ziyade 5 kiloya kadar kaplarda	100 K. S.	50,—
		3	5 kilo ve ondan yukarı kaplarda	100 K. S.	25,67
y 708			Kundura boya ve parafin cilâsı, parafin kremler, patlar ve mümasili tertipler (kundura için) (iç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	50,—
709			Vernik (her nevi) :		
	A		Bronzlu, alüminyumlu ve boyalı	100 K. S.	45,—
			Fasıl : 71		
			Ecsamı kimyeviye ve eczayı tıbbiye		
710			Potasyom ve emlâhı :		
	y D		Tartrat ve bitartrat (krem tartr)	100 K. S.	61,60
	y H		Permanganat ve klorat :		
			Permanganat	100 G.	9,62
			Klorat	100 G.	2,57
711			Sodyom ve emlâhı :		
	V	1	Karbonat	100 K. S.	0,26
		2	Nitrat	100 K. S.	0,26
		8	Asetat, borat, biborat (boraks), bikarbonat, klorat, klorür, kostik sâf, sülfür, sülfat, bisülfat (seldöglober), sülfit, bisülfit, idrosülfit, hiposülfit, nitrit, sâf klorür dösodyom ve tarifenin başka yerlerinde zikredilmiyen saîr sodyom emlâhı :		
			Borat, biborat (boraks), sülfat (seldöglober), hidrosülfat ve hidrosülfit	100 K. S.	0,26

	Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
			Sairleri	100 K. S.	9,62
			İhtar : Türkiye Hükümetinin borat, biborat, hidrosülfat ve hidrosülfitin resimlerini 9,62 liraya kadar artırmak hakkı mahfuzdur.		
			İhtar : Âdi klorür sodyomun (mutfak tuzu) ithali memnudur.		
	712		Amonyak ve emlâhı :		
		y A	Klor amonyom	100 K. S.	9,62
		y D	Nitrat ve bikarbonat :		
			Nitrat	100 K. S.	2,57
			Bikarbonat	100 K. S.	38,50
	716		Mağnezyom ve emlâhı :		
		A	Mağnezyom (metal) tel, şerit, toz, külçe, levha, çubuk, yonga	100 K. S.	2,57
		y D	Oksit (mağnezi kalsine), hidroksit	100 K. S.	25,67
		y H	Klorat	100 K. S.	10,39
	718		Kalsiyom ve emlâhı :		
		y B	Gliserofosfat	100 K. S.	75,—
		y D	Karbür (karbit)	100 K. S.	3,50
y	728	C	Nitrat döbizmut	100 K. S.	346,48
y	737	C	Asit arseniyö ve asit arsenik	100 K. S.	20,—
	744		Fosfor (her renk ve şekilde) ve mürekkebatı	100 K. S.	60,—
	745	C	Sülfür dö karbon	100 G.	0,10
y	747	A	İyot (resüblime)	100 K. S.	300,—
	754		Hamızlar, uzvi, gayriuzvi :		
		y T	Sitrik ve tartrik	100 K. S.	12,—
		y Y	Oksalik, formik ve nitrik :		
			Oksalik ve formik	100 K. S.	20,—
			Nitrik	100 K. S.	0,10
	756		Tazyik veya temyi edilmiş gazlar :		
		A	İdrojen	M³	7,70
		y C	Amonyak anidr	M³	0,29
		y D	Nadir gazlar	M³	0,58
	760		Fare, pire ve emsali haşarat itlâfına mahsus her nevi müstahzarat (toz, macun, mayi ve sair şekillerde) (iç kabların sıkleti dâhildir)	100 K. S.	4,75
y	768		Aseton	100 K. S.	6,42
y	777		Laktoz	100 K. S.	45,—
y	787	B	Anhidroksimetilen difosfat dökalsiyom ve dömağneziyom	100 K. S.	153,99
y	794		Vanilin	100 K. S.	750,—

	Tarife No.			Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
				Fasıl : 72		
				Tababette müstamel hulâsalar		
	812			Uçan yağlar (tabiî, sunî, basit) ve ıtrıyatçılıkta müstamel ecsamı kimyeviye mahlûlleri ve eterler (ispirtolu ve ispirtosuz) :		
		y	H	Sitronel	100 K. S.	153,99
		y	V	Ylang - ylang	100 K. S.	2500,—
	814		B	İdrofil ve eczalı sair pamuklar	100 K. S.	192,49
y	815		C	Muşambalar (tuvalet sire), tafta angle	100 K. S.	100,—
				Fasıl : 73		
				Şibih kaleviyat		
	821			Kinin ve emlâhı : Kinin, ökinin (kinin etil karbonat), karbonat (aristokinın), kloridrat, bromidrat, sülfat, valeryanat ve tarifede zikrolunmıyan sair emlâhı (şekerli ve şekersiz şekli ispençiyaride bulunanlar da dâhildir) (iç kablarından resim alınmaz)		Muaf
	823			Kokain ve emlâhı : Kokain, novokain (anoksit kokain), holokain, okain, kloridrat, salisilat, nitrat, sülfat ve saire	S.	20,—
	841			Teobromin	S.	1,—
	853			Tarifede gayrimezkûr serum ve aşılar ecsamı kimyeviye, eczayi tıbbiye ve müstahzaratı tıbbiye ve kimyeviyei sınaiye :		
		A		Ecsamı kimyeviye ve eczayı tıbbiye :		
			3	Diğerleri	Adval.	% 15
		C	1	Müstahzaratı kimyeviyei sınaiye (avirol M. P., brillantavirol B. S. hariç)	100 K. S.	40,—
				Fasıl : 75		
				Itriyat		
	857			Kokulu sular ve tuvalete mahsus mevat (ispirtolu, ispirtosuz) (mütaaddit dahi olsa cümlesinin iç kablarının sikleti dâhildir) :		
		A		Lavanta	100 K. S.	6500,—
y		y	B	Kolonya, losyon suları	100 K. S.	6416,35
y		y	V	Dudak ve yanak rujları	100 K. S.	7699,62

Tarife No.		Eşyanın cinsi		Resim haddi (T.L.)
		Fasıl : 76		
		Çocuk oyuncağı ve şemsiyeler		
858		Bebek (iç zurufun sikleti dâhildir) :		
	B	Giydirilmiş :		
	1	Elbisesi ipek veya suni ipek	100 K. S.	750,—
859		Sair çocuk oyuncakları (noel ağacına mahsus olanlar dâhildir) (iç zarfın sikleti dâhildir) :		
	A	Topraktan, porselenden, camdan, ağaçtan	100 K. S.	101,06
	B	Âdi maadinden	100 K. S.	280,—
	C	Kauçuktan, selüloitten, deriden ve sair gayrimezkûr âdi mevaddan	100 K. S.	280,—

Umumî ihtir :

Türkiye Hükümetinin, resimlerinin ensidansı % 5 ten aşağı olan tarife numaralarının spesifik resimlerini, % 5 i tecavüz etmemek kaydiyle, advalorem resimlere tahvil etmek veya bu resimleri % 5 advalorem resme tekabül edecek bir seviyeye çıkartmak hakkı mahfuzdur.

Metindeki kısaltmalar :

G. . . . . Gayrisâf kilo
S. . . . . Sâf kilo
K. S. . . . Kanuni sâf kilo
Gr. S. . . . . Sâf gram
M³. . . . . Metre mikâp

Avusturalya Komonvelti, Belçika Kırallığı, Brezilya Birleşik Devletleri, Birmanya, Kanada, Seylân, Şili Cumhuriyeti, Çin Cumhuriyeti, Küba Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa Cumhuriyeti, Hindistan, Lübnan, Lüksemburg Büyük Dükalığı, Norveç Kırallığı, Yeni Zelânda, Pakistan, Holânda Kırallığı, Cenubi Rodezya, Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda Birleşik Kırallığı, Suriye, Çekoslovakya Cumhuriyeti ve Cenubi Afrika Birliği Hükümetleri,

Ticaret ve Ekonomi alanındaki münasebetlerinin, hayat seviyelerinin yükseltilmesi, tam çalıştırmanın tahakkuk ettirilmesi, hakiki gelir ve fiilî talebin yüksek ve daima artan bir seviyeye ulaştırılması, dünya kaynaklarının tam şekilde kullanılması ve istihsalin ve mal mübadelesinin artırılması hedefine tevcih edilmesi lâzımgeldiğini kabul ederek,

Mütekabiliyet ve karşılıklı menfaat esası üzerinden, gümrük resimlerinin ve mübadeleleri daraltan diğer mânilerin esaslı surette azaltılması ve milletlerarası ticaret alanında fark gözetici muamelelerin bertaraf edilmesini istihdaf eden anlaşmalar yaparak yukarda zikredilen gayelerin tahakkukuna yardım etmek arzusiyle,

Temsilcileri vasıtasiyle aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Kısım : I

Madde — I

En çok kayırılan memleket muamelesi

1. Bir Âkıd Tarafça diğer her hangi bir memleket menşeli veya diğer her hangi bir memlekete yollanan bir mala bahşedilen her nevi menfaat, rüçhan, imtiyaz veya muafiyet, derhal kayıtsız ve şartsız olarak, diğer bütün Âkıd Taraflar ülkeleri menşeli veya diğer bütün Âkıd Taraflar ülkelerine yollanan mümasili her mala da teşmil edilecektir. Bu hüküm ithalât veya ihracata vaz'olunan veya ithalât veya ihracat sırasında alınan veyahut ithalât ve ihracatın tesviyesi maksadiyle yapılan Milletlerarası para nakilleri üzerine mevzu gümrük resimleri ve her nevi mükellefiyetlere, bu resim ve mükellefiyetlerin cibayet usulleriyle ithalât veya ihracata mütaallik nizam veya kaidelerin heyeti umumiyesine ve III ncü maddenin 2 nci ve 4 ncü fıkralarının şümulüne giren bilûmum meselelere taallûk eder.

2. İşbu maddenin 1 nci fıkrası hükümleri, 4 ncü fıkrada tesbit edilen hadleri tecavüz etmemek kaydiyle, ithalâta mütaallik resim ve mükellefiyetler mevzuunda aşağıda tadat olunan rüçhanların kaldırılmasını icabettirmez.

a) Ek «A» da tasrih olunan şartlar mahfuz kalmak kaydiyle munhasıran mezkûr ekte tadat olunan ülkelerden ikisi veya daha fazlası arasında mer'i bulunan rüçhanlar;

b) Ek B, C ve D de tasrih olunan şartlar mahfuz kalmak şartiyle, mezkûr eklerde tadat olunan ülkelerden munhasıran, 1 Temmuz 1939 tarihinde müşterek bir egemenliğe tâbi olan veya birbirleriyle himaye ve metbuiyet bağlariyle birleşik bulunan iki veya daha fazla ülke arasında mer'i bulunan rüçhanlar;

c) Munhasıran Amerika Birleşik Devletleriyle Küba Cumhuriyeti arasında meri bulunan rüçhanlar;

d) Münhasıran Ek E ve F de tadat olunan komşu memleketler arasında mer'i bulunan rüçhanlar;

3. Bu maddenin I nci fıkrası hükümleri, vaktiyle Osmanlı İmperatorluğuna dâhil iken 24 Temmuz 1923 tarihinde bu İmparatorluktan ayrılan memleketler arasındaki rüçhanlar hakkında uygulanmıyacaktır; elverir ki bu rüçhanlar, XXV inci maddenin 5 nci fıkrasının (a) bendi hükümleri dairesinde tasvib edilmiş olsun. Bu takdirde bu rüçhanlar XXIX ncu maddenin 1 nci fıkrası hükümleri göz önünde bulundurularak uygulanacaktır.

4. İşbu anlaşmaya ekli ilgili listede bir âzami rüçhan payı tasrih edilmemiş olduğu takdirde, işbu maddenin 2 nci fıkrası mucibince bir rüçhandan faydalanan mallara mütaallik rüçhan payı, aşağıdaki hadleri tecavüz etmiyecektir :

a) Söz konusu listeye dâhil olan mallara tatbik edilecek resim ve mükellefiyetlerde: en çok kayırılan memleket muamelesinden faydalanan Âkıd Taraflara tatbik olunan had ile bu listede gösterilen rüçhanlı had arasındaki farkı; eğer rüçhanlı had tesbit edilmemiş ise : işbu fıkranın uygulanmasında, bu haddin 10 Nisan 1947 tarihinde mer'i bulunan had olduğu kabul edilecektir; ve eğer en çok kayırılan memleket muamelesinden faydalanan Âkıd Taraflara tatbik edilecek had tesbit edilmemiş ise: rüçhan payı, en çok kayırılan memlekete tatbik edilen had ile rüçhanlı had arasında 10 Nisan 1947 tarihinde mevcut olan farkı tecavüz etmiyecektir.

b) Sözü edilen listeye dâhil olmıyan mallara tatbik edilecek resim ve mükellefiyetlerde ise, en çok kayırılan memlekete tatbik edilen had ile rüçhanlı had arasında 10 Nisan 1947 tarihinde mevcut olan farkı tecavüz etmiyecektir.

Ek G de tadat olunan Âkıd Taraflar hakkında, işbu maddenin (a) ve (b) bentlerinde zikredilen 10 Nisan 1947 tarihleri yerine mezkûr ek de her biri için ayrı ayrı gösterilmiş olan tarihler ikame edilecektir.

Madde — II

Taviz listeleri

1. a) Her Âkıd Tarafın diğer Âkıd Taraflara ticaret mevzuunda tatbik edeceği muamele, birinci Âkıd Tarafın işbu Anlaşmaya ekli listesinin uygulanması gereken kısmında derpiş olunan muameleden daha az müsaadekâr olamaz.

b) Âkıd Taraflardan birine ait listenin birinci kısmında yer alan diğer Âkıd Taraflar ülkelerinin malları, bu listenin ait olduğu ülkeye ithal edildikleri sırada, listede münderiç hususi şart ve kayıtlar göz önünde bulundurulmak kaydiyle, betahsis gümrük resimleri bakımından, listede gösterilenlerden daha yüksek gümrük resimlerine tâbi tutulmıyacaktır. Aynı zamanda, bu mallar, ithalâta mevzu veya ithalât münasebetiyle alınan her nevi resim ve mükellefiyetler bakımından da, işbu Anlaşma tarihinde mevcut olanlardan veya mezkûr tarihte ithalâtçı ülkede mer'i mevzuatın doğrudan doğruya zaruri bir neticesi olarak ilerde vaz'edileceklerden daha yüksek resim veya mükellefiyetlere tâbi tutulmıyacaktır.

c) Âkıd Taraflardan birine ait listenin ikinci kısmında yer alan ve 1 nci madde mucibince rüçhanlı muameleden faydalanan ülkelerin malları bu listenin ait olduğu ülkeye ithal edildikleri sırada, listede münderiç hususi şart ve kayıtlar göz önünde bulundurulmak kaydiyle, betahsis gümrük resimleri bakımından listenin ikinci kısmında gösterilenlerden daha yüksek gümrük resimlerine tâbi tutulmıyacaktır. Aynı zamanda, bu mallar, ithalâta mevzu veya ithalât münasebetiyle alınan her nevi diğer resim ve mükellefiyetler bakımından da, işbu Anlaşma tarihinde mevcut olanlardan veya mezkûr tarihte ithalâtçı ülkede mer'i mevzuatın doğrudan doğruya zaruri bir neticesi olarak ileride vaz'edileceklerden daha yüksek resim veya mükellefiyetlere tâbi tutulmıyacaktır. İşbu maddenin hiçbir hükmü bir Âkıd Tarafı, malların rüçhanlı hadlerden faydalanma şartlarına mütaallik olup işbu Anlaşma tarihinde mevcut bulunan hükümleri idameden menetmiyecektir.

2. İşbu maddenin hiçbir hükmü bir Âkıd Tarafı her hangi bir malın ithali sırasında, istediği zaman:

a) III ncü maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak bir mümasil millî mala veya ithal edilen eşyanın imal veya istihsal edildikleri bir metaya mevzu dahilî resme muadil bir mükellefiyet,

b) VI ncı maddeye uygun olarak dampingi karşılayıcı veya telâfi edici bir resim,

c) İfa olunan hizmetin bedeli ile mütenasip ücret veya resim,

tahsilinden menetmiyecektir.

3. Hiçbir Âkıd Taraf gümrük kıymetini tâyin veya paraları tahvil ediş tarzını, işbu Anlaşmaya

ekli listelerden kendisine ait olanında yer alan tavizlerin kıymetini azaltacak şekilde değiştirmiyecektir.

4. Âkıd Taraflardan biri işbu Anlaşmaya ekli listelerden kendisine ait olanında yer alan mallardan biri üzerinde hukukan veya filen bir ithalât inhisarı tesis eder veya mevcudu idame ettirir veya buna izin verirse, listede aksine bir hüküm bulunmadıkça veya tavizi bidayette müzakere etmiş olan taraflar başka türlü kararlaştırmadıkça, bu inhisar vasati olarak, mezkûr listede derpiş olunan himayeden daha üstün bir himaye temin edemiyecektir. İşbu fıkra hükümleri, Âkıd Tarafların, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle, millî müstahsillara yapmaya mezun bulundukları her türlü yardıma müracaat yetkilerini tahdit etmez.

5. Bir Âkıd Taraf, diğer bir Âkıd Tarafın işbu Anlaşmaya ekli listesinde yer alan bir tavizin icabı zannettiği bir muameleden muayyen bir malın faydalandırılmadığı kanaatinde bulunursa, doğrudan doğruya diğer Âkıd Taraf nezdinde teşebbüste bulunur. Bu diğer Âkıd Taraf tatbiki istenen muamelenin derpiş edilen muamele olduğunu kabul etmekle beraber, bir mahkeme veya diğer yetkili bir makam kararı neticesinde bu malın, kendi gümrük mevzuatı icabı olarak, işbu Anlaşmada derpiş olunan muameleden faydalanacak şekilde tasnifine imkân olmadığı için, bu muameleden faydalandırılamıyacağını beyan ederse, bu Âkıd Taraf ve esaslı surette ilgili bulunan diğer bütün Âkıd Taraflar, âdilâne bir telâfi çaresi bulmak maksadiyle, biran evvel yeni müzakerelere girişeceklerdir.

6. a) Milletlerarası Para Fonu üyesi bulunan Âkıd Taraflara ait listelerde yer alan siklet esasına müstenit resim ve mükellefiyetlerle, mezkûr Âkıd Taraflarca siklet esasına müstenit resim ve mükellefiyetlere kıyasen tatbik edilen rüçhan payları, işbu Anlaşma tarihinde fon tarafından kabul edilen veya muvakkaten tanınan rayiç üzerinden, bu tarafların kendi paralariyle ifade olunur. Binnetice, bu rayiç Milletlerarası Para Fonu Statülerine uygun olarak % 20 den fazla indirildiği takdirde siklet esasına müstenit resim veya mükellefiyetlerle rüçhan payları, bu indirimi kaale alacak şekilde ayarlanabilir. Bunun için Âkıd Tarafların (XXV nci madde gereğince müştereken hareket eden Âkıd Tarafların) bu ayarlamaların müstaceliyet ve zaruretleri üzerinde müessir olabilecek bilûmum unsurları da göz önünde bulundurarak, işbu Anlaşmaya ekli ilgili listede veya Anlaşmanın diğer bir tarafında yer alan tavizlerin kıymetini tenzil edici mahiyette olmadıklarını kabul hususunda mutabık kalmaları şarttır.

b) Bu hükümler Fon Üyesi olmıyan Âkıd Taraflara, Fon Üyesi oldukları veya XV nci madde hükümleri gereğince hususi bir Kambiyo Anlaşması akdettikleri tarihten itibaren tatbik edilecektir.

7. İşbu Anlaşmaya ekli listeler, Anlaşmanın birinci kısmının ayrılmaz cüz'ünü teşkil eder.

Madde — III

Dahilî nizam ve vergiler mevzuunda millî muamele

1. Âkıd Taraflar iç piyasada malların satışına, satışa arzına, alımına, taşınmasına, dağıtılmasına veya kullanılmasına taallûk eden dahilî resim ve diğer mükellefiyetlerle kanun, nizamname ve talimatların ve bâzı malların muayyen miktar ve nispetlerde harman edilmesini, işlenmesini veya kullanılmasını tanzim eden miktara mütaallik dahilî nizamların, yerli mallar veya ithal malları üzerinde millî istihsali koruyacak şekilde uygulanması gerektiğini kabul ederler.

2. Her hangi bir Âkıd Taraf ülkesinden diğer her hangi bir Âkıd Taraf ülkesine ithal edilen malların doğrudan doğruya veya bilvasıta tâbi tutulacağı her nevi dahilî resim veya diğer mükellefiyetler, mümasili yerli malların doğrudan doğruya veya bilvasıta tâbi tutulduğu her nevi dahilî resim veya diğer mükellefiyetlerden daha yüksek olmıyacaktır.

Diğer taraftan, hiçbir Âkıd Taraf ithal mallarına veya yerli mallara, 1 nci fıkrada beyan olunan prensiplere mugayir olacak şekilde başka çeşit dahilî resim veya mükellefiyetler uygulamıyacaktır.

3. 10 Nisan 1947 tarihinde mer'i bulunan ve gümrüklü bir malın gümrük resmini sabitleştiren bir Ticaret Anlaşması ile tatbikına sarahaten müsaade edilen bir dahilî resmi, 2 nci fıkra

hükümleriyle kabili telif olmamasına rağmen, uygulamakta devam eden Âkıd Taraf, mezkûr Anlaşma mucibince taahhütlerden kurtulup bu gümrük resmini, dahilî resimle sağlanan himayenin kaldırılmasını telâfi edecek şekilde, yükseltmek imkânını elde edinceye kadar, 2 nci fıkra hükümlerini bu dahilî resim hakkında uygulamamakta serbesttir.

4. Her hangi bir Âkıd Taraf ülkesinden diğer her hangi bir Taraf ülkesine ithal edilen mallar, iç piyasada bu malların satışına, satışa arzına, alımına, taşınmasına, dağıtılmasına veya kullanılmasına taallûk eden bilûmum kanun, nizamname veya talimat bakımından, mümasili millî menşeli mallara uygulanan muameleden daha az müsaadekâr bir muameleye tâbi tutulmıyacaktır. İşbu fıkra hükümleri dahilî nakliyatta, malın menşei kaale alınmadan, munhasıran nakil vasıtalarının iktisadi kullanılışlarına istinat ettirilen farklı tarifeler uygulanmasına mâni olmıyacaktır.

5. Hiçbir Âkıd Taraf, bâzı malların harmanlanması, işlenmesi veya kullanılması mevzuunda bir malın muayyen bir miktar veya nispetinin doğrudan doğruya veya bilvasıta millî istihsal kaynaklarından sağlanmasını âmir bulunacak şekilde miktar tahditleri vaz'eden nizamlar tesis etmiyecek veya mevcutları idame ettirmiyecektir. Bundan başka, hiçbir Âkıd Taraf, birinci fıkra esaslarına aykırı olacak şekilde, miktar tahditleri vaz'eden başka tarzda dahilî nizamlar uygulayamıyacaktır.

6. İthalâta zarar verecek şekilde tadil edilmemek ve müzakereler bakımından bir gümrük resmi mahiyetinde telâkki olunmak şartiyle, bir Âkıd Taraf ülkesinde 1 Temmuz 1939, 10 Nisan 1947 veya 24 Mart 1948 tarihlerinden bu Âkıd Tarafca tercih edilecek birinde mer'i bulunan ve miktar tahditleri vaz'eden dahilî nizamlara 5 nci fıkra hükümleri uygulanmıyacaktır.

7. Malların muayyen miktar veya nispetlerde harmanlanması, işlenmesi veya kullanılmasına mütaallik miktar tahditleri vaz'eden dahilî nizamlar, bu miktar veya nispetleri yabancı mal kaynakları arasında paylaştıracak şekilde uygulanmıyacaktır.

8. a) İşbu madde hükümleri, piyasada tekrar satılmak veya piyasada satılacak emtianın istihsalinde kullanılmak kasdi olmadan, Hükümet teşekkülleri tarafından âmme müesseselerinin ihtiyaçları için satınalınacak malların iktisabına mütedair kanun, nizamname ve talimatlar hakkında uygulanmıyacaktır.

b) İşbu madde hükümleri gereğince uygulanan dahilî resim ve mükellefiyetler hasılatından yapılan yardımlarla âmme müesseseleri tarafından veya bu müesseseler hesabına yerli mallar mübayaası suretiyle yapılan yardımlar da dâhil olmak üzere, işbu madde hükümleri, munhasıran yerli müstahsıllara nakdî yardımlarda bulunulmasına engel olmıyacaktır.

9. Âkıd Taraflar, işbu maddenin diğer hükümlerine uygun olsa dahi, âzami hadler tesbit etmek suretiyle iç fiyatları kontrol altına almanın ithal malını ihraç eden Âkıd Tarafların menfaatlerini izrar edici neticeler doğurabileceğini kabul ederler. Buna binaen, bu gibi tahditleri uygulıyan Âkıd Taraflar, ihracatçı Âkıd Tarafların menfaatlerini gözönünde bulundurarak, bu izrar edici neticeleri bütün imkânlar dairesinde bertaraf etmeye âzami gayret göstereceklerdir.

10. İşbu madde hükümleri bir Âkıd Tarafça 4 ncü madde hükümleri dairesinde, dolu filimler üzerinde miktar tahditleri vaz'eden, bir dahilî nizam tesisine veya böyle bir nizamın idamesine mâni değildir.

Madde — IV

Sinema filimlerine mütaallik özel hükümler

Bir Âkıd Taraf dolu sinema filimleri üzerinde miktar tahditleri vaz'eden dahilî bir nizam tesis eder veya idame ettirirse, bu nizam aşağıdaki şartlar dâhilinde yürütülecek olan sinema kontenjanları şeklini alacaktır.

a) Sinema kontenjanları, asgari bir yıllık muayyen bir süre içinde ticari mahiyeti haiz bilûmum menşeli filimlerin gösterilmesine fiilen tahsis olunan müddetin tamamının asgari bir kısmında, yalnız yerli filimler gösterilmesi mecburiyetini tahmil edebilir. Bu kontenjanlar, her

sinema salonunun veya muadilinin bir sene zarfında filim gösterdiği müddete göre tesbit edilecektir.

b) Filim gösterme müddetinin, bir sinema kontenjanı gereğince yerli filimlere tahsis edilmiş olmıyan veya yerli filimlere tahsis edilip de idari bir kararla serbest bırakılmış kısmı, muhtelif menşeli filimler arasında ne hukukan ve ne de fiilen tevzi olunamaz.

c) İşbu maddenin (b) bendi hükümlerine bakılmaksızın, her Âkıd Taraf, yerli filimler hariç, muayyen bir menşeden gelen filimlere, 10 Nisan 1947 tarihindekini tecavüz etmemek kaydiyle, asgari bir gösterme müddeti tahsis eden ve (a) bendi hükümlerine uygun olan sinema kontenjanlarını idame ettirebilecektir.

d) Sinema kontenjanları kadırılmak, tahfif edilmek veya şümulleri daraltılmak maksadiyle müzakere konusu yapılabilecektir.

Madde — V

Transit serbestisi

1. Bir Âkıd Tarafın hudutları dışında başlıyan ve biten tam bir seferin bir kısmını bu Âkıd Tarafın ülkesinde, aktarmalı veya aktarmasız, antrepolu veya antreposuz, inkıtalı veya inkıtasız veyahut nakil şekli değiştirilerek veya değiştirilmeden kateden emtia ile (bagajlar dâhil) gemiler ve sair nakil vasıtaları, mezkûr Âkıd Tarafın ülkesinde transit halinde addolunur. İşbu maddede bu nevi nakliyata «transit nakliyat» denmiştir.

2. Milletlerarası transit için en elverişli yolları ıhtiyar eden Âkıd Tarafların ülkelerinden gelen veya buralara giden transit nakliyat , diğer Âkıd Tarafların ülkelerinde transit serbestîsine mazhar olacaktır.

Gemi ve vapurların bandıralarına, emtia, gemi, vapur ve sair nakil vasıtalarının sahiplerine veya bunların menşe, hareket, giriş, çıkış ve tahsis mahallerine müstenit mülâhazalarla her hangi bir tefrik yapılmıyacaktır.

3. Her Âkıd Taraf kendi ülkesinden geçecek transit nakliyatın, salâhiyetli gümrük bürosuna bir beyanname ile bildirilmesini istiyebilecektir; bununla beraber uygulanması gereken Gümrük Kanun ve nizamlarına riayet edilmemesi müstesna, diğer Âkıd Tarafların ülkelerinden gelen veya buralara giden bu nevi nakliyat, lüzumsuz bekletme veya takyitlere tâbi tutulmıyacak ve nakil masraflariyle transit dolayısiyle yapılan idari masraflara veya ifa edilen hizmetin bedeline tekabül eden ücretler hariç, Gümrük resimlerinden, bilûmum transit resimlerinden veya transitle ilgili diğer bilûmum mükellefiyetlerden muaf olacaktır.

4. Âkıd Tarafların ülkelerinden gelen veya buralara giden transit nakliyata diğer Âkıd Taraflarca tatbik olunacak bilûmum resim ve nizamlar, nakil şartlarının icapları dairesinde, âdil olmalıdır.

5. Transite mütaallik bilûmum resimler, nizamlar ve kaideler mevzuunda her Âkıd Taraf, diğer Âkıd Tarafların ülkelerinden gelen veya buralara giden transit nakliyata, her hangi bir üçüncü memleketten gelen veya buraya giden transit nakliyata uyguladığı muameleden daha az müsaadekâr bir muamele uygulamıyacaktır.

6. Her Âkıd Tarafın, diğer her hangi bir Âkıd Taraf ülkesinden transit olarak geçen mallara uygulıyacağı muamele, menşe mahallerinden tahsis mahallerine mezkûr ülkeden geçmeden nakilleri halinde tatbik edilecek muameleden, daha az müsaadekâr olmıyacaktır. Bununla beraber her Âkıd Taraf, emtianın rüçhanlı resimlerden istifade edebilmesi için vasıtasız sevkiyatı şart koştuğu veya emtianın Gümrük Resminin tesbitinde ittihaz ettiği kıymetlendirme usulünde vasıtasız sevkiyatı bir unsur olarak nazarı itibara aldığı hallerde, işbu Anlaşma tarihinde yürürlükte bulunan vasıtasız sevkiyata mütaallik şartları idamede serbest olacaktır.

7. İşbu madde hükümleri transit olarak geçen hava taşıtlarına uygulanmıyacak, fakat hava yolu ile transit geçen emtiaya (bagajlar dâhil) uygulanacaktır.

Madde — VI

Telâfi edici ve damping karşılayıcı resimler

1. Âkıd Taraflar, bir memleket mallarının normal kıymetlerinden aşağı bir fiyatla diğer bir memleket piyasasına sokulmasına imkân veren dampingin, bir Âkıd Tarafın müesses bir istihsalini ehemmiyetli surette izrar ettiği veya izrar etmek tehlikesi gösterdiği veya millî bir istihsalin tesisini hissedilir derecede geciktirdiği takdirde, merdut olduğunu kabul ederler. İşbu maddenin uygulanmasında, bir memleketten ihraç olunan bir malın diğer bir memleketin piyasasına normal fiyatından aşağı bir fiyatla sokulmuş addolunabilmesi için, bu mal fiyatının aşağıda gösterilenlerin dununda olması lâzımdır :

a) İhracatçı memlekette istihlâke tahsis edilen mümasil bir malın normal ticari muameleler esnasında taayyün eden kendisiyle kabili mukayese fiyatının,

b) Veya, bu ihracatçı memleketin iş piyasasında böyle bir fiyat mevcut olmadığı takdirde, ihraç edilen malın fiyatının :

i) Bir üçüncü memlekete ihraç edilen mümasil bir malın normal ticari muameleler esnasında taayyün eden kendisiyle kabili mukayese en yüksek fiyatının,

ii) Veya, bu malın istihsal edildiği memleketlerdeki istihsal bedeline, mâkul bir kâr ve satış masraflarının ilâvesiyle elde edilen fiyatın.

2. Her Âkıd Taraf dampinge mâni olmak veya dampingi tesirsiz bırakmak maksadiyle, damping mevzuunu teşkil eden her maldan, tutarı bu mala mütaallik damping haddini aşmıyacak, damping karşılayıcı bir resim tahsil edebilecektir. İşbu maddenin uygulanmasında, damping haddinden, birinci fıkra hükümleri dairesinde tesbit edilen fiyat farkı anlaşılmalıdır.

3. Bir Âkıd Taraf ülkesinden diğer bir Âkıd Taraf ülkesine ithal edilen bir maldan tahsil olunacak telâfi edici resim, müstahsıl veya ihracatçı memlekette bu mala imal, istihsal veya ihraç sırasında doğrudan doğruya veya bilvasıta sağlandığı bilinen, muayyen bir malın nakline yapılan bilûmum yardımlar da dâhil, prim veya yardımın muhammen tutarını tecavüz edemez. «Telâfi edici resim» tâbirinden bir malın imal, istihsal veya ihracına doğrudan doğruya veya bilvasıta sağlanan bilûmum prim veya yardımları tesirsiz bırakmak maksadiyle tahsil olunan özel bir resim anlaşılmalıdır.

4. Bir Âkıd Taraf ülkesinden diğer bir Âkıd Taraf ülkesine ithal edilen her hangi bir mal, müstahsıl veya ihracatçı memlekette istihlâke tahsis olunan mümasil mal, kendisinin tâbi tutulduğu resim ve harçlardan muaf tutuluyor veyahut bu resim veya harçları iade ediliyor diye, telâfi edici veya damping karşılayıcı resimlere tâbi tutulmıyacaktır.

5. Bir Âkıd Taraf ülkesinden diğer bir Âkıd Taraf ülkesine ithal edilen her hangi bir mal, dampingden veya ihracata yapılan yardımlardan tahaddüs eden tek bir duruma karşı tedbir ittihazı maksadiyle, aynı zamanda hem telâfi edici ve hem de damping karşılayıcı resimlere tâbi tutulmıyacaktır.

6. Dampingin veya yardımın, müesses millî bir istihsale ehemmiyetli bir zarar verecek veya vermek tehlikesi gösterecek veyahut bir millî istihsalin tesisini hissedilir derecede geciktirecek mahiyette bir tesir yaptığı müşahede edilmedikçe, hiçbir Âkıd Taraf, diğer bir Âkıd Tarafın ülkesinden ithal edilen bir maldan telâfi edici veya damping karşılayıcı resimler tahsil etmiyecektir. İhracatçı bir Âkıd Tarafça bir mala yapılan damping veya yardım, bu malı ithalâtçı Taraf ülkesine ihraç eden diğer bir Âkıd Tarafın istihsaline zarar verdiği veya vermek tehlikesi gösterdiği takdirde, Âkıd Taraflar, işbu fıkra hükümlerinden ayrılarak, söz konusu malın ithalinde, ithalâtçı Âkıd Tarafça telâfi edici veya damping karşılayıcı bir resim alınmasına müsaade edebilecektir.

7. Bir mal ile esaslı surette ilgili bulunan Âkıd Taraflar arasında yapılan danışmalar neticesinde aşağıdaki hususlar tesbit edilmiş bulunduğu takdirde, ihracat fiyatları hareketlerinden müstakil olarak, gerek bir esas maddenin iç piyasa fiyatına gerekse bu nevi bir maddenin yerli müstahsıllarının gayrisâfi varidatına istikrar vermeye mâtuf olan ve bazan bu malın mümasil bir mal için iç piyasa alıcılarından talep edilen kendisininki ile kabili mukayese fiyattan dun bir fiyatla ihracını in-

taç eden bir sistemin 6 ncı fıkradaki mânada ehemmiyetli bir zarar tevlit etmediği mefruzdur :

a) Bu sistem neticesinde söz konusu malın, aynı zamanda, mümasil bir mal için iç piyasa alıcılarından talebedilen kendisininki ile kabili mukayese fiyattan yüksek bir fiyatla ihraç edilmiş olması,

b) Ve bu sistemin, istihsalin fiilen tanzimi neticesinde veya her hangi bir sebeple ihracatı gayri muhik surette teşvik etmemesi veya diğer Âkıd Tarafların menfaatlerine her hangi bir diğer ciddî zarar tevlit etmeden uygulanması.

Madde — VII

Gümrük Kıymeti

1. Âkıd Taraflar, gümrük kıymetinin tâyini mevzuunda işbu maddenin mütaakıp fıkralarında yazılı umumi esasların yerinde olduğunu kabul ve bu esasları, mümkün olur olmaz, ithal veya ihraçlarında kıymete müstenit veya her hangi bir şekilde kıymeti nazarı itibara alan gümrük resimlerinde veyahut diğer mükellefiyet veya tahditlere tâbi tutulan bilûmum mallara uygulamayı taahhüt ederler. Ayrıca, Âkıd Taraflardan birinin talebi üzerine, Âkıd Taraflar, diğer bir Âkıd Tarafın gümrük kıymetine mütaallik bilûmum kanun veya nizamnameleri ne şekilde uyguladığını, bu esaslar zaviyesinden tetkik edeceklerdir. Âkıd Tarafların işbu madde gereğince aldıkları tedbirler hakkında rapor vermeleri Âkıd Taraflarca talep edilebilecektir.

2. a) İthal edilen emtianın gümrük kıymeti, resme mevzu teşkil eden ithal metaının veya mümasilinin hakiki kıymetine müstenit olmalı; yerlimalların kıymetine veyahut keyfî veya itibari kıymetlere istinat ettirilmemelidir.

b) «Hakiki kıymet» ithalâtçı memleketin mevzuatında tâyin olunan zaman ve mahalde ve normal ticari muameleler sırasında mezkûr emtianın veya mümasillerinin tam serbest rekabet şartları altında satıldığı veya satışa arzedildiği fiyat olmalıdır. Bu emtianın veya mümasillerinin fiyatları, muayyen bir ticari muamelenin mevzuunu teşkil eden bir malın miktarına bağlı bulunduğu nispette, esas ittihaz edilecek fiyat, ithalâtçı memleket tarafından bir daha değiştirilmemek üzere yapılacak katî bir tercihe göre;

i) Kendi miktarları ile kabili mukayese miktarlara, veya;

ii) En az bu emtianın, ithalâtçı memleketle ihracatçı memleket arasında fiilen ticari muamele konusu teşkil etmiş olan âzami hacımları nazarı itibara alındığındaki kadar, ithalâtçı memlekete müsait olacak şekilde tesbit edilecek miktarlara, taallûk etmelidir.

c) Hakiki kıymet işbu fıkranın (b) bendi hükümlerine göre tâyin edilemediği takdirde, gümrük kıymeti, hakiki kıymetin kabili tahkik en yakın muadiline kıyasen tesbit edilmelidir.

3. Müstahsil veya mahreç memlekette vacibüttediye dâhili resim ve vergilerden muaf kılınan veyahut bu dâhili resim ve vergileri iade edilen veya edilmesi lâzımgelen emtianın gümrük kıymeti, bu vergi ve resimleri ihtiva etmemelidir. .

4. a) İkinci fıkrayı uygularken başka bir memleketin parası ile ifade olunmuş bir fiyatı kendi parasına tahvil zaruretinde kalan bir Âkıd Tarafın tatbik edeceği tahvil haddi, işbu fıkrada aksine bir hüküm olmadıkça, Milletlerarası Para Fonu statülerindeki veya işbu Anlaşmanın XV nci maddesi gereğince akdedilen özel kambiyo anlaşmalarındaki, paritelere istinat edecektir.

b) Böyle bir parite tesbit edilmemiş olduğu takdirde, tahvil haddi, fiilen bu paranın ticari muamelelerdeki cârî kıymetine tekabül edecektir.

c) Âkıd Taraflar, Milletlerarası Para Fonu ile mutabık kalarak, Milletlerarası Para Fonu statüleri mucibince mütaaddit kambiyo hadlerine tâbi tutulmakta berdevam olan her hangi bir paranın tahvilinde, Âkıd Taraflarca tatbik edilecek, kaideleri tesbit edecektir. Her Âkıd Taraf işbu maddenin 2 nci fıkrasını uygularken, bu paralara, paritelere istinat edeceği yerde, yukarda söz konusu olan kaideleri uygulıyabilecektir. Bu kaidelerin Âkıd Taraflarca ittihazına intizaren işbu maddenin 2 nci fıkrasının uygulanmasında, her Âkıd Taraf, işbu bentte tesbit olunan şartları haiz her

hangi bir yabancı paraya, bu paranın ticari muamelelerdeki kıymetini fiilen ifadeye mâtuf bulunan, tahvil kaidelerini uygulıyabilecektir.

d) İşbu fıkranın hiçbir hükmü, bir Âkıd Tarafı işbu Anlaşma tarihinde gümrük kıymetinin tâyini için ülkesinde uygulamakta olduğu para tahvili usulünde, vacibüttediye gümrük resimlerinin umumi tutarının yükselmesini intaç edebilecek, değişiklikler yapmaya mecbur bıraktıracak şekilde tefsir edilemez.

5. Kıymete müstenit veya her hangi bir şekilde kıymeti nazarı itibara alan gümrük resimlerini, veyahut diğer mükellefiyet veya tahditlere tâbi tutulan malların kıymetini, tâyin için kullanılan kıstas ve usuller sabit kalmalı ve tüccarlara, gümrük kıymetini kâfi bir sarahatle tâyin imkânını verecek şekilde yayınlanmalıdır.

Madde — VIII

İthalât ve ihracata mütaallik formaliteler

1. Âkıd Taraflar, Hükümet veya idare makamlarının, gümrük resimleri dışında ithalât veya ihracattan aldıkları veyahut ithalât veya ihracat münasebetiyle tahsil ettikleri ücret ve mükellefiyetlerin, ifa edilen hizmetin takribî bedeline inhisar etmesi lâzımgeldiğini ve yerli mallara bilvasıta yapılan bir yardım veyahut ithalât veya ihracata, malî maksatlarla mevzu bir resim mahiyetini almaması gerektiğini, kabul ederler. Âkıd Taraflar, aynı zamanda bu ücret ve mükellefiyetlerin miktar ve nevilerinin takyit edilmesi, ithalât ve ihracata mütaallik formalitelerin şümul ve karışıklıklarının asgari hadde indirilmesi ve ithalât ve ihracatta ibraz edilen belgelere mütaallik formalitelerin azaltılması ve basitleştirilmesi lüzumunu da, kabul ederler.

2. Âkıd Taraflar, mümkün olur olmaz bu maddenin birinci fıkrasında zikredilen esas ve gayelere uygun tedbirler alacaklar; ayrıca, Âkıd Taraflardan birinin talebi üzerine, bilûmum kanun ve nizamların tatbikını, bu esaslar zaviyesinden tetkik edeceklerdir.

3. Hiçbir Âkıd Taraf, gümrük nizam ve usullerine karşı vâkı hafif riayetsizlikleri, ağır cezalara tâbi tutmıyacaktır. Bilhassa, gümrüğe ibraz edilen belgelerdeki, hile kastiyle olmadığı açıkça anlaşılan veya ağır bir ihmal eseri olmıyan, kolaylıkla kabili tamir unutkanlık veya yanlışlıklardan dolayı alınacak nakdî cezalar, basit bir ihtar mahiyetini aşacak meblâğlara baliğ olmıyacaktır.

4. İşbu madde hükümleri, aşağıda zikredilen hususlara taallûk edenler de dâhil olmak üzere, Hükümet veya idare makamları tarafından ithalât veya ihracat muameleleri münasebetiyle uygulanacak ücret, mükellefiyet, formalite ve kayıtlara şâmil olacaktır:

a) Konsolosluk fatura ve şahadetnameleri gibi konsolosluk muameleleri;
b) Miktar tahditleri;
c) Lisanslar;
d) Kambiyo kontrolü;
e) İstatistik hizmetleri;
f) İbraz, temin ve ita edilecek belgeler;
g) Tahlil ve muayeneler;
h) Karantina, sıhhi muayene ve tathir.

Madde — IX

Menşe alâmetleri

1. Alâmet vaz'ına mütaallik nizamlar mevzuunda, her Âkıd Tarafın diğer Âkıd Taraflar ülkelerinin mallarına uygulıyacağı muamele, bir üçüncü memleketin mümasil mallarına uygulıyacağı muameleden daha az müsaadekâr olmamalıdır.

2. İdarî bakımdan mümkün oldukça, Âkıd taraflar, menşe alâmetlerinin ithal sırasında vaz'ına müsaade etmelidirler.

3. Âkıd Tarafların ithal mallarına alâmet vaz'ına mütaallik kanun ve nizamları, ne malların ciddî bir zarar görmesine, ne kıymetlerinin esaslı surette düşmesine ve ne de maliyet fiatlarının sebepsiz yere artmasına sebebiyet vermemelidir.

4. Kaideten, hiçbir Âkıd Taraf, alâmet vaz'ı sebepsiz yere geçiktirilmedikçe veya hataya sevkedecek alâmetler vaz'edilmedikçe veya alâmet vaz'ı kasten ihmal olunmadıkça, alâmetlerin ithalâttan evvel vaz'ına mütaallik nizamlara ademiriayetten dolayı, para cezaları veya özel resimler tahsil etmemelidir.

5. Âkıd Taraflar, ticari alâmetlerin hakiki menşe üzerinde yanlış bir fikir hâsıl ettirecek şekilde kullanılmalarına mâni olmak ve bu suretle bir Âkıd Tarafın, mevzuatiyle himaye ettiği kendi ülkesi mallarına mütaallik mıntakavî veya coğrafi menşe ünvanlarının zarar görmelerine meydan vermemek maksadiyle, aralarında iş birliği yapacaklardır. Her Âkıd Taraf, ünvanlarının müfredatını kendisine bildirmiş olan bir Âkıd Tarafca, bu ünvanların işbu fıkranın birinci cümlesinde derpiş olunan suiistimallere mâruz kalması dolayısiyle, vâkı olacak talep ve müracaatı tam bir hüsnüniyetle inceliyecektir.

Madde — X

Ticarete mütaallik nizamların yayınlanması ve uygulanması

1. Gümrük bakımından malların tasnifini ve kıymetlerinin tâyinini, gümrük resim hadleri ve sair resim ve mükellefiyetleri, veya ithalât veya ihracata mütaallik kayıt, tahdit veya memnuiyetleri veya ithalât veya ihracata mütaallik para havalelerini istihdaf eden veya bu malların satışına, tevziine, nakline, sigortasına, depolanmasına, muayenesine, teşhirine, tadiline, harmanlanmasına veya her hangi bir başka surette kullanılmasına mütedair olarak, her hangi bir Âkıd Tarafça yürürlüğe konulmuş olan umumi mahiyetteki adlî veya idari kararlarla kanun ve nizamlar, hükümetlerin ve tüccarların bilgi edinebilecekleri şekilde, en kısa zamanda yayınlanacaktır. Bir Âkıd Taraf Hükümeti veya Hükümet teşekkülü ile diğer bir Âkıd Taraf Hükümeti veya Hükümet teşekkülü arasında yürürlükte bulunan, milletlerarası ticaret politikası ile ilgili anlaşmalar da yayınlanacaktır. İşbu fıkra hükümleri, bir Âkıd Tarafı, ifşaı kanunların uygulanmasına engel olabilecek veya âmme menfaatini izrar edebilecek veyahut resmî veya özel teşebbüslerin meşru ticari menfaatlerini haleldar edebilecek olan mahrem mahiyetteki malûmatı, açıklamaya mecbur etmiyecektir.

2 Bir Âkıd Taraf, yeknesak ve müesses teamüller gereğince ithalâta uygulanan bir gümrük resminin veya diğer bir mükellefiyetin haddin yükselmesini intaç edebilecek veya ithalâta mütaallik para havaleleri üzerinde yeni bir nizam, bir tahdit veya memnuiyet tesisine veya mevcutların şiddetlendirilmesine vesile olabilecek, umumi mahiyetteki hiçbir tedbiri, resmen ilân etmedikçe, yürürlüğe koyamıyacaktır.

3. a) Her Âkıd Taraf, işbu maddenin 1 nci fıkrasında derpiş olunan bilûmum nizam ve kanunlarla adlî ve idari kararları, yeknesak ve tarafsız bir şekilde ve nasafet dairesinde uygulıyacaktır.

b) Her Âkıd Taraf, mümkün olur olmaz, başlıca vazifeleri gümrük meselelerine mütaallik idari kararları en kısa zamanda tetkik ve tashih etmek olan adlî veya idari mahkemeler veya hakem mecllisleri veya müracaat mercileri tesis edecek veya mevcutları idame ettirecektir. Bu mahkeme veya merciler, idari tedbirleri yürütmekle vazifeli teşekküllerden müstakil olacaklar ve ittihaz edecekleri kararlar ithalâtçılara tanınan itiraz müddetleri zarfında bir üst kaza mercii nezdinde itirazda bulunulmadığı takdirde, bu teşekküller tarafından infaz edilecek ve idari tatbikat bunlara göre tanzim olunacaktır. Bununla beraber, mezkûr kararların hukuk prensipleriyle veya dâva vakıalariyle kabili telif olmadıkları kanaatini uyandıracak muhik sebepler mevcut olduğu takdirde, böyle bir teşekkülün mensup olduğu merkezî idarenin, meselenin başka bir dâvada yeniden rüyet edilmesini temin maksadiyle tedbirler almak hakkı mahfuz kalacaktır.

c) İşbu fıkranın (b) bendinin hiçbir hükmü, idari tedbirleri uygulamakla vazifeli olan teşekküllerden tamamen veya resmen müstakil olmamakla beraber, işbu Anlaşma tarihinde bir Âkıd Tarafın

ülkesinde mevcut bulunan ve fiiliyatta idari kararların bitarafane ve objektif bir surette yeniden tetkik edilmesini sağlıyan mercilerin, behemehal ilgasını veya değiştirilmesini icabettirmiyecektir. Bu nevi mercilere malik bulunan her Âkıd Taraf, bu mercilerin, işbu bentte tesbit edilen şeraiti haiz olup olmadıklarının Âkıd Taraflarca tâyin edilmesine yarıyacak bilûmum malûmatı, talep vukunda, Âkıd Taraflara vermelidir.

Madde — XI

Miktar tahditlerinin tamamen kaldırılması

1. Hiçbir Âkıd Taraf, gümrük resimleri ve sair mükellefiyetler haricinde, bir diğer Âkıd Taraf ülkesi menşeli bir malın ithali, bir diğer Âkıd Taraf ülkesine gönderilen bir malın ihracı, veya ihraç maksadiyle satışı üzerinde kontenjan, ithalât veya ihracat lisansları veya diğer her hangi bir usulle uygulanan memuriyet veya tahdit tesis edemez veya mevcutları idame ettiremez.

2. İşbu maddenin 1 nci fıkrası hükümleri, aşağıdaki hallere teşmil edilmiyecektir:

a) Gıda maddelerinin veya esas maddelerin fıkdanı yüzünden ihracatçı bir Âkıd Tarafın mâruz kaldığı müşkül durumu önlemek veya gidermek maksadiyle, ihracata muvakkaten uygulanan memnuiyet veya tahditler,

b) Milletlerarası ticarete arzolunan malların tasnifine, evsafın kontrolüne veya satışa çıkarılmasına mütaallik kaide ve nizamların uygulanabilmesi için elzem olan ithalât veya ihracat memnuiyet veya tahditleri,

c) Aşağıdaki neticeleri verecek olan hükümet tedbirlerinin uygulanabilmesi için elzem olduğu takdirde, ithal şekilleri ne olursa olsun, ziraat veya balıkçılık mahsullerine mütaallik ithalât tahditleri:

i) İthal edilen bir mahsulün mümasili yerli mahsulün, veya, mümasilinin istihsali ehemmiyetli değilse, ithal edilen mahsulü doğrudan doğruya istihlâf edebilecek bir yerli mahsulün, satış veya istihsal miktarını tahdit etmek,

ii) Veya ithal edilen mahsulün mümasili yerli bir mahsulde veya bu yerli mahsulün millî istihsali mühim değilse, ithal edilen mahsulü doğrudan doğruya istihlâf edebilecek bir yerli mahsulde vukubulan geçici bir fazlalığı, meccanen veya piyasa rayicinden dûn fiyatlarla memleketin bâzı müstehlik sınıflarına tahsis etmek suretiyle, eritmek.

iii) Veyahut, istihsali, tamamen veya büyük ölçüde, doğrudan doğruya, yerli istihsali nispeten ehemmiyetsiz bir ithal malına bağlı bulunan, hayvan menşeli her hangi bir mahsulün, istihsal miktarını tahdit etmek.

İşbu fıkranın (c) bendi hükümleri dairesinde ithalât tahditleri uygulıyan her Âkıd Taraf, muahhar ve muayyen bir devre zarfında ithaline müsaade edeceği malın umumi hacım veya kıymetiyle bu hacım ve kıymette yapacağı bilûmum değişiklikleri, yayınlıyacaktır. Aynı zamanda, yukardaki (i) bendi hükümleri dairesinde uygulanan tahditler, ithalât yekûnu ile yerli istihsal yekûnu arasındaki nispeti, bu tahditlerin ademimevcudiyeti halinde mâkul olarak beklenebilecek nispetten aşağı düşürecek bir netice tevlidetmemelidir. Bu nispetin tâyininde Âkıd Taraf, mukaddem temsilî bir devre zarfında mevcut olan nispeti ve bu malın ticaretine tesir etmiş veya edebilecek bilûmum özel âmilleri de, gerektiği şekilde göz önünde bulunduracaktır.

3. XI, XII, XIII ve XIV ncü maddelerdeki «ithalât tahditleri» veya «ihracat tahditleri» tâbirleri, aynı zamanda, Devlet ticareti yoliyle uygulanan tahditlere de şâmildir.

Madde — XII

Tediye muvazenesini himayeye mâtuf tahditler

1. XI nci maddenin 1 nci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, her Âkıd Taraf, dış malî durumunu ve tediye muvazenesini korumak maksadiyle, işbu maddenin mütaakıp fıkraları hükümleri

mahfuz kalmak kaydiyle, ithaline müsaade etmekte olduğu emtianın, hacım ve kıymetini tahdit edebilecektir.

2. a) Hiçbir Âkıd Taraf, işbu maddeye istinaden, aşağıdaki maksatların tahakkuku için icabeden haddi aşan ithal tahditleri tesis veyahut mevcutları muhafaza veya teşdidedemiyecektir :

i) Para ihtiyatlarını tehdit eden mühim ve pek yakın bir alçalma tehlikesini önlemek veya bu alçalmaya nihayet vermek,

ii) Veya para ihtiyatları seviyesi çok alçak ise, bu seviyeyi mâkul bir had dâhilinde yükseltmek,

Her iki halde de, Âkıd Tarafın para ihtiyatları ile, para ihtiyatları ihtiyacına tesir edebilecek olan bilûmum özel âmiller ve bilhassa, Âkıd Taraf özel haricî kredilere malik bulunduğu takdirde, bu kredi veya kaynakların ciheti tahsislerine uygun şekilde kullanılmaları lâzımgelebileceği, gerektiği şekilde göz önünde bulundurulacaktır.

b) İşbu fıkranın (a) bendine tevfikan tahditler uygulıyan Âkıd Taraflar, bu tahditleri, mezkûr bentte derpiş olunan durum salâh buldukça, tedricen hafifletecekler ve ancak durumun icapları ile kabili izah bir hadde idame ettirebileceklerdir; tesis veya idameleri, durumun icaplariyle izah edilemediği andan itibaren, bunları da kaldıracaklardır.

3. a) Âkıd Taraflar gelecek ilk seneler zarfında, her birinin, muhtelif derecelerde, harbden mütevellit ekonomik intibak meseleleriyle karşılaşacağını kabul ederler. Bu devre zarfında, Âkıd Taraflar, işbu madde veya XIV üncü madde mucibince bir karar alırken, harb sonu devresinin intibak güçlüklerini ve bir Âkıd Tarafın, sağlam ve müstakar bir temele müstenit denk bir tediye muvazenesi tesis edebilmek için, ithal tahditlerine tevessüle mecbur kalabileceğini, tamamen göz önünde bulunduracaktır.

b) Âkıd taraflar, verimli tam çalıştırmanın ve daima artan ehemmiyetli bir talep hacmının tahakkuk ve idamesini veya sınai veya diğer ekonomik kaynakların kalkındırılmasını veyahut genişletilmesini ve verim seviyelerinin yükseltilmesini temin maksadiyle, bir Âkıd Tarafça millî alanda takip edilen politikanın, bu Âkıd Tarafta kuvvetli bir ithalât talebi yaratabileceğini kabul ederler. Binnetice :

i) İşbu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, hiçbir Âkıd Taraf, yukarda söz konusu politikasını tadil ettiği takdirde bu tahditlere lüzum kalmıyacağı ileri sürülerek, işbu madde mucibince uygulamakta olduğu tahditleri kaldırmaya icbar edilemez;

ii) İşbu madde mucibince ithalât tahditleri uygulıyan bir Âkıd Taraf, bu tahditleri, ithal edilen muhtelif mal veya mal sınıflarına, takip ettiği siyasete nazaran ithallerinde en çok fayda görülen malları tercih edecek şekilde inikâs ettirebilecektir.

c) Âkıd Taraflar millî politikalarını uygularken :

i) Sağlam ve müstakar bir temele müstenit denk bir tediye muvazenesi tesisi lüzumunu ve istihsal kaynaklarının ekonomik esaslar dairesinde kullanılmasındaki isabeti, gerektiği şekilde göz önünde bulundurmayı,

ii) İthallerinin tamamen durdurulması normal ticari mübadeleleri sekteye uğratabilecek olan her nevi emtiadan, ticari bakımdan asgari miktarlarda, ithal edilmesine lüzumsuz bir şekilde mâni olabilecek veya ticari nümunelerin ithalini veyahut berat hakkı, fabrika alâmeti hakkı, telif hakkı veya benzeri diğer haklara mütaallik kaidelere ittiba edilmesine engel olabilecek, tahditler uygulamaktan içtinap etmeyi,

iii) Ve işbu maddede derpiş olunan tahditleri, diğer her hangi bir Âkıd Tarafın ticari veya ekonomik menfaatlerine, zaruret olmadıkça, zarar vermiyecek şekilde uygulamayı,

Taahhüt ederler.

4. a) İşbu madde mucibince tahditler uygulamıyan fakat uygulamak mecburiyetinde olduğunu hisseden her Âkıd Taraf, bunları tesis etmeden evvel (veya önceden danışmaya imkân yoksa, hemen tesis ettikten sonra), tediye muvazenesinde düçar olduğu müşkülâtın mahiyeti, bu mevzuda ihtiyar edebileceği muhtelif ıslah tedbirleri ve bu tedbirlerin diğer Âkıd Tarafların ekonomileri üzerinde muhtemel tesirleri hakkında, Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunacaktır. Hiçbir Âkıd Ta-

raf, işbu bent gereğince yapılacak danışmalar sırasında, neticede derpiş olunan tedbirlerden hangisini tercih ederek uygulıyacağını ve bunları hangi tarihte uygulamıya başlıyacağını açıklamaya mecbur tutulamaz.

b) Âkıd Taraflar, istedikleri zaman, işbu madde gereğince tahditler uygulıyan her Âkıd Tarafı, kendisiyle danışmalarda bulunmaya davet edebilir; bu tahditleri esaslı surette tezyit eden her Âkıd Tarafı da otuz gün zarfında, kendisiyle danışmalarda bulunmaya davet edecektir. Bu suretle davet edilen Âkıd Taraf, görüşmelere iştirake mecburdur. Âkıd Taraflar, diğer her hangi bir Âkıd Tarafı da bu görüşmelere katılmaya davet edebilir. Âkıd Taraflar en geç 1 Ocak 1951 tarihinde toplanarak, toplandıkları tarihte işbu madde mucibince uygulanmasına devam olunan bilûmum tahditleri tetkik edecektir.

c) Her Âkıd Taraf, işbu maddeye müsteniden, idame, tahkim veya tesisini tasarladığı tahditlerin ve muayyen şartları ilerde tahakkuku halinde idame, tahkim veya tesisini arzu ettiği tahditlerin, peşinen tasvip edilmesini temin maksadiyle, Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunabilir. Bu danışmalar neticesinde, Âkıd Taraflar bu tahditlerin idame, tahkim veya tesisini ve bunların şümul, şiddet ve sürelerini, peşinen tasvip edebilir. İşbu fıkranın (a) bendinde derpiş olunan şartlar, bu tasvip çerçevesi dâhilinde yerine getirilmiş addolunur ve tahditleri uygulıyan Âkıd Tarafça ittihaz olunan tedbirlere karşı, işbu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri ile kabili telif olmadığı ileri sürülerek, işbu fıkranın (d) bendine istinaden itirazda bulunulamaz.

d) Bir Âkıd Taraf diğer bir Âkıd Tarafın işbu maddeye müsteniden ittihaz ettiği tahdit tedbirlerini, aynı maddenin 2 nci veya 3 ncü fıkralariyle veyahut (XIV ncü madde hükümleri mahfuz kalmak kaydiyle) XIII ncü madde hükümleriyle telif edilemiyecek şekilde uygulamakta olduğu kanaatine varırsa, meseleyi görüşülmek üzere Âkıd Taraflara götürebilir. Söz konusu tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, görüşmelere katılacaktır. Âkıd Taraflar, ilk incelemeler neticesinde, bu usule tevessül etmiş olan Âkıd Tarafın ticaretinin haleldar olmuş bulunduğu kanaatine varırsa, ihtilâfın gerek ilgili taraflar, gerekse Âkıd Taraflar bakımından tatminkâr bir şekilde halli maksadiyle, bu hususiaki mütalâasını taraflara bildirecektir. Mesele bu suretle halledilemez ve Âkıd Taraflarca da tahditlerin işbu maddenin 2 nci veya 3 ncü fıkraları hükümleriyle veya (XIV ncü madde hükümleri mahfuz kalmak kaydiyle) XIII ncü madde hükümleriyle telif edilemiyecek şekilde uygulandığı neticesine varılırsa, Âkıd Taraflar, söz konusu tahditlerin kaldırılmasını veya tadilini tavsiye edecektir. Tahditler, Âkıd Tarafların, tavsiyeleri gereğince altmış gün zarfında kaldırılmaz veya tadil edilmezse, Âkıd Taraflar, bir veya daha fazla Âkıd Tarafı, tahditleri uygulıyan Âkıd Tarafa karşı, işbu Anlaşma mucibince giriştikleri taahhütlerin, tasrihan tâyin edecekleri, bir kısmından, ibra edebilecektir.

e) İşbu madde gereğince uygulanacak, kaldırılacak veya tadil edilecek tahditlere mütaallik tasarıların vaktinden evvel açıklanmasının, ticari mübadelelerde ve sermaye hareketlerinde, işbu maddenin gayesine muhalif bir spekülâsyonu teshil edebileceği kabul olunur. Binnetice, Âkıd Taraflar, bu danışmalar sırasında mutlak bir gizlilik muhafaza edilebilmesi için gereken tedbirleri alacaktır.

5. İşbu madde gereğince uygulanan ithalât tahditleri, milletlerarası mübadele hacmini daraltan umumi bir muvazenesizliğin mevcudiyetini gösteren geniş ve devamlı bir mahiyet iktisap ettiği takdirde, bu muvazenesizliği intaç eden asli sebeplerin, gerek tediye muvazeneleri gayrimüsait olmaya meyyal Âkıd Taraflarca, gerek tediye muvazeneleri olaganüstü müsait olmaya meyyal Âkıd Taraflarca, ve gerekse Hükümetlerarası yetkili bir teşekkülce, alınacak diğer tedbirlerle izale edilip edilemiyeceğini incelemek üzere, Âkıd Taraflar görüşmelerde bulunacaktır. Âkıd Tarafların dâveti üzerine, Âkıd Taraflar bu görüşmelere katılacaklardır.

Madde — XIII

Miktar tahditlerinin farksız şekilde uygulanması

1. Bir Âkıd Tarafça diğer bir Taraf ülkesi menşeli bir malın ithaline, veya bir diğer Âkıd Taraf ülkesine gönderilen bir malın ihracına, bir üçüncü memleket menşeli mümasili malın ithaline veya

bir üçüncü memlekete gönderilen mümasil malın ihracına uygulananlardan başka hiçbir memnuiyet veya tahdit uygulanamaz.

2. Her hangi bir mal üzerinde ithalât tahditleri uygulanırken, Âkıd Taraflar bu malın ticaretini tahditlerin ademimevcudiyeti halinde muhtelif Âkıd Tarafların haklı olarak bekliyeceklerine mümkün olduğu kadar yakın bir nispet dahilinde paylaştırmaya gayret edecekler ve bu maksatla aşağıdaki hükümlere uyacaklardır :

a) Kabil oldukça, müsaade edilen ithalâtın umumi yekûnunu gösteren kontenjanlar (Satıcı memleketler arasında paylaştırılmış olsun olmasın) tesbit edilecek ve bunların yekûnları, işbu maddenin 3 (b) fıkrası mucibince yayınlanacaktır,

b) Umumi kontenjanlar tesbiti mümkün olmadığı hallerde, tahditler, ithalât lisansları veya ithalât müsaadeleri yolu ile, kontenjansız olarak uygulanabilecektir,

c) İşbu fıkranın (d) bendi gereğince tahsis olunan kontenjanların yürütülmesi mevzuubahis olan haller hariç, Âkıd Taraflar, ithalât lisansı veya ithalât müsaadelerine, söz konusu malın muayyen bir memleket veya kaynaktan ithalini gerektirecek kayıtlar koyamıyacaklardır,

d) Bir kontenjan satıcı memleketler arasında paylaştırılmış bulunduğu hallerde, tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, kontenjanların tevzii hususunda, söz konusu malın satışı ile esaslı surette ilgili olan diğer bütün Âkıd Taraflarla mutabık kalabilir. Bu usulün uygulanması tamamen imkânsız olduğu hallerde, mezkûr Âkıd Taraf, söz konusu malın ticaretine tesir etmiş veya edebilecek bilûmum özel âmilleri de gerektiği şekilde göz önünde bulundurarak, bu malın satışı ile esaslı surette ilgili bulunan Âkıd Tarafların her birine, mukaddem temsili bir devre zarfında söz konusu malın umumi kıymet veya hacmındaki hissesiyle mütenasip, paylar ayıracaktır. İthalâtın, kontenjanının kullanılma müddeti içinde yapılması şartı hariç, bir Âkıd Tarafın, umumi hacım veya umumi kıymete nispeten kendisine ayrılan payın tamamını kullanmasına engel olabilecek her hangi bir kayıt veya şart vaz'olunamaz.

3. a) İthalât tahditlerinin ithal lisansları itasını gerektirdiği hallerde, tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, bahis mevzuu malın ticaretiyle ilgili her Âkıd Tarafa, talebi üzerine, bu tahditlerin uygulanma tarzı, yakın bir devre zarfında verilmiş ithalât lisansları ve bu lisansların satıcı memleketler arasında tevzii hususlarında her türlü malûmatı verecek, ancak bu arada, ithalâtçı veya satıcı müesseselerinin adlarını açıklamaya mecbur tutulmıyacaktır.

b) İthalât tahditleri, kontenjanlar tesbitini gerektirdiği takdirde, tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, gelecekteki muayyen bir süre zarfında ithaline müsaade edeceği mal veya malların umumi hacım veya kıymeti ile, bu hacım veya kıymette vukubulacak bilûmum değişiklikleri ilân edecektir.

Bu mallardan, ilân sırasında yolda bulunanların girişine mâni olunmıyacaktır. Bununla beraber bu suretle giren miktar, mümkün olduğu nispette, bu malın söz konusu süre zarfında ithaline müsaade edilen miktarından ve icabında, mütaakıp süre veya süreler zarfında ithaline müsaade edilecek miktarlarından, tenzil edilebilecektir. Ayrıca, bir Âkıd Taraf, hariçten gelen veya antrepolarda bulunan mallardan, ilânı takip eden otuz gün zarfında, gümrükle ilgisi kesilmiş olanları, mûtat olarak, bu tahditlerden muaf tutmakta ise, bu hareket tarzı, işbu bent hükümleri bakımından tamamen tatminkâr addolunacaktır.

c) Kontenjanların satıcı memleketler arasında paylaştırılmış olması halinde, tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, yürürlükteki süre için hacım veya kıymet üzerinden muhtelif satıcı memleketlere ayırdığı kontenjan paylarını, bahis mevzuu malın satışı ile ilgili diğer bütün Âkıd Taraflara en kısa zamanda bildirecek ve bu mevzu ile ilgili bilûmum malûmatı yayınlıyacaktır.

4. İşbu maddenin 2 (d) veya XI nci maddenin 2 (c) fıkraları gereğince uygulanan tahditler mevzuunda ise, her mal için temsilî devrenin intihabı ve bu malın ticaretine tesir eden özel âmillerin kıymetlendirilmesi, bidayeten, tahsisleri tesis eden Âkıd Tarafa ait olacaktır.

Bununla beraber, malın satışı ile esaslı şekilde ilgili bulunan diğer bir Âkıd Tarafın veya Âkıd Tarafların talebi üzerine, tahditleri uygulıyan Âkıd Taraf, tevzi nispetlerinin veya intihap edilen temsili devrenin değiştirilmesi veya özel âmillerin yeniden tetkiki icabedip etmediği veyahut da

uygun bir kontenjan ayrılması veya ayrılan kontenjanın tahditsiz şekilde kullanılması hakkında, tek taraflı olarak vaz'etmiş olduğu şartların, formalitelerin ve sair hükümlerin kaldırılıp kaldırılmaması hususlarında vakit geçirmeden, ilgili her Âkıd Taraf veya Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunacaktır.

5. İşbu madde hükümleri, bir Âkıd Tarafça tesis edilen veya idame ettirilen bilûmum tarife kontenjanlarına uygulanacağı gibi, işbu maddedeki esaslar, mümkün olan âzami nispette, ihracat tahditlerine de teşmil edilecektir.

Madde XIV

Farksız muamele kaidesine istisnalar

1. a) Âkıd Taraflar harb sonuçlarının miktar tahditleri bakımından farklı muameleyi tamamen bertaraf edecek bir rejimin derhal teessüsüne imkân bırakmıyan çok mühim ekonomik intibak meseleleri doğurduğunu ve binnetice işbu fıkranın mevzuunu teşkil eden istisnai intikal rejimlerinin tesisi gerektiğini kabul ederler.

b) Bir Âkıd Taraf XII nci madde mucibince tahditler uyguladığı sırada, bu tahditlerin tesiri, Milletlerarası Para Fonu Statüsünün XIV ncü maddesi hükmü gereğince veya XV nci maddenin 6 ncı fıkrasına uyularak akdedilen özel bir kambiyo anlaşmasının müşabih bir hükmü gereğince, cari milletlerarası ticari muamelelerle ilgili tediye ve para havalelerine uygulamaya yetkili bulunduğu tahditlerin tesirine muadil olduğu nispette, XIII ncü madde hükümlerinden ayrılabilecektir.

c) XII nci madde gereğince tahditler uygulayan ve tediye muvazenesini korumak maksadiyle 1 Mart 1948 tarihinde XIII ncü maddede beyan olunan farksız muamele kaidesine mugayir ithalât tahditleri uygulamakta olan bir Âkıd Taraf, (b) bendi hükümlerinin mezkûr tarihte müsaade etmemş olacağı nispet dâhilinde bu kaideden ayrılmaya devam edebilir ve bu ayrılmaları halin icaplarına intibak ettirebilir.

d) 30 Ekim 1947 tarihinde Cenevre'de kabul edilen Muvakkat Uygulama Protokolünü 1 Temmuz 1948 tarihinden evvel imzalamış ve bu suretle İhzari Komisyon tarafından Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Komisyonuna sunulan Şart tasarısının 23 ncü maddesinin birinci fıkrasında beyan olunan esasları muvakkaten kabul etmiş bulunan her Âkıd Taraf, işbu fıkranın (b) ve (c) bentleri hükümleri yerine, işbu Anlaşmanın mezkûr esasları ihtiva eden (y) Eki hükümlerini uygulamayı tercih ettiğini, 1 Ocak 1949 tarihinden önce Âkıd Taraflara tahriren tebliğ edebilecektir. (b) ve (c) bentleri hükümleri, (y) Eki lehine tercih haklarını kullanmış olan Âkıd Taraflara, bilmukabele (j) Eki hükümleri de böyle bir tercih yapmamış olan Âkıd Taraflara, uygulanmıyacaktır.

e) Harb sonu intikal devresi devamınca, (b) ve (c) bentleri veya (y) Eki gereğince uygulanan ithal tahditlerine mütaallik genel politika, çok taraflı ticaretin bu devre içinde âzami derecede gelişmesine hadim olmalı ve tediye muvazenesinin bir an evvel, XII nci madde hükümlerine veya geçici kambiyo anlaşmalarına tekrar müracaata ihtiyaç kalmıyacak şekilde düzenlenmesini sağlıyabilmelidir.

f) Bir Âkıd Taraf, ancak Milletlerarası Para Fonu Statüsünün XIV ncü maddesinde veya işbu Anlaşmanın XV nci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince akdedilen bir kambiyo anlaşmasının müşabih bir hükmünde derpiş olunan harb sonu intikal devresine mütaallik hükümlerden faydalandığı müddet zarfında, işbu fıkranın (b) ve (c) bentlerine veya (J) Eki hükümlerine istinaden, XIII ncü madde hükümlerinden ayrılabilecektir.

g) En geç 1 Mart 1950 tarihinde (yani Milletlerarası Para Fonunun muamelâta başladığı tarihten üç sene sonra) ve bunu takibedecek her yıl içinde, Âkıd Taraflar, işbu fıkranın (b) ve (c) bentleri veya (J) Eki hükümlerine istindaen Âkıd Taraflarca uygulanmasına devam edilen tedbirler hakkında rapor hazırlıyacaktır. 1952 Martında ve bunu takibedecek her yıl içinde, (ç) bendi veya (J) Eki gereğince tedbirler almak hakkını muhafaza eden her Âkıd Taraf, bu hükümler gereğince, gerek XIII ncü maddede vaz'edilen kaidelere aykırı olarak uygulamaya devam ettiği tedbirler

hakkında, gerekse mezkûr hükümlerden faydalanmaya devama mahal olup olmadığı hakkında, Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunacaktır. 1 Mart 1952 tarihinden sonra (J) Eki gereğince ittihaz edilen tedbirlerden danışma sonunda Âkıd Taraflarca idameleri muhik görülmüş veya ahvale intibak icabı addolunmuş olan ayrılmalardan ileri giden her tedbir, ilgili Âkıd Tarafın durumu da göz önünde bulundurularak, Âkıd Taraflarca vaz'edilebilecek umumi mahiyetteki bilûmum tahditlere tâbi olacaktır.

h) Âkıd Taraflar, olaganüstü ahval icabettirdiği takdirde, (c) bendi hükümleri gereğince tedbirler ittihazına mezun bulunan her Âkıd Tarafa XIII ncü madde hükümlerinden vâkı muayyen bir ayrılığa nihayet verilmesine veya mezkûr bent hükümlerinde derpiş olunan bilûmum ayrılıkların kaldırılmasına, mevcut şartların müsait olduğunu ihtar edebilecektir. 1 Mart 1952 tarihinden sonra Âkıd Taraflar, olağanüstü ahvalde (J) Eki gereğince hareket eden bir Âkıd Tarafa da aynı ihtarda bulunabilecektir. Âkıd Tarafa ihtara cevap verebilmesi için mâkul bir mühlet verilecektir. Bunu takiben, Âkıd Taraflar, Âkıd Tarafın muhik bir sebep olmadan XIII ncü madde hükümlerinden ayrılmakta ısrar ettiğini müşahede ederse, bu Âkıd Taraf, Âkıd Taraflarca tasrih edilecek ayrılıkları altmış gün zarfında tahdit veya ilga edecektir.

2. XII nci madde gereğince ithalât tahditlerine tevessül eden bir Âkıd Taraf birinci fıkranın (f) bendine istinaden harb sonu intikal devresine mütaallik hükümleri uygulamak hakkını kaybetmiş olsa dahi, XIII ncü maddeye aykırı hareketten kendisine veya ilgili Âkıd Taraflara temin ettiği menfaat bu hareketin diğer Âkıd tarafların ticaretine verebileceği zararlardan ehemmiyetli surette fazla olduğu takdirde, Âkıd Tarafların muvafakatiyle, dış ticaretinin cüz'î bir kısmı için XIII ncü madde hükümlerinden muvakkaten ayrılabilecektir.

3. XIII ncü madde hükümleri, XII nci madde hükümlerine uygun olan aşağıdaki tahditlere mâni olmıyacaktır :

a) Milletlerarası Para Fonunda hisseleri müşterek olan bir ülkeler grupu tarafından kendi aralarındaki ticarete uygulanmayıp munhasıran diğer memleketlerden yaptıkları ithalâta uygulanan ve bütün diğer hususlarda XIII ncü madde hükümleriyle kabili telif olan tahditler;

b) Veya ekonomisi harb yüzünden harap olmuş bir diğer memlekete yardım maksadiyle XIII ncü madde hükümlerine esaslı surette aykırı olmıyan tedbirler yoliyle 31 Aralık 1951 tarihine kadar tatbik olunan tahditler.

4. İşbu Anlaşmanın XI ilâ XV nci maddeleri hükümleri, XII nci madde mucibince ithalât tahditleri uygulıyan bir Âkıd Tarafın, ihracatına XIII ncü madde hükümlerine aykırı olmadan kullanabileceği munzam döviz sağlıyan bir istikamet verdirecek tedbirlere tevessül etmesine mâni olmıyacaktır.

5. İşbu maddenin XI ilâ XV nci maddeleri hükümleri bir Âkıd Tarafın aşağıdaki tahditleri uygulamasına mâni olmıyacaktır :

a) Milletlerarası Para Fonu statüsünün VII nci maddesinin 3 (b) bölümü mucibince cevaz verilen kambiyo tahditlerinin tesirine muadil bir tesir yapan miktar tahditleri;

b) İşbu Anlaşmanın (A) ekinde bahis mevzuu görüşmelerin neticesine intizaren mezkûr ekte derpiş olunan rüçhanlı anlaşmalar mucibince ihdas olunan miktar tahditleri.

Madde — XV

Kambiyoya mütaallik anlaşmalar

1. Milletlerarası Para Fonunun yetkisi dâhilinde bulunan kambiyo meseleleri ile Âkıd Tarafların yetkisi dâhilinde bulunan miktar tahditleri veya diğer ticari tedbirler konusunda para fonu ile Âkıd Tarafların ahenkli bir siyaset takip edebilmesi için Âkıd Taraflar para fonu ile iş birliği yapmaya gayret edecektir.

2. Âkıd Taraflar para ihtiyatlarına, tediye muvazenelerine veya kambiyo sistemlerine ve anlaşmalarına mütaallik meseleleri tetkik veya hallederken, Para Fonu ile etraflı danışmalarda bulunacaktır. Bu danışmalar sırasında, Âkıd Taraflar kambiyo, para ihtiyatları ve tediye mu-

vazeneleri mevzuunda Para Fonu tarafından bildirilecek ihsai veya sair mahiyetteki fiilî müşahedeleri ve bir Âkıd Tarafça kambiyo mevzuunda ittihaz edilen tedbirlerin Para Fonu statüsüne veya bu Âkıd Tarafla Âkıd Taraflar arasında akdedilen bir özel kambiyo anlaşmasının hükümlerine uygun olup olmadığı hakkında Para Fonunun vardığı neticeleri kabul edecektir. Âkıd Taraflar XII nci maddenin 2 (a) fıkrasında tesbit edilen kıstasların da nazarı itibara alınmasını icabettiren nihai bir karar ittihaz ederken, Âkıd Tarafın para ihtiyatlarında ehemmiyetli bir azalma vukubulup bulmadığı, bu ihtiyatların çok düşük bir seviyede olup olmadığı ve ihtiyatlarda vukubulan bir yükselmenin mâkûl bir tezayüt haddi dâhilinde cereyan edip etmediği hususlarında da para fonunun varacağı neticeleri kabul edeceği gibi, para fonunun mümasil ahvalde danışma konusu şümulüne giren diğer meselelerin malî cepheleri hakkındaki hükümlerini de kabul edecektir.

3. Âkıd Taraflar işbu maddenin 2 nci fıkrasında derpiş olunan danışmalarda takip olunacak usul hakkında para fonu ile mutabakat teminine gayret edecektir.

4. Âkıd Taraflar işbu Anlaşmada derpiş olunan gayelere mugayir olacak bilûmum kambiyo tedbirlerinden ve Milletlerarası Para Fonu statüsünde derpiş olunan gayelere mugayir olacak bilûmum ticari tedbirlerden tevâkki edeceklerdir.

5. Âkıd Taraflar, her hangi bir an, bir Âkıd Tarafın, işbu Anlaşmada miktar tahditleri mevzuunda derpiş olunan istisnalarla kabili telif olmıyacak bir şekilde, ithalâta mütaallik tediyelere ve para havalelerine kambiyo tahditleri uyguladığı kanaatine varırsa, keyfiyeti bir raporla Para Fonuna bildirecektir.

6. Fon üyesi olmıyan bir Âkıd Taraf, Âkıd Tarafların Para Fonuna danıştıktan sonra tesbit edeceği bir müddet zarfında, Para Fonuna üye olmalı veya aksi halde, Âkıd Taraflarla bir özel kambiye anlaşması akdetmelidir. Para Fonundan çekilen bir Âkıd Taraf derhal Âkıd Taraflarla bir özel kambiyo anlaşması akdedecektir. İşbu fıkra gereğince bir Âkıd Tarafça akdedilen bir özel kambiyo anlaşması, akdi tarihinden itibaren, işbu anlaşmanın mezkûr Âkıd Tarafa tahmil ettiği taahhütler arasına ithal edilecektir.

7. a) İşbu maddenin 6 ncı fıkrası gereğince bir Âkıd Tarafla Âkıd Taraflar arasında akdedilecek bilûmum özel kambiyo anlaşmaları, söz konusu Âkıd Tarafça kambiyo mevzuunda alınan tedbirlerin işbu anlaşmaya mugayir olmamalarını sağlamak maksadiyle, Âkıd Taraflarca lüzumu gösterilecek hükümleri ihtiva edecektir.

b) Böyle bir anlaşmanın Âkıd Tarafa kambiyo mevzuunda tahmil edeceği vecibeler, heyeti umumiyeleri itibariyle, Milletlerarası Para Fonu Statülerinin fon üyelerine tahmil ettiği vecibelerden daha ağır olmıyacaktır.

8. Âkıd Taraflar işbu anlaşmanın kendisine tahmil ettiği vazifeleri ifa maksadiyle, para fonu üyesi olmıyan bir Âkıd Taraftan, Milletlerarası Para Fonu Statüsünün VIII nci maddesinin 5 nci bölümünün şümulüne giren bir malûmat talep ettiği takdirde mezkûr Âkıd Taraf bu malûmatı kendisine verecektir.

9. İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü bir Âkıd Tarafın aşağıdaki tedbirlere tevessül etmesine mâni olmıyacaktır :

a) Bir Âkıd Tarafça, Milletlerarası Para Fonu Statülerine veya Âkıd Taraflarla akdettiği özel Kambiyo Anlaşmasına uygun olarak tatbik edilecek kambiyo kontrolü veya tahditleri;

b) Ve ithalât veya ihracata mütaallik olup da XI, XII, XIII ve XIV ncü maddelerde derpiş olunan tesirlere zamimeten yapacağı yegâne tesir mezkûr kambiyo kontrol veya tahditlerini müessir kılmaktan ibaret bulunan kontrol veya tahditler.

Madde — XVI

Nakdî Yardımlar

Bir Âkıd Taraf, gelir himayeleri ve fiyat korumaları da dâhil olmak üzere, doğrudan doğruya veya bilvasıta kendi ülkesi menşeli bir malın ihracatının artmasını veya söz konusu malın kendi ülkesine ithalâtının azalmasını intaç edecek mahiyette bir nakdî yardım tesis eder veya mevcudu idame ettirirse, bu Âkıd Taraf yardımın şümul ve mahiyeti, ithal ve ihraç ettiği mal veya malların miktarı üzerinde bu yardımın yapması melhuz bulunan tesir ve yardımı icabettiren sebepler hakkında Âkıd Taraflara tahriren malûmat verecektir. Bu yardım bir diğer Âkıd Tarafın menfaatlerini ciddî surette haleldar ettiği veya etmek tehlikesi gösterdiği takdirde, yardımı yapan Âkıd Taraf talep vukuunda, ilgili Âkıd Taraf veya Taraflarla veyahut Âkıd Taraflarla birlikte yardımı tahdit imkânlarını araştıracaktır.

Madde — XVII

Ticarî Devlet teşebbüslerinde farksız muamele kaidesinin uygulanması

1. a) Her hangi bir mahalde bir Devlet teşebbüsü kuran veya mevcudu idame ettiren veya bir teşebbüse, hukukan veya fiilen, özel veya inhisari mahiyette imtiyazlar bahşeden her Âkıd Taraf, bu teşebbüsün ithalât ve ihracat yollariyle yaptığı alım ve satımlarda, işbu Anlaşmada, özel teşebbüsler tarafından yapılan ithalât ve ihracata uygulanan kanuni veya idari mahiyetteki tedbirler hakkında, derpiş olunan farksız muamele kaidesine uyacağını taahhüt eder.

b) İşbu fıkranın (a) bendi hükümleri, işbu Anlaşmanın diğer bütün hükümleri gerekli şekilde göz önünde bulundurulmak kaydiyle, bu teşebbüsleri bu mahiyetteki alım ve satımlara teşebbüs ederken, fiyat, vasıf, derhal kabili temin miktar, ticari vasıflar ve nakil ve alım satım farkları gibi munhasıran ticari mülâhazalarla harekete icbar edecek ve diğer Âkıd Tarafların teşebbüslerine bu alım veya satımlara serbest rekabet şartları ve mûtat ticari teamüller dairesinde iştiraklerini teshile mecbur tutulacak şekilde tefsir olunacaktır.

c) Hiçbir Âkıd Taraf, kendi kaza salâhiyetine tâbi her hangi bir teşebbüsün (işbu fıkranın (a) bendinde derpiş olunan bir teşebbüs olsun olmasın) işbu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde beyan olunan prensiplere uygun olarak hareket etmesine mâni olmıyacaktır.

2. İşbu maddenin birinci fıkrası hükümleri, piyasada tekrar satılmak veya piyasada satılacak emtianın istihsalinde kullanılmak kasdı olmaksızın, sırf âmme müesseseleri ihtiyaçları için, bu müesseseler tarafından veya bu müesseseler hesabına ithal edilecek mallara uygulanmıyacaktır. Bu nevi ithalât mevzuunda her Âkıd Taraf diğer Âkıd Tarafların ticaretine nasafete uygun bir muamele tatbik edecektir.

Madde — XVIII

Ekonomik gelişme ve kalkınma maksadiyle yapılan Devlet yardımı

1. Âkıd Taraflar bâzı sınai veya zirai faaliyet kollarının tesis, gelişme veya kalkınmasını teshil maksadiyle Devletin özel yardımına müracaata ihtiyaç olabileceğini ve bâzı ahvalde, bu yardımın himaye tedbirleri şeklinde sağlanmasının muhik olduğunu kabul ederler. Âkıd Taraflar, aynı zamanda, bu gibi tedbirlere gayrimâkul şekilde tevessül eden bir Âkıd Tarafın hem kendi ekonomisini lüzumsuz yere aksatacağını, hem de milletlerarası ticarete gayrimuhik tahditler tahmil edeceğini ve hem de diğer bâzı memleketlerin ekonomik alandaki intibak güçlüklerini bilâsebep artıraacğını kabul ederler.

2. Âkıd Taraflarla ilgili Âkıd Taraflar işbu maddeye taallûk eden meselelerde mutlak bir ketumiyet muhafaza edeceklerdir.

A.

3. Bir Âkıd Taraf, ekonomik gelişme veya kalkınmasını sağlamak maksadiyle veya birinci maddenin 3 ncü fıkrası hükümleri dairesinde yeni bir rüçhanlı anlaşma akdettiği sırada, en çok kayırılan memlekete uygulanan bir resmi artırmak maksadiyle, ithalâta tesir eden ve işbu Anlaşmanın diğer maddeleri hükümlerine muhalif olmamak kaydiyle, Anlaşmanın 11 nci maddesi gereğince kabul ettiği taahhütlere aykırı olan fark gözetmeyici bir tedbir ittihazını derpiş ederse, bu Âkıd Taraf :

a) Ya doğrudan doğruya diğer Âkıd Taraflarla görüşmelere girişecektir. İşbu Anlaşmaya ekli ilgili listeler bu görüşmeler neticesinde varılacak anlaşmaya göre tadil edilecektir;

b) Veya doğrudan doğruya Âkıd Taraflara müracaat edecektir. (a) bendinde derpiş olunan anlaşma hâsıl olamadığı takdirde de, Âkıd Taraflara müracaat edebilecektir. Âkıd Taraflar bu tedbirlerden esaslı surette müteessir olan Âkıd Taraf veya Tarafları tesbit edecek ve talepte bulunan Âkıd Tarafla bu Âkıd Taraf veya Tarafar arasında, bir an evvel kâfi derecede umumi anlaşmaya varılması maksadiyle, görüşmeler tertip edecektir. Âkıd Taraflar bu görüşmeler için süreler tesbit edecek ve imkân nispetinde talepte bulunan Âkıd Tarafın yapabileceği tekliflere uyarak tesbit edeceği bu süreleri, ilgili Âkıd Taraflara tebliğ edecektir. Âkıd Taraflar Âkıd Taraflarca tesbit edilen süre içinde bu görüşmelere başlıyacaklar ve fâsılasız devam edeceklerdir. Âkıd Taraflar derpiş olunan tedbiri prensip itibariyle terviç ediyorsa, bir Âkıd Tarafın talebi üzerine, görüşmelerin teshiline yardım edebilecektir. Kâfi derecede umumi bir anlaşmaya varıldığı takdirde, Âkıd Taraflar, ilgili Âkıd Tarafların görüşmeler sırasında mutabık kalarak kabul etmiş olabilecekleri tahditler mahfuz kalmak üzere, talepte bulunan Âkıd Tarafı işbu fıkrada derpiş olunan taahhütten ibra edebilecektir.

4. a) 3 ncü fıkra gereğince alınmış tedbirler neticesinde bahse konu her hangi bir malın veya bu mal yerine doğrudan doğruya kaim olabilecek malların ithalâtı artar ve bu artış, devamı halinde, her hangi bir sınai veya zirai faaliyet kolunun tesisi, gelişme veya kalkınmasını ciddî surette ihlâl etmek tehlikesi arzederse, işbu Anlaşma hükümlerine uygun her hangi bir koruma tedbiri de matlup neticeleri sağlıyacak mahiyyette görülmezse, talepte bulunan Âkıd Taraf, Âkıd Tarafları keyfiyetten haberdar ettikten ve mümkünse Âkıd Taraflarla danıştıktan sonra, durumun gerektirebileceği başka tedbirlere de tevessül edebilecektir. Ancak, bu tedbirler ithalâtı, işbu bentte sözü geçen ithalât artışından mütevellit tesirlerin izalesi bakımından icabeden haddin fevkında tahdit etmemelidir. Olağanüstü durumlar hariç, bu tedbirler ithalâtı Âkıd Taraflarca 3 ncü fıkrada derpiş edilen usule tevessül ettiği tarihe takaddüm eden en son temsilî devredeki seviyenin dununa düşürmeye müncer olmamalıdır.

b) Âkıd Taraflar, mümkün olur olmaz bu tedbirlerin tadili, yürürlükte kalması veya tatbikatının durdurulması lâzımgelip gelmediğini tâyin edecektir. Bu tedbirler, her halde, görüşmeler neticelendiği veya inkıtaa uğradığı Âkıd Taraflarca tesbit edildiği andan itibaren yürürlükten kaldırılacaktır.

c) Âkıd Taraflar arasındaki münasebetler, işbu Anlaşmanın II nci maddesi gereğince, mütekabil menfaatler icabettireceği cihetle, ittihaz edilen bu tedbirlerden ticareti esaslı surette müteessir olan her Âkıd Taraf, önceden Âkıd Taraflarla danışmak ve Âkıd Taraflarca da bir itirazda bulunulmamış olmak kaydiyle, işbu Anlaşmadan tahassül eden vecibe ve tavizlerden, talepte bulunan Âkıd Tarafın riayet etmediklerine hissedilir derecede eşit vecibe ve tavizlerin bu Âkıd Taraf hakkında uygulanmasını durdurabilir.

B.

5. İthalâta tesir eden fark gözetmeyici her hangi bir tedbir bir Âkıd Tarafın işbu Anlaşmanın II nci maddesi gereğince üzerinde vecibe kabul ettiği bir mala taallûk eder ve işbu Anlaşmanın diğer hükümlerinden birine aykırı olursa, bu halde, 3 ncü fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır. Bununla

beraber, Âkıd Taraflar, muvafakatini bildirmedenevvel, bu tedbirlerden esaslı surette müteessir olmuş addettiği bütün Âkıd Taraflara, görüşlerini açıklamak fırsatını verecektir. Bu şıkta, 4 ncü fıkra hükümleri de uygulanacaktır.

C.

6. Bir Âkıd Taraf, ekonomik gelişme veya kalkınmasını sağlamak maksadiyle, ithalâta tesir eden ve işbu Anlaşmanın II nci maddesi gereğince üzerinde vecibeler kabul ettiği bir mala taallûk etmemek kaydiyle, işbu Anlaşmanın II nci maddesi dışındaki hükümlerine aykırı olan fark gözetmeyici bir tedbir ittihazını derpiş ederse, bu Âkıd Taraf keyfiyetten Âkıd Tarafları haberdar edecek ve muayyen bir süre için ittihazını tasarladığı tedbirlerin mucip sebeplerini tahriren bildirecektir.

7. a) Bir Âkıd Tarafın iktisadi gelişme veya kalkınma alanındaki ihtiyaçları gerektiği şekilde göz önünde bulundurulduğunda, bu Âkıd Tarafça derpiş olunan tedbirin aşağıdaki hallerden birine uyduğu sabit olursa, Âkıd Taraflar, mezkûr Âkıd Tarafça vâkı talep üzerine, bu tedbirin muayyen bir süre zarfında uygulanmasına müsaade edecektir :

i) Tedbirin 1 Ocak 1939 ile 24 Mart 1948 tarihleri arasında tesis edilmiş ve bu devre zarfındaki inkişafında harbden tahaddüs eden olağanüstü şartlardan faydalanmış muayyen bir sanayii korumaya mâtuf bulunması;

ii) Veya tedbirin, yabancı memleketlerde vazı veya tezyid edilen tahditler neticesinde, harice satışı hissedilir derecede azalan yerli bir esas maddeyi tadil edecek muayyen bir sanayiin tesis veya gelişmesini desteklemeye mâtuf bulunması;

iii) Veya tedbirin, Âkıd Tarafın yerli bir esas maddeyi veya bu esas madde sanayiinin heder olacak bir tâli maddesini tadil edecek muayyen bir sanayii tesis veya geliştirme bakımından malik olduğu imkânlar ve kaynaklar göz önünde bulundurulduğunda, talepte bulunan Âkıd Tarafın tabiî kaynaklarının ve el emeğinin daha tam ve daha rasyonel bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve ileride ülkesinde hayat seviyesini yükseltmek bakımından lüzumlu görülmesi;

iv) Veya tedbirin, milletlerarası ticareti, işbu Anlaşma ile müsaade edilen ve fazla müşkülâta mâruz kalınmadan uygulanması mümkün olan diğer her hangi bir tedbirden fazla tahdit edecek mahiyette görülmemesi ve söz konusu sınai veya zirai faaliyet kolunun ekonomik şartları ile talepte bulunan Âkıd Tarafın ekonomik gelişme ve kalkınma ihtiyaçları bakımından, matlup neticelerin istihsaline en elverişli bir tedbir olduğunun tahakkuk etmesi.

İşbu fıkranın uygulanmasında aşağıdaki hususlar mukarrerdir :

1. Talepte bulunan Âkıd Tarafların bu tedbirleri bidayette Âkıd Taraflarca tesbit edilen süre hitamından sonra da aynen veya tadil ederek uygulamak maksadiyle yapacakları her hangi bir müracaat, mezkûr fıkra hükümlerine tâbi olmıyacak,

2. Ve Âkıd Taraflar, diğer bir Âkıd Tarafın ekonomisinde mühim bir mevki işgal eden bir esas maddenin ihracatı üzerinde ağır bir tesir icra edecek mahiyetteki her hangi bir tedbire, yukardaki (i), (ii) veya (iii) bentleri hükümlerine istinaden muvafakat edemiyecektir.

b) Talepte bulunan Âkıd Taraf, (a) bendi gereğince müsaade edilen her hangi bir tedbiri bir diğer Âkıd Tarafın ticari veya ekonomik menfaatlerini bilâsebep izrar edecek şekilde uygulamıyacaktır.

8. Derpiş olunan tedbir 7 nci fıkra hükümleri çerçevesine girmediği takdirde, Âkıd Taraf:

a) Ya kanaatince bu tedbirden esaslı surette müteessir olacak Âkıd Taraf veya Taraflarla doğrudan doğruya danışmalarda bulunabilir. Aynı zamanda, Âkıd Taraf, bu tedbirden esaslı surette müteessir olabilecek bütün Âkıd Tarafların danışmalara katılmaya dâvet edilip edilmediklerinin Âkıd Taraflarca tesbit edilebilmesi için, keyfiyetten Âkıd Tarafları haberdar eder. Tam veya kâfi derecede umumi bir anlaşmaya varılır varılmaz, tedbir ittihazını derpiş eden Âkıd Taraf Âkıd Taraflara bir dilekçe ile müracaatta bulunacaktır. Âkıd Taraflar bu tedbirden esaslı surette müteessir olabilecek bütün Âkıd Tarafların menfaatlerinin gerektiği şekilde kaale alınıp alınmadığını tesbit maksadiyle dilekçeyi derhal inceliyecektir. Âkıd Taraflar bu hususun sağlanmış olduğu neticesine varırsa,

vaz'edeceği tahditler mahfuz kalmak kaydiyle - ilgili Âkıd Taraflar arasında yeni danışmalar yapılmış olsun olmasın - talepte bulunan Âkıd tarafı, işbu Anlaşmanın bu duruma uygulanacak hükümlerinin kendisine tahmil ettiği vecibelerden ibra edecektir;

b) Veya doğrudan doğruya Âkıd Taraflara müracaat edebilecektir. Yukarda (a) bendinde derpiş edilen tam veya kâfi derecede umumi bir anlaşmaya varılamaması halinde de keza Âkıd Taraflara müracaat edebilecektir. Âkıd Taraflar, 6 ncı fıkra gereğince kendisine vâki tebliğatı, derpiş olunan tedbirden esaslı surette müteessir olacak addettiği Âkıd Taraf veya Taraflara derhal bildirecektir. Bu Âkıd Taraf veya Taraflar derpiş olunan tedbirin kendi ekonomileri üzerindeki muhtemel tesirlerini inceledikten sonra, bu tedbire itiraz edip etmediklerini, Âkıd Taraflarca tesbit edilecek süre içinde, Âkıd Taraflara bildireceklerdir.

i) Âkıd Taraf veya Taraflar derpiş olunan tedbire itiraz etmedikleri takdirde, Âkıd Taraflar talepte bulunan Âkıd Tarafı işbu Anlaşmanın bu duruma uygulanacak hükümlerinin kendisine tahmil ettiği vecibelerden ibra edecektir.

ii) İtiraz vâkı olduğu takdirde, Âkıd Taraflar aşağıdaki hususları göz önünde bulundurarak ittihazı derpiş olunan tedbiri derhal inceliyecektir :

İşbu Anlaşma hükümleri, talepte bulunan Âkıd Tarafça dermeyan olunan mucip sebepler, bu Âkıd Tarafın ekonomik gelişme veya kalkınma ihtiyaçları, bu tedbirden esaslı surette müteessir olacak addolunan Âkıd Taraf veya Taraflarca serdedilen mütalâalar, derpiş edilen tedbirin aynen veya tadilen tatbik edilmesinin milletlerarası ticaret üzerinde muhtemelen yapacağı âni veya uzun vâdeli tesirlerle talepte bulunan Âkıd Taraf ülkesinde hayat seviyesi üzerinde muhtemelen yapacağı uzun vâdeli tesirler.

Bu inceleme neticesinde Âkıd Taraflar derpiş edilen tedbirin aynen veya tadilen uygulanmasına muvafakat ederse, vaz'edebileceği tahditler mahfuz kalmak kaydiyle, talepte bulunan Âkıd Tarafı işbu Anlaşmanın bu duruma uygulanacak hükümlerinin kendisine tahmil ettiği vecibelerden ibra edebilecektir.

9. Âkıd Tarafların 6 ncı fıkrada zikredilen bir tedbire muvafakati derpiş etmesi, bu tedbire mevzu teşkil eden her hangi bir malın veya bu mal yerine doğrudan doğruya kaim olabilecek malların ithalâtında, her hangi bir sınai veya zirai faaliyet kolunun tesis, gelişme veya kalkınmasını ihlâl edecek derecede önemli bir artış veya artış tehlikesi gösterirse ve işbu Anlaşmanın hükümlerine uygun olacak hiçbir koruma tedbiri de matlup neticeleri sağlıyacak mahiyette görülmezse, talepte bulunan Âkıd Taraf, Âkıd Tarafları haberdar ettikten ve mümkünse Âkıd Taraflarla danıştıktan sonra, Âkıd Taraflarca müracaatının bir karara bağlanmasına intizaren, durumun gerektirebileceği başka tedbirlere de tevessül edebilecektir. Bununla beraber, bu tedbirler ithalâtı, 6 ncı fıkra gereğince vâkı müracaat tarihine takaddüm eden en son temsili devredeki seviyenin dununa düşürmeye müncer olmamalıdır.

10. Âkıd Taraflar en kısa zamanda ve prensip itibariyle, 8 nci fıkranın (a) ve (b) bentleri veya 7 nci fıkra hükümleri gereğince tevdi olunan dilekçenin alınmasını takibedecek on beş gün içinde, behis mevzuu vecibenin kaldırılıp kaldırılmaması hakkındaki kararını hangi tarihte tebliğ edeceğini, talepte bulunan Âkıd Tarafa bildirecektir. Bu tarihle dilekçenin alındığı tarih arasında geçecek mühlet mümkün olduğu kadar kısa olacak ve doksan günü tecavüz etmiyecektir; bununla beraber, tesbit edilen tarihten evvel beklenmedik güçlükler zuhur ettiği takdirde, bu süre, talepte bulunan Âkıd Tarafa danışılarak uzatılabilecektir. Tesbit edilen tarihe kadar bir tebliğ almadığı takdirde, talepte bulunan Âkıd Taraf, Âkıd Tarafları haberdar ettikten sonra, derpiş ettiği tedbire tevessül edebilecektir.

11. Bir Âkıd Tarafça, her hangi bir sınai veya zirai faaliyet kolunun tesis, gelişme veya kalkınması maksadiyle ittihaz edilmiş olup 1 Eylûl 1947 tarihinde yürürlükte bulunan ve ithalâta tesir eden fark gözetmeyici bir tedbir, işbu Anlaşmanın diğer hükümlerine aykırı olsa dahi, bu Âkıd Tarafça idame ettirilebilecektir; ancak bunun için, mahiyeti, gayesi ve taallûk ettiği mallar da tasrih edilerek, mezkûr tedbirin en geç 10 Ekim 1947 tarihine kadar diğer Âkıd Taraflara tebliğ edilmiş olması lâzımdır.

12. Böyle bir tedbiri idame ettiren her Âkıd Taraf, Âkıd Taraf sıfatını ihraz tarihini takip eden altmış gün zarfında, bu tedbirin idamesi için ileri sürdüğü mucip sebepleri ve bu tedbiri ne zamana kadar yürürlükte tutmak istediğini, Âkıd Taraflara bildirecektir. Âkıd Taraflar bu tedbiri, işbu maddenin 1 ilâ 10 ncu (dâhil) fıkraları gereğince vâkı bir müsaade talebine konu teşkil eden bir tedbir gibi inceliyecektir. Bu inceleme, mümkün olur olmaz ve her halde, mezkûr Âkıd Tarafın Âkıd Taraf sıfatını ihraz tarihini takip eden on iki ay zarfında yapılmış olacaktır.

13. İşbu maddenin 11 nci ve 12 nci fıkraları hükümleri, bir Âkıd Tarafın işbu Anlaşmanın II nci maddesi gereğince üzerinde taahhütler kabul ettiği bir mala taallûk eden tedbirlere uygulanmıyacaktır.

14. Âkıd Taraflar, bir tedbirin muayyen bir süre zarfında tadiline veya kaldırılmasına karar verirken, Âkıd Tarafın bu tadil veya kaldırmaya tevessülünün muayyen bir zamana mutavakkıf olabileceğini nazarı itibara alacaktır.

Madde — XIX

Muayyen malların ithalâtına tesir eden beklenmedik hallere mütedair tedbirler

1. a) Durumun beklenmedik tarzda inkişafı dolayısiyle ve tarife tavizleri de dâhil olmak üzere, bir Âkıd Tarafça işbu Anlaşma gereğince deruhde edilen tavizler neticesinde, bir malın bu Âkıd Taraf ülkesine ithali geniş ölçüde artarsa ve mümasil veya doğrudan doğruya rakibi malların yerli müstahsıllarına ciddî bir zarar verecek veya vermek tehlikesi gösterecek bir durum tahaddüs ederse, bahis mevzu Âkıd Taraf, bu zararı önlemek veya telâfi etmek için, icabedecek nispet ve zamana münhasır kalmak üzere, bu madde hakkında deruhde ettiği taahhüdün ifasını kısmen veya tamamen durdurmakta ve bu madde hakkında tanıdığı tavizi geri almak veya tadil etmekte serbest olacaktır.

b) Bir Âkıd Taraf bir rüçhan üzerinde bir taviz tanır ve tavize konu olan mal bu Âkıd Tarafın ülkesine işbu fıkranın (a) bendinde zikredilen şartlar altında ithal edilmiş olursa, ve bunun neticesinde, bu rüçhandan istifade eden veya etmiş olan Âkıd tarafın ülkesindeki mümasili veya doğrudan doğruya rakibi malların müstahsıllarına ciddî bir zarar verecek veya vermek tehlikesi gösterecek bir durum tahaddüs ederse, rüçhandan istifade eden veya etmiş olan Âkıd Taraf, ithalâtçı Âkıd Taraf nezdinde teşebbüste bulunabilecek ve Âkıd Taraf da bu zararı önlemek veya telâfi etmek için, icabedecek nispet ve zamana münhasır kalmak üzere, bu madde hakkında deruhde ettiği taahhüdün ifasını kısmen veya tamamen durdurmakta ve bu mal hakkında tanıdığı tavizi geri almak veya tadil etmekte serbest olacaktır.

2. Bir Âkıd Taraf birinci fıkra hükümlerine istinaden uygulamayı derpiş ettiği tedbirlere tevessül etmeden evvel keyfiyeti Âkıd Taraflara mümkün olduğu kadar erken tahriren bildirecektir. Akıd Taraflara ve ihracatçısı sıfatiyle sözü geçen mal ile esaslı surette ilgili bulunan diğer Âkıd Taraflara, uygulamayı derpiş ettiği tedbirleri kendisiyle birlikte incelemek fırsatını verecektir. Bu ihbar rüçhan üzerinde tanınan bir tavize taallûk ettiği takdirde, bu tedbiri talep eden Âkıd Taraf tasrih olunacaktır. Her hangi bir mehlin güçlükle kabili telâfi bir zarar tevlit edebileceği çok âcil ahvalde, işbu maddenin birinci fıkrasında derpiş olunan tedbirler, önceden danışılmadan da muvakkaten ittihaz olunabilecektir. Bu takdirde, tedbirin ittihazı akabinde danışmalarda bulunulacaktır.

3. a) İlgili Âkıd Taraflar arasında bu tedbirler üzerinde bir Anlaşmaya varılamazsa, Âkıd Taraf bu tedbirleri ittihazda veya uygulamaya devamda tamamen serbest olacaktır. Bu takdirde, bu tedbirlerden zarar görecek Âkıd Taraflar, bu tedbirlerin uygulanmasından itibaren doksan gün zarfında ve Âkıd Taraflara yapılacak ihbardan otuz gün sonra, bu tedbirleri ittihaz eden Âkıd Tarafın veya, 1 (b) fıkrasında derpiş olunan halde, bu tedbirlerin ittihazını talep etmiş olan Âkıd Tarafın ticaretine, işbu Anlaşma ile kabul ettikleri vecibe ve tavizlerin bâzısının uygulanmasını durdurmakta serbest olacaklardır. Bu suretle uygulanması durdurulacak vecibe ve tavizlerin, tesir

bakımından, diğer Âkıd Tarafca ittihaz edilen tedbirlere takriben muadil olması ve hiçbir veçhile Âkıd Tarafların itirazını mucip olmaması şarttır.

b) 2 nci fıkraya istinaden önceden danışmadan ittihaz olunan tedbirler, bu tedbirlerin üzerinde tesir icra ettiği malların bir Âkıd Taraf ülkesindeki müstahsıllarını ciddî surette ızrar eder veya etmek tehlikesi gösterirse ve herhangi bir mehil de telâfisi müşkül bir zarar tevlit edecek olursa, (a) bendinin hükümlerine halel gelmeksizin, bu Âkıd Taraf, söz konusu tedbirler yürürlüğe konulur konulmaz, vecibe veya tavizlerini, bu zararı önlemek veya telâfi etmek bakımından gereken nisbette durdurmakta serbest olacaktır.

Madde — XX

Genel istisnalar

İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü, her hangi birÂkıd Tarafı, gerek aynı şartlar içinde bulunan memleketler arasında keyfî veya sebepsiz bir fark gözetme vasıtası, gerekse milletlerarası ticareti gizli şekilde tahdit vasıtası kılacak surette uygulamamak kaydiyle, aşağıdaki tedbirleri ittihaz veya tatbikten menedecek şekilde tefsir edilmiyecektir :

I. a) Âdabı umumiyenin korunması bakımından gerekli tedbirler;

b) İnsan veya hayvanların hayat ve sağlıklarının korunması veya nebatların vikayesi bakımından gerekli tedbirler;

c) Altın veya gümüş ithalât veya ihracatiyle ilgili tedbirler;

d) Gümrük tedbirlerinin uygulanmasına, II nci maddenin 4 ncü fıkrasına ve XVII nci maddeye uygun olarak işletilen inhisarların yürütülmesine, ihtira beratları, alâmeti farika, telif ve teksir haklarının korunmasına, yanlışlıkları mucip olabilecek işlemlerin önlenmesine mütaallik kanun ve nizamlar gibi, işbu Anlaşma hükümleriyle gayri kabili telif olmıyan kanun ve nizamların uygulanmasını sağlamak bakımından gerekli tedbirler;

e) Ceza evlerinde imal edilen eşya ile ilgili tedbirler;

f) Sanat, tarih veya arkeoloji bakımından kıymeti haiz servetlerin korunması maksadiyle vaz'edilen tedbirler;

g) Millî istihsal veya istihlâke mütaallik tahditler ile birlikte uygulanmak kaydiyle, tükenebilir tabiî kaynakların korunmasiyle ilgili tedbirler;

h) Esas maddelere mütedair milletlerarası sözleşmelerin ahenkli surette yürütülmesi maksadiyle muvakkat bir komisyon ihdasına mütedair 28 Mart 1947 tarihli Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi kararı ile kabul olunan prensiplere uygun olarak, esas maddelere mütaallik hükümetlerarası anlaşmalar gereğince deruhde edilmiş olan taahhütlerin uygulanması maksadiyle ittihaz edilen tedbirler;

i) Hükümetçe ittihaz edilen bir istikrar plânı gereğince, muayyen bir süre zarfında dahilî fiyatları dünya fiyatlarının dununda tutulan yerli hammaddelerin ihracatına, bu devre zarfında millî bir tadil sanayiine bu maddelerden zaruri olan miktarlarda temin maksadiyle tahditler vaz'eden tedbirler. Ancak, bu tahditlerin ihracatın artırılmasına veya söz konusu sanayiin gördüğü himayenin kuvvetlendirilmesine müncer olmaması ve işbu Anlaşmanın fark gözetmemek kaidesine mütedair hükümlerine aykırı olmaması şarttır;

II. a) Umumi veya mevzii şekilde darlığı çekilen malların iktisabı ve tevzii için zaruri olan tedbirler. Bununla beraber bu tedbirler söz konusu malların milletlerarası alanda nasafet dairesinde tevziini temine mâtuf çok taraflı anlaşmalara veya, böyle anlaşmalar mevcut olmadığı takdirde, bütün Âkıd Tarafların milletlerarası alanda bu malları nasafete uygun bir hisse dâhilinde tedarik hakkına malik oldukları yolundaki kaideye uygun olacaktır;

b) Harb neticesinde mal darlığına mâruz kalan bir Âkıd Tarafın ittihaz ettiği fiyat murakabesini işletebilmesi için zaruri olan tedbirler;

c) Bir Âkıd Tarafın sahip olduğu veya murakabe ettiği stoklarda zaman zaman hâsıl olan fazlalıkların veya harb zaruretleri neticesinde bir Âkıd Taraf ülkesinde gelişmiş olan ve normal za-

manlarda idamesi salim bir ekonominin icaplarına mugayir bulunan istihsalâtın muntazam surette tasfiyesi için zaruri olan tedbirler; şurası mukarrerdir ki, her hangi bir Âkıd Taraf, milletlerarası alanda müşterek bir hattı hareket temini maksadiyle, bu gibi tedbirleri ancak diğer ilgili Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunduktan sonra ittihaz edebilecektir.

İşbu maddenin II nci kısmı gereğince ittihaz olunan veya yürürlükte tutulan ve işbu Anlaşmanın başka hükümleriyle kabili telif olmıyan tedbirler, bunları icabettiren ahval zâil olur olmaz ve her halde en geç 1 Ocak 1951 de kaldırılacaktır; mamafih, Âkıd Tarafların muvafakatiyle bu tarih yerine, her hangi bir Âkıd Tarafça muayyen bir mal üzerinde ittihaz olunan muayyen bir tedbir hakkında, Âkıd Taraflarca tesbit olunacak bir veya mütaaddit sürelerin hitam tarihinin kaim olması kabul edilmiştir.

Madde — XXI

Güvenliğe mütaallik istisnalar

İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmü :

a) Bir Âkıd Tarafı açıklanmasını güvenliği bakımından ana menfaatlerine aykırı gördüğü malûmatı vermeye icbar edecek şekilde,

b) Veya bir Âkıd Tarafın güvenliği bakımından ana menfaatlerinin himayesi için elzem addettiği aşağıdaki tedbirleri ittihaz etmesine mâni olacak şekilde :

i) Parçalanabilir maddelere veya bunların imalinde kullanılan maddelere mütaallik tedbirler;

ii) Veya silâh, mühimmat, harb malzemesi ve doğrudan doğruya veya bilvasıta silâhlı kuvvetlerin ikmaline tahsis edilen diğer emtia ve malzemenin ticaretine mütaallik tedbirler;

iii) Harb zamanında veya vahîm milletlerarası gerginlik anlarında uygulanan tedbirler;

c) Veya bir Âkıd Tarafın sulhün ve milletlerarası güvenliğin muhafazası maksadiyle Birleşmiş Milletler Şartı gereğince deruhde ettiği taahhütlerin ifası zımnında alınan tedbirler ittihazına mâni olacak şekilde,

tefsir edilmiyecektir.

Madde — XXII

Danışma

Bir Âkıd Taraf, gümrük nizam ve kaidelerinin, damping karşılayıcı veya telâfi edici resimlerin, miktar ve kambiyo takyitlerinin, nakdî yardımların, Devlet ticaretine mütaallik muamelâtın, insan ve hayvanların hayat ve sağlıklarının korunması ve nebatların vikayesiyle ilgili sıhhi tedbirlerin ve nizamların uygulanması hususunda ve umumiyetle, işbu Anlaşmanın yürütülmesine mütaallik bilûmum hususlarda, her hangi bir Âkıd Tarafça kendisine yapılabilecek itirazları anlayışla inceliyecek ve bu itirazlarla ilgili danışmaları bütün imkânlar nispetinde teshil edecektir.

Madde — XXIII

Taviz ve menfaatlerin korunması

1. Bir Âkıd Taraf:

a) Diğer bir Âkıd Tarafın işbu Anlaşma ile deruhde ettiği vecibeleri yerine getirmemesi,

b) Veya diğer bir Âkıd Tarafın işbu Anlaşmaya uygun olarak veya olmıyarak bir tedbir uygulaması,

c) Veya her hangi bir başka durumun mevcudiyeti,

neticesinde, işbu Anlaşmanın doğrudan doğruya veya bilvasıta kendisine temin ettiği bir menfaatin selp veya tenkis edildiğine veya Anlaşmanın gayelerinden birinin ihlâl edildiğine kaani olursa, meseleye tatminkâr bir hal tarzı bulunabilmesi için hâdise ile ilgili addettiği diğer Âkıd

Taraf veya Taraflara tahriren itiraz veya tekliflerde bulunabilecektir. Bu itiraz veya tekliflere muhatap olan her Âkıd Taraf bunları anlayışla inceliyecektir.

2. İlgili Âkıd Taraflar arasında mâkul bir müddet zarfında bir anlaşmaya varılamadığı takdirde veya hâdise işbu maddenin 1 (c) fıkrasında derpiş olunan bir hâdise ise, mesele Âkıd Taraflara intikal ettirilebilecektir. Âkıd Taraflar, kendisine intikal ettirilen bu mesele hakkında derhal tahkikata girişecek, icabına göre, ya ilgili Âkıd Taraflara tavsiyelerde bulunacak veya meseleyi bir karara bağlıyacaktır. Âkıd Taraflar, lüzum gördüğü takdirde bu hususta Âkıd Tarafların, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin ve diğer bilûmum hükümetlerarası yetkili müesseselerin mütalâalarına müracaat edebilecektir. Âkıd Taraflar, durumu tedbirler ittihazını muhik gösterecek derecede ciddî görürse, bir veya birkaç Âkıd Tarafı, işbu Anlaşma ile deruhde etmiş oldukları vecibe veya tavizleri diğer bir veya birkaç Âkıd Taraf hakkında talike mezun kılabilecektir. Durumun hangi vecibe ve tavizlerin talikini muhik kıldığı Âkıd Taraflarca tâyin edilecektir. Bir tavize riayet veya bir tavizin uygulanması bir Âkıd Taraf hakkında fiilen talik edildiği takdirde, bu Âkıd Taraf işbu Anlaşmadan çekildiğini, tedbirin uygulanmasından itibaren altmış gün zarfında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tebliğde serbesttir. Çekilme ihbarın Genel Sekreterce tebelluğ tarihinden itibaren altmış gün sonra hüküm ifade edecektir.

Kısım : III

Madde — XXIV

Ülkeler bakımından uygulama - Sınır ticareti - Gümrük birlikleri - Serbest mübadele bölgeleri

1. İşbu Anlaşma hükümleri Âkıd Tarafların anavatan ülkelerine, işbu Anlaşma, XXVI ncı madde gereğince, namlarına kabul edilmiş ülkelere veya işbu Anlaşmanın, XXXIII ncü madde veya Muvakkat Uygulama Protokolü gereğince, uygulanmakta olduğu ülkelere tatbik edilecektir. İşbu Anlaşmaya, XXVI ncı veya XXXIII ncü madde gereğince veya Muvakkat Uygulama Protokolü gereğince, tek bir Âkıd Tarafça vâki bir kabul neticesinde dâhil olmuş bulunan iki veya daha ziyade ülkeler arasında hak ve vecibeler ihdas eder mahiyette tefsir edilmemek kaydiyle, bu ülkelerden her biri, sırf işbu Anlaşmanın ülkeler bakımından uygulanmasında, birer Âkıd Taraf addolunacaktır.

2. İşbu Anlaşmanın uygulanmasında «gümrük ülkesi» tâbirinden, diğer ülkelerle arasındaki ticaretin mühim bir kısmı müstakil gümrük tarifelerine veya ticari mübadelelere mütaallik diğer nizamlara tâbi tutulan ülkeler anlaşılacaktır.

3. İşbu Anlaşma hükümleri :

a) Sınır ticaretini teshil maksadiyle bir Âkıd Tarafça hemhudut memleketlere gösterilen kolaylıklara;

b) Veya İkinci Dünya Harbinden mütevellit sulh anlaşmaları hükümleriyle gayrikabili telif olmamak kaydiyle, Triyeste Serbest Bölgesine hemhudut memleketlerce bu bölge ile arasındaki ticarete gösterilen kolaylıklara,

mâni olur mahiyette telâkki edilmemelidir.

4. Âkıd Taraflar, serbestçe akdedilecek anlaşmalar vasıtasiyle, bu anlaşmalara dâhil olacak memleketlerin ekonomilerini birbirini daha yakından itmam edecek şekilde geliştirmek suretiyle, ticaret serbestîsinin arttırılmasını şayanı temenni addederler. Âkıd Taraflar, aynı zamanda, gümrük birliği veya serbest mübadele bölgelerinin, müessis Taraflarla diğer Âkıd Taraflar arasındaki ticarete mâni olmak kasdı olmaksızın, müessis Tarafların kendi aralarındaki ticareti kolaylaştırmak maksadiyle ihdas olunması lâzımgeldiğini de kabul ederler..

5. Binnetice, işbu Anlaşma hükümleri, aşağıdaki hususlar mahfuz kalmak kaydiyle, Âkıd Taraflar ülkeleri arasında bir gümrük birliği teşkiline veya bir serbest mübadele bölgesi tesisine veyahut

bir gümrük birliği veya bir serbest mübadele bölgesi teşkili bakımından lüzumlu olan geçici bir anlaşma akdine mâni değildir :

a) Bir gümrük birliği teşkili veya bir gümrük birliği teşkili maksadiyle bir geçici Anlaşma akdi şıklarında, gümrük birliğinin teşkili veya geçici Anlaşmanın akdi sırasında tesbit edilecek gümrük resimlerinin bu birliğe veya Anlaşmaya dâhil olmıyan Âkıd Taraflarla yapılan ticaret üzerindeki umumi inikâsı, heyeti umumiyesi itibariyle, birliğin teşekkülünden veya Anlaşmanın akdinden evvel bu Birlik veya Anlaşmaya dâhil olan ülkelerde uygulanan resimlerin inikâsını tecavüz etmiyecek ve ticari mübadelelere mütaallik nizamlar da evvelkilerden daha tahdit edici olmıyacaktır.

b) Bir serbest mübadele bölgesi teşkili veya bir serbest mübadele bölgesi teşkili maksadiyle bir geçici Anlaşma akdi şıklarında, bölgenin teşkili veya Anlaşmanın akdi sırasında bölge veya Anlaşmaya dâhil her ülkede ipka edilen gümrük resimleri, bölge veya Anlaşmaya dâhil olmıyan Âkıd Taraflarla yapılan ticaret bakımından, bölgenin teşekkülünden veya Anlaşmanın akdinden evvel bu bölgelerde cari mukabil resimleri tecavüz etmiyecek ve ticarete mütaallik nizamlar da evvelkilerden daha tahdit edici olmıyacaktır.

c) Ayrıca, (a) ve (b) bentlerinde derpiş olunan Anlaşmaların, Gümrük Birliğinin teşkilini veya serbest mübadele bölgesinin tesisini mâkul bir süre içinde tahakkuk ettirebilecek bir plân ve bir program ihtiva etmeleri de şarttır.

6. 5 nci (a) bendinde zikredilen şartları haiz olan bir Âkıd Taraf, bir resmi II nci madde hükümleriyle kabili telif olmıyacak şekilde artırmak isterse, hakkında XXVIII nci maddede derpiş olunan usul uygulanacaktır. Telâfi edici tavizlerin tâyininde, Birliğe dâhil diğer ülkelerde uygulanan mukabil resimde vâkı indirimler sebebiyle esasen temin edilmiş olabilecek telâfi edici tavizler, gerektiği şekilde göz önünde bulundurulacaktır.

7. a) Bir Gümrük Birliğine veya bir serbest mübadele bölgesine veyahut böyle bir Birlik veya bölgenin tesisi maksadiyle akdedilen bir geçici Anlaşmaya dâhil olmaya karar veren her Âkıd Taraf, keyfiyetten derhal Âkıd Tarafları haberdar edecek ve bu Birlik veya bölgeye mütaallik bilûmum malûmatı, Âkıd Tarafların Âkıd Taraflara yapmaya lüzum göreceği rapor ve tavsiyelere esas olmak üzere, Âkıd Taraflara bildirecektir.

b) 5 nci fıkrada zikredilen geçici bir Anlaşmada derpiş olunan plân ve proğramı, Anlaşmaya dâhil olan Taraflarla danışmalarda bulunarak inceliyen ve (a) bendi gereğince temin edilen malûmatı gerekli şekilde göz önünde bulunduran Âkıd Taraflar, Anlaşmanın, gümrük birliğinin veya serbest mübadele bölgesinin Taraflarca derpiş olunan süre içinde tahakkukuna imkân verecek mahiyette bulunmadığı veya bu sürelerin mâkul olmadığı kanaatine varırsa, Anlaşmaya taraf olan Âkıd Taraflara tavsiyelerde bulunacaktır. Taraflar böyle bir anlaşmayı, tavsiyeler dairesinde tadile hazır olmadıkça, vaziyete göre, idame ettiremiyecek veya yürürlüğe koyamıyacaklardır.

c) 5 nci fıkranın (c) bendinde derpiş olunan program veya plânda yapılacak her hangi bir esaslı değişiklik Âkıd Taraflara bildirilecektir. Âkıd Taraflar, değişikliği gümrük birliğinin veya serbest mübadele bölgesinin tesisini tehlikeye düşürecek veya lüzumsuz yere geciktirecek mahiyette telâkki ettiği takdirde, ilgili Âkıd Tarafları kendisiyle danışmalarda bulunmaya davet edebilecektir.

8. İşbu Anlaşmanın uygulanmasında :

a) «Gümrük Birliği» tâbirinden, iki veya daha ziyade gümrük ülkesi yerine, aşağıdaki şartlar altında kaim olan tek bir gümrük ülkesi anlaşılacaktır :

i) Gümrük resimleri ve ticari mübadelelere mütaallik diğer tahditler (lüzumları nispetinde tatbik edilmek kaydiyle, XI, XII, XIII, XIV, XV ve XX nci maddelerle müsaade edilen tahditler hariç) birliğe dâhil ülkeler arasındaki ticari mübadelelerin mühim bir kısmı hakkında veya hiç değilse, bu ülkeler menşeli mallar üzerindeki ticari mübadelelerin mühim bir kısmı hakkında ilga edilmiş olacaktır,

ii) Ve 9 ncu fıkra hükümleri mahfuz kalmak kaydiyle, birlik üyelerinin her birinin, birliğe

dâhil olmıyan diğer memleketlerle yaptığı ticarete uyguladığı tarife ve nizamlar, esas itibariyle, eşit olacaktır;

b) «Serbest mübadele bölgesi» tâbirinden, kendi ülkeleri menşeli mallara taallûk eden aralarındaki ticari mübadelelerin mühim bir kısmı üzerinden gümrük resimlerini ve ticari mübadelelere mütaallik diğer tahditleri (lüzumları nispetinde tatbik edilmek kaydiyle, XI, XII, XIII, XIV, XV ve XX nci maddelerle müsaade olunan tahditler hariç) kaldırmış bulunan iki veya daha ziyade gümrük ülkesinden mürekkep bir grup anlaşılacaktır.

9. Bir gümrük birliği veya bir serbest mübadele bölgesi teşkili, birinci maddenin 2 nci fıkrasında derpiş olunan rüçhanlara tesir etmiyecektir; bununla beraber bu rüçhanlar ilgili Âkıd Taraflarla müzakerelerde bulunularak ilga veya tadil edilebilecektir. Bu müzakere usulüne bilhassa, 8 nci fıkranın (a), (i) ve (b) bentleri hükümlerine riayet edilebilmesi için, ilgaları icabeden rüçhanlar hakkında müracaat olunacaktır.

10. Âkıd Taraflar, işbu Anlaşma anlamındaki bir gümrük birliğinin veya bir serbest mübadele bölgesinin tesisine mâtuf teklifleri, 5 ilâ 9 ncu (dâhil) fıkra hükümlerine tamamen uygun olmasalar dahi, 2/3 ekseriyetle ittihaz edeceği bir kararla tasvibedebilir.

11. Âkıd Taraflar Hindistan ve Pakistan'ın ayrı ayrı birer müstakil Devlet haline gelmelerinden müstahsıl olağanüstü durumu ve bu iki Devletin uzun müddet tek bir ekonomik vahdet teşkil etmiş olduğunu göz önünde bulundurarak, Hindistan ve Pakistan'ın, aralarındaki ticari münasebetlerin katî bir mahiyet almasına intizaren, karşılıklı ticaretlerine mütaallik özel anlaşmalar akdetmelerine işbu Anlaşma hükümlerinin mâni olmıyacağını kabul ederler.

12. Her Âkıd Taraf ülkesindeki mahallî veya mıntakavi idare ve hükümet makamlarının işbu Anlaşma hükümlerine riayet etmelerini sağlamak maksadiyle mümkün olan her türlü makûl tedbiri ittihaz edecektir.

Madde — XXV

Âkıd Tarafların heyet halinde icraatı

1. Âkıd Taraflar temsilcileri, işbu Anlaşmanın heyet halinde hareketi istilzam ettiren hükümlerinin icrasını sağlamak ve umumiyetle işbu Anlaşmanın uygulanmasını kolaylaştırmak ve gayelerini tahakkuk ettirmek maksadiyle, muayyen zamanlarda toplanacaklardır. İşbu Anlaşmada Âkıd Taraflar tâbiri daima heyet halinde hareket eden Âkıd Tarafları ifade etmek için kullanılmıştır.

2. Âkıd Tarafların ilk toplantıya en geç 1 Mart 1948 tarihine kadar çağrılması Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden talep edilmiştir.

3. Her Âkıd Taraf Âkıd Taraflar toplantılarında tek bir reye sahip olacaktır.

4. İşbu Anlaşmada aksine bir sarahat olmadıkça, Âkıd Tarafların kararları oya katılan Âkıd Tarafların ekseriyetiyle ittihaz olunacaktır.

5. a) İşbu Anlaşmanın diğer maddelerinde derpiş edilenler haricindeki olağanüstü hallerde de Âkıd Taraflar bir Âkıd Tarafı işbu Anlaşma ile deruhte ettiği bir vecibeden ibra edebilecektir. Bunun için, oya katılan Âkıd Tarafların 2/3 ekseriyetiyle karar alınması ve bu ekseriyetin de bütün Âkıd Tarafların yarısından fazlasını ihtiva etmesi lâzımdır. Âkıd Taraflar, keza, aynı oy usulü ile :

i) Bir Âkıd Tarafı bir veya mütaaddit vecibelerden ibra mevzuunda başka oy usullerinin uygulanacağı bâzı istisnai halleri tâyin,

ii) Ve işbu bendin uygulanmasına esas teşkil edecek kıstasları tesbit,

edebilecektir.

b) Bir Âkıd Taraf, Havana Şartının 17 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince diğer bir Âkıd Tarafla giriştiği müzakereleri kâfi derecede muhik sebepler olmadan neticelendirmediği takdirde, Âkıd Taraflar, müracaat üzerine yapacağı tahkikat neticesinde, müracaatta bulunan Âkid Tarafı işbu Anlaşmaya ekli listesindeki tavizleri diğer Âkıd Taraf hakkında uygulamamaya mezun kılabilir. Âkıd Taraflar müzakerelerin neticelenmemesinin bir Âkıd Tarafın bu suretle hareketinden

ileri gelip gelmediğini tahkik ederken, her defasında, mevzu ile ilgili bütün unsurları ve bilhassa, ilgili Âkıd Tarafların gelişme ve kalkınma ihtiyaçlarını, diğer ihtiyaçlarını, malî bünyelerini ve Havana Şartı hükümlerinin heyeti umumiyesini göz önünde bulunduracaktır. Yukarda zikredilen tavizler fiilen kaldırılır ve bu hal diğer Âkıd Tarafların ticaretine, bu tedbirlerin ademimevcudiyeti halinde uygulanacaklardan daha yüksek resimler uygulanmasını intaç ederse, ilgili Âkıd Taraf söz konusu tedbirin uygulanmasından itibaren altmış gün zarfında, Anlaşmadan çekildiğini tahriren ihbar edebilecektir. Çekilme, Âkıd Tarafların ihbarı tebellüğ tarihinden itibaren, altmış gün sonra hüküm ifade edecektir.

c) (b) bendi hükümleri, karşılıklı listeleri evvelce aralarında müzakere edilmiş tavizler ihtiva eden iki Âkıd Taraf arasındaki münasebetlere uygulanmıyacaktır.

d) (b) ve (c) bentleri hükümleri 1 Ocak 1949 tarihinden evvel uygulanamıyacaktır.

Madde — XXVI

Kabul, yürürlüğe giriş ve tescil

1. İşbu Anlaşma, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Konferansı İhzari Komisyonunun ikinci toplantısı sonunda kabul edilmiş olan Nihai Senedin tarihini taşıyacak ve mezkûr Nihai Senedi imzalıyan bütün hükümetlerin kabulüne açık bulundurulacaktır.

2. Asli metinleri, ikisi de aynı derecede muteber olmak üzere, fransızca ve ingilizce olan işbu Anlaşma Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecek ve Genel Sekreter bütün ilgili hükümetlere tasdikli birer örnek gönderecektir.

3. İşbu Anlaşmayı kabul eden her hükümet Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir kabul belgesi tevdi edecektir. Genel Sekreter kabul belgelerinin her birinin tevdi tarihini ve Anlaşmanın, işbu maddenin 5 nci fıkrası gereğince, hangi tarihte yürürlüğe gireceğini bütün ilgili hükümetlere bildirecektir.

4. a) İşbu Anlaşmayı kabul eden her hükümet, Anlaşmayı hem anavatan ülkesi hem de, kabul sırasında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tasrihan bildireceği müstakil gümrük ülkeleri hariç, milletlerarası alanda temsil ettiği diğer ülkeler adına kabul etmiş olacaktır.

b) İşbu fıkranın (a) bendinde derpiş olunan istisnalar dairesinde Genel Sekretere bu mahiyette bir tebliğde bulunmuş olan her hükümet kabulün bundan böyle bidayette istisna edilmiş olan her hangi bir müstakil gümrük ülkesine de şâmil olacağını Genel Sekretere tebliğ edebilecek ve tebligat Genel Sekreterce tebellüğü tarihinin otuzuncu günü hüküm ifade edecektir.

c) Bir Âkıd Tarafça vâkı bir kabulün şümulüne giren gümrük ülkelerinden biri dış ticaret münasebetlerinin ve işbu Anlaşmaya konu teşkil eden diğer meselelerin yürütülmesinde tam bir muhtariyeti haiz bulunur veya iktisap ederse, mesul Âkıd Tarafın yukardaki hususları tebarüz ettiren bir beyanla vâkı müracaatı üzerine, bu ülke de Âkıd Taraf sıfatını ihraz edecektir.

5. İşbu Anlaşma, Nihai Senedi imzalıyan hükümetlerden işbu Anlaşmaya mütaallik kabul belgesini Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi etmiş olanların ülkeleri, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Çalıştırma Konferansı İhzari Komisyonunun II nci Toplantısı sonunda tanzim edilen Nihai Senedi imzalıyan bilûmum devletlerin ülkeleri arasındaki ticaretin % 85 ini temsil ettiği tarihten itibaren otuzuncu günü Anlaşmayı kabul edenhükümetler arasında yürürlüğe girecektir.

6. Birleşmiş Milletler işbu Anlaşmayı yürürlüğe girer girmez tescile yetkilidir.

Madde — XXVII

Tavizlerin talikı veya geri çekilmesi

Her Âkıd Taraf, kendisiyle doğrudan doğruya müzakerelerde bulunarak tavizler verdiği bir memleketin Âkıd Taraf sıfatını ihraz etmemesi veya kaydetmesi halinde, bu memleketle görüşülmüş olması dolayısiyle işbu Anlaşmaya ekli listesinde yer vermiş olduğu tavizleri istediği anda kısmen veya tamamen talik edebilecek veya geri çekebilecektir. Böyle bir tedbire tevessül eden

her Âkıd Taraf keyfiyetten diğer bütün Âkıd Tarafları haberdar edecek ve talep vukuunda, bahis konusu mal ile esaslı surette ilgili bulunan Âkıd Taraflarla danışmalarda bulunacaktır.

Madde — XXVIII

Listelerin tadili

1. Her Âkıd Taraf, 1 Ocak 1954 tarihinden itibaren, işbu Anlaşmaya ekli listesinde yer alan bir mal hakkında II nci madde gereğince tatbikını taahhüt ettiği bir muameleyi tadil veya ilga edebilecektir. Bunun için bu muameleyi doğrudan doğruya kendisine taahhüt etmiş olduğu Âkıd Tarafla bir anlaşmaya varmak maksadiyle müzakerelere girişecek ve bu muamele ile esaslı surette ilgili oldukları Âkıd Taraflarca kabul edilecek diğer Âkıd Taraflarla da danışmalarda bulunacaktır. Eskilerini telâfi etmek üzere başka mallar üzerinde yeni tavizlerin bahis mevzuu olabileceği bu görüşmeler ve anlaşmada, ilgili Âkıd Taraflar tavizlerin heyeti umumiyesini, mütekabiliyet ve karşılıklı menfaat esası dairesinde, işbu Anlaşmanın ticarete sağladığı faide seviyesinde tutmaya çalışacaklardır..

2. a) Başlıca ilgili Âkıd Taraflar arasında bir mutabakata varılamazsa, söz konusu muameleyi tadil veya ilga etmek istiyen Âkıd Taraf hareketinde serbest olacaktır. Bu takdirde, bahis mevzuu muamele doğrudan doğruya kendisiyle müzakere edilmiş olan Âkıd Taraf ve bu muamele ile esaslı surette ilgili oldukları işbu maddenin birinci fıkrası gereğince kabul edilmiş bulunan diğer Âkıd Taraflar, bu tedbirlerin uygulanmasına başlanılmasından itibaren altı aylık bir süre içinde ve yapacakları tahriri ihbarın Âkıd Taraflarca tebellüğünden itibaren otuz gün sonra, bu tedbirleri uygulıyan Âkıd Tarafla doğrudan doğruya müzakerelerde bulunarak tanımış oldukları tâvizleri, tadil veya ilga edilenlere tekabül edecek nispette, geri çekmek hakkını haiz olacaklardır.

b) Başlıca ilgili Âkıd Taraflar arasında bir mutabakata varılır da bu mutabakat bahis mevzuu muamele ile esaslı surette ilgili olduğu işbu maddenin birinci fıkrası gereğince kabul edilmiş bulunan bir Âkıd Tarafı tatmin etmezse, bu Âkıd taraf, bahis mevzuu mutabakatta derpiş olunan tedbirlerin uygulanmasına başlanılmasından itibaren altı aylık bir süre içinde ve yapacağı tahriri ihbarın Âkıd Taraflarca tebellüğünden itibaren otuz gün sonra, bu tedbirleri varılan mutabakat dairesinde uygulıyan Âkıd Tarafla doğrudan doğruya müzakerelerde bulunarak, tanıdığı tavizleri, tadil veya ilga edilenlere tekabül edecek nispette, geri çekmek hakkını haiz olacaktır.

Madde — XXIX

İşbu Anlaşma ile Havana Şartı arasındaki münasebet

1. Âkıd Taraflar, Havana Şartının, anayasalarına uygun olarak katî şekilde tasdikına intizaren, mezkûr Şartın I ilâ VI ncı (dâhil) ve IX ncu fasıllarında beyan olunan umumi prensiplere, haiz bulundukları icra salâhiyetleri ile kabili telif olduğu nispette, riayet eylemeyi taahhüdederler.

2. İşbu Anlaşmanın II nci kısmının uygulanması Havana Şartının yürürlüğe giriş tarihinden itibaren durdurulacaktır.

3. 30 Eylûl 1949 tarihinde Havana Şartı yürürlüğe girmemiş olduğu takdirde, Âkıd Taraflar 31 Aralık 1949 tarihinden evvel toplanarak işbu Anlaşmanın tadil, itmam veya idamesi hususlarını kararlaştıracaklardır.

4. Havana Şartı her hangi bir gün yürürlükten kalktığı takdirde, Âkıd Taraflar, en kısa zamanda toplanarak, işbu Anlaşmanın tadil, itmam veya idamesi hususlarını kararlaştıracaklardır. Bu mevzuda bir anlaşmaya varılıncaya kadar işbu Anlaşmanın II nci kısmı tekrar yürürlüğe girecektir. Fakat şu şartla ki, XXIII ncü madde hariç, mezkûr II nci Kısım Havana Şartının o tarihte yürürlükte bulunacak metni ile ikame edilecek ve hiçbir Âkıd Taraf Havana Şartı meriyetten kalktığı tarihte kendisini ilzam edenler haricinde her hangi bir hükümle bağlı addolunmıyacaktır.

5. Havana Şartı, yürürlüğe girdiği tarihte, bir Âkıd Tarafça kabul edilmemiş olursa, Âkıd

Taraflar işbu Anlaşmanın, bu durumun Havana Şartını kabul etmiyen Âkıd Tarafla diğer Âkıd Taraflar arasındaki münasebetlere tesir ettiği nispette, itmam veya tadili icabedip etmediğini ve icabettiği takdirde, bunun ne suretle yapılacağını görüşeceklerdir. Bu hususta bir anlaşmaya varılıncaya kadar, işbu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, işbu Anlaşmanın II nci kısmı hükümlerinin bu Âkıd Tarafla diğer Âkıd Taraflar arasında uygulanmasına devam olunacaktır.

6. Milletlerarası Ticaret Teşkilâtına üye olan Âkıd Taraflar işbu Anlaşmanın hükümlerini ileri sürerek Havana Şartının her hangi bir hükmünü tesirsiz bırakamıyacaklardır. İşbu fıkrada derpiş olunan kaidenin Milletlerarası Ticaret Teşkilâtına üye olmıyan bir Âkıd Tarafa da uygulanacağı, işbu maddenin 5 nci fıkrası gereğince yapılacak anlaşmada derpiş olunacaktır.

Madde — XXX

1. Tadil için başka hükümler derpiş edilmiş olan haller hariç, işbu Anlaşmanın I nci kısmında, XXIX ncu ve işbu maddede yapılacak tadiller bilûmum Âkıd Taraflarca kabullerini mütaakıp, işbu Anlaşmanın diğer hükümlerindeki tadiller de, tadili kabul eden Âkıd Taraflar arasında, Âkıd Tarafların 2/3 si tarafından ve her hangi bir Âkıd Taraf hakkında da, bu Âkıd Tarafça kabulünü mütaakıp yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Anlaşmada yapılan tadili kabul eden her Âkıd Taraf, Âkıd Taraflarca tesbit edilecek süre içinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bir kabul belgesi tevdi edecektir. Âkıd Taraflar, işbu madde gereğince yürürlüğe giren bir tadilin arzettiği mahiyet icabı olarak, bu tadili tesbit edeceği süre içinde kabul etmiyen Âkıd Tarafın işbu Anlaşmaya taraf olmasına nihayet verileceğini kararlaştırabilecektir. Bununla beraber, Âkıd Taraflar bu Âkıd Tarafın Anlaşmaya taraf olmakta devamına muvafakat edebilir.

Madde — XXXI

Çekilme

XXIII ncü madde hükümleriyle XXX ncu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri mahfuz kalmak kaydiyle, her Âkıd Taraf 1 Ocak 1951 tarihinden itibaren işbu Anlaşmadan çekilebileceği gibi, milletlerarası alanda temsil ettiği ülkelerden o sırada dış ticaret münasebetlerinin ve işbu Anlaşmaya konu teşkil eden diğer meselelerin yürütülmesinde tam bir muhtariyeti haiz olan bir veya mütaaddit müstakil gümrük ülkesinin de çekilmesini temin edebilecektir. 1 Ocak 1951 tarihinden itibaren vukubulabilecek çekilme, bu hususta tahriri ihbarın Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından tebellûğu tarihinden itibaren hesaplanacak altı aylık bir sürenin hitamında hüküm ifade edecektir.

Madde — XXXII

Âkıd Taraflar

1. İşbu Anlaşma hükümlerini, XXVI ncı veya XXXIII ncü maddeler veya Muvakkat Uygulama Protokolü gereğince, uygulıyan hükümetler işbu Anlaşmanın Âkıd Tarafları addolunur.

2. İşbu Anlaşmayı XXVI ncı maddenin 3 ncü fıkrası dairesinde kabul etmiş olan Âkıd Taraflar, işbu Anlaşmanın, XXVI ncı maddenin 5 nci fıkrası dâhilinde yürürlüğe girmesini mütaakıp istedikleri anda, işbu Anlaşmayı bu usul dairesinde kabul etmemiş olan bir Âkıd Tarafın Âkıd Taraflık sıfatına nihayet verilmesini kararlaştırabilirler.

Madde — XXXIII

İltihak

İşbu Anlaşmaya dâhil olmıyan her Hükümet veya dış ticaret münasebetlerinin ve işbu Anlaşmaya konu teşkil eden diğer meselelerin yürütülmesinde tam bir muhtariyeti haiz olan bir müstakil gümrük ülkesi namına hareket eden her hükümet, Âkıd Taraflarla arasında tesbit edilecek şartlar altında, kendi adına veya mezkûr ülke adına işbu Anlaşmaya iltihak edebilecektir. İşbu fıkrada derpiş olunan karar Âkıd Taraflarca 2/3 ekseriyetle ittihaz olunacaktır.

Madde — XXXIV

Ekler

İşbu Anlaşmanın Ekleri Anlaşmanın ayrılmaz cüz'üdür.

Madde — XXXV

1. a) İki Âkıd Taraf aralarında tarife müzakerelerine girişmezler,

b) Ve bunlardan biri, Âkıd Taraf sıfatını ihraz ederken, işbu Anlaşmayı veya II nci maddesini diğer Âkıd Tarafa uygulamıya muvafakat etmezse,

işbu Anlaşma veya II nci maddesi bu iki Âkıd Taraf arasında uygulanmıyacaktır. XXV nci maddenin 5 nci fıkrasının (b) bendi hükümlerinin veya XXIX ncu maddenin 1 nci fıkrası hükümlerinin bir Âkıd Tarafa tahmil ettiği vecibeler mahfuzdur.

2. Bir Âkıd Tarafın talebi üzerine, Âkıd Taraflar, Havana Şartı yürürlüğe girinceye kadar, istedikleri anda, işbu maddenin muayyen hâdiselere uygulanma tarzi hakkında incelemeler yaparak icabeden tavsiyelerde bulunabilecektir.

Ek : A

Birinci maddenin 2 (a) fıkrasında zikredilen ülkelerin listesi

Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda Birleşik Kırallığı.
Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda'ya tâbi ülkeler.
Kanada.
Avusturya Komonvelti.
Avusturalya Komonveltine tâbi ülkeler.
Yeni Zelânda.
Yeni Zelânda'ya tâbi ülkeler.
Cenubu Garbî Afrika da dâhil olmak üzere Cenubî Afrika.
İrlânda.
Hindistan. (10 Nisan 1947 tarihinde).
Ternöv.
Cenubî Rodezya.
Birmanya.
Seylân.

Yukarda tadat olunan ülkelerin bir kısmında bâzı mallar için iki veya daha ziyade rüçhanlı tarife yürürlükte bulunmaktadır. Bu ülkeler, mezkûr malların en çok kayırılan memleket muamelesinden faydalanan başlıca satıcıları olan Âkıd Taraflarla anlaşmalar yaparak, sözü edilen iki veya daha ziyade rüçhanlı tarife yerine, tek bir rüçhanlı tarife ikame edebilirler. Bu tek tarife, en çok kayırılan memleket muamelesinden faydalanmakta olan satıcılar bakımından, evvelki rüçhanlardan daha az müsait olmıyacaktır.

İşbu Anlaşmada tadat olunan ülkelerden iki veya daha fazlası arasında 10 Nisan 1947 tarihinde yürürlükte bulunan bir dahilî resim üzerinde mevcut rüçhan payı veya mütaakıp fıkrada derpiş edilen miktar tahdidi anlaşmaları yerine, bunlara tekabül edecek bir tarife rüçhan payı vaz'edilmesi, tarife rüçhan payının artırılması şeklinde telâkki edilmiyecektir.

XIV ncü maddenin 5 (b) fıkrasında derpiş edilen rüçhanlı Anlaşmalar, aşağıda zikredilen mallar üzerinde, Kanada, Avusturalya ve Yeni Zelânda Hükümetleriyle akdetmiş olduğu Anlaşmalar gereğince, 10 Nisan 1947 tarihinde, Birleşik Kırallıkta yürürlükte bulunan Anlaşmalardır. Dondurulmuş ve soğutulmuş sığır ve dana eti, dondurulmuş koyun ve kuzu eti, dondurulmuş ve soğutulmuş domuz eti ve domuz iç yağı (lard).

XX nci maddenin I (h) fıkrası gereğince ihdas edilecek bilûmum tedbirler mahfuz kalmak kaydiyle, bu rüçhan Anlaşmalarının tasfiyesi veya tarife rüçhanlariyle ikamesi derpiş edilmekte ve bu maksatla mezkûr mallarla doğrudan doğruya veya bilvasıta esaslı surette ilgili bulunan memleketler arasında, ilk imkânda, müzakerelere girişilmesi düşünülmektedir.

10 Nisan 1947 tarihinde Yeni Zelânda'da yürürlükte bulunan filim kiralama resmi, işbu Anlaşmanın uygulanması bakımından, birinci maddede derpiş edilen bir gümrük resmi gibi telâkki edilecektir.

10 Nisan 1947 tarihinde Yeni Zelânda'da filim kiralıyanlara tahmil edilen kontenjanlar, işbu Anlaşmanın uygulanması bakımından, IV ncü maddede derpiş edilen sinema kontenjanları gibi telâkki edilecektir.

Hindistan ve Pakistan Dominyonları 10 Nisan 1947 tarihinde birbirlerinden henüz ayrılmış olmadıklarından, yukarıdaki listede de ayrı ayrı zikredilmemişlerdir.

Ek : B

I nci maddenin 2 (b) fıkrasında adı geçen Fransız Birliği ülkeleri listesi

Fransa
Fransız Ekuvatör Afrikası (Ahdî Kongo Havzası (*) ve diğer ülkeler)
Fransız Batı Afrikası (*)
Fransız Mandası altındaki Kamerun (*)
Fransız Somalisi kıyıları ve Tevabii
Hindistan'daki Fransız toprakları (*)
Okyanus'daki Fransız toprakları
Yeni Hebridler Müşterek İdaresindeki Fransız toprakları (*)
Guadalup ve Tevabii
Fransız Guyanası
Hindiçini
Madagaskar ve Tevabii
Fas (Fransız bölgesi) (*)
Martinik
Yeni Kaledonya ve Tevabii
Reünyon
Sen - Piyer ve Mikelon
Fransız Mandası altındaki Togo (*)
Tunus

(*) Anavatan Fransa'sına ve Fransız Birliği ülkelerine ithalât için.

Ek : C

Birinci maddenin 2 (b) fıkrasında adı geçen Belçika, Lüksemburg ve Holânda Gümrük Birliği ülkeleri listesi

Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği
Belçika Kongosu
Ruanda - Urundi
Holânda
Endonozya
Surinam
Felemenk Antilleri
Gümrük Birliğini teşkil eden Anavatan ülkelerine yapılan ithalât için.

Ek : D

Birinci maddenin 2 (b) fıkrasında zikredilen ülkelerden Amerika Birleşik Devletlerini ilgilendirenlerin listesi

Birleşik Amerika (gümrük ülkesi)
Birleşik Amerika'ya tâbi ülkeler
Filipin Cumhuriyeti

İşbu Ekte tadat olunan ülkelerden iki veya daha fazlası arasında 10 Nisan 1947 tarihinde yürürlükte bulunan bir dahiliye resim üzerinde mevcut rüçhan payı yerine buna tekabül edecek bir tarife rüçhan payı vaz'edilmesi, tarife rüçhan payının artırılması şeklinde telâkki edilmiyecektir.

Ek : E

Birinci maddenin 2 (d) fıkrasında adı geçen, Şili ile komşu memleketler arasında münakit rüçhanlı anlaşmaların uygulanacağı ülkelerin listesi

Munhasıran, bir taraftan
Şili,
ve diğer taraftan
1. Arjantin Cumhuriyeti
2. Bolivya
3. Peru

arasında yürürlükte olan rüçhanlar.

Ek : F

Birinci maddenin 2 (d) fıkrasında adı geçen, Suriye - Lübnan Gümrük Birliği ile komşu memleketler arasında münakit rüçhanlı anlaşmaların uygulandığı ülkelerin listesi

Munhasıran, bir taraftan
Suriye - Lübnan Gümrük Birliği
Ve diğer taraftan
1. Filistin
2. Haşimî Ürdün

arasında yürürlükte olan rüçhanlar.

Ek : G

Birinci maddenin 3 ncü fıkrasında zikredilen âzamî rüçhan paylarının tâyininde nazarı itibara alınacak tarihler

Avusturalya	15	Ekim	1946
Kanada	1	Temmuz	1939
Fransa	1	Ocak	1939
Suriye - Lübnan Gümrük Birliği	30	Kasım	1939
Cenubi - Afrika Birliği	1	Temmuz	1939
Cenubi - Rodezya	1	Mayıs	1941

Ek : H

XXVI ncı maddede derpiş olunan nispetin hesaplanmasında itibar olunacak dış ticaret yüzdeleri

	Yüzdeler
Avusturalya	3.2
Belçika - Lüksemburg - Holânda	10.9
Brezilya	2.9
Birmanya	0.7
Kanada	7.2
Seylân	0.6
Şili	0.6
Çin	2.7
Küba	0.9
Çekoslovakya	1.4
Fransa Birliği	9.4
Hindistan) Pakistan (	3.3(*)
Yeni Zelânda	1.2
Norveç	1.5
Cenubî Rodezya	0.3
Suriye - Lübnan Gümrük Birliği	0.1
Cenubî Afrika Birliği	2.3
Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda Birleşik Kırallığı	25.7
Amerika Birleşik Devletleri	25.2
	100.0

Not :

Bu nispetler, yukarda adı geçen memleketler tarafından Milletlerarası alanda temsil edilen ve Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına mevzu teşkil eden meselelerin yürütülmesinde muhtariyeti haiz olmıyan, bilûmum ülkelerin ticareti de göz önünde bulundurularak, tesbit edilmiştir.

(*) Hindistan ve Pakistan Hükümetleri bu nispeti aralarında mutabık kalarak tâyin edecekler ve imkân hâsıl olur olmaz Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildireceklerdir.

Ek : I

İzahi notlar

Birinci madde hakkında

Birinci fıkra :

III ncü maddenin 2 nci ve 4 ncü fıkralarına atfen birinci maddenin birinci fıkrasında zikredilen vecibelerle, VI ncı maddeye atfen II nci maddenin 2 (b) fıkrasında zikredilen vecibeler, Muvakkat Uygulama Protokolünün uygulanması bakımından, işbu Anlaşmanın II nci kısmına dâhilmiş gibi mütalâa olunacaktır.

Yukardaki fıkra ile 1 nci maddenin 1 nci fıkrasında, III ncü maddenin 2 nci ve 4 ncü fıkralarına yapılan atıflar, ancak, Gümrük tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının II nci kısmı ile XXVI ncı maddesinin tadiline mütedair 14 Eylûl1948 tarihli Protokolde derpiş olunan tadilin yürürlüğe girmesiyle, III ncü maddede vukubulacak değişikliği mütaakıp, yürürlüğe girecektir.

4 ncü fıkra :

«Rüçhan payı» tâbiri, muayyen bir mal için en çok kayrılan memlekete uygulanan gümrük resmi haddiyle rüçhanlı resim haddi arasındaki nispeti değil, mutlak farkı ifade eder; meselâ:

1. En çok kayrılan memlekete uygulanan resim kıymet üzerinden % 36, rüçhanlı resim de kıymet üzerinden % 24 olsa, rüçhan payı, en çok kayrılan memlekete uygulanan resmin üçte biri değil, sadece kıymet üzerinden % 12 dir;

2. En çok kayrılan memlekete uygulanan resim kıymet üzerinden % 36 iken, rüçhanlı resim, en çok kayrılan memlekete uygulanan resmin üçte ikisi olarak gösterilmişse, rüçhan payı, sadece kıymet üzerinden % 12 dir;

3. En çok kayrılan memlekete uygulanan resim kiloda iki frank, rüçhanlı resim de 1,50 frank olsa, rüçhan payı, kiloda 0,50 franktır.

Yeknesak ve müesses kaidelere istinaden ittihaz olunan aşağıdaki gümrük tedbirleri, rüçhan paylarının tâbi tutulduğu umumi sabitleştirmeye aykırı addolunmıyacaktır.

i) 10 Nisan 1947 tarihinde muvakkaten yürürlükten kaldırılan muayyen bir mala müteallik tarife tasnifinin veya bu mal üzerine mevzu bir resmin, yeniden yürürlüğe konması;

ii) Tarife mevzuatı, muayyen bir malın birkaç tarife numarası altında tasnif edilebileceğini sarahaten derpiş ettiği takdirde, böyle bir malın, 10 Nisan 1947 tarihinde tasnif edildiği tarife numarası yerine, başka bir tarife numarası altında tasnif edilmesi.

II nci madde hakkında

2. (a) Fıkrası :

II nci maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendinde III ncü maddenin 2 nci fıkrasına yapılan atıf, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının II nci kısmı ile XXVI nci maddesinin tadiline mütedair, 14 Eylûl 1948 tarihli Protokolde derpiş olunan tadilin yürürlüğe girmesiyle, III ncü madde de vukubulacak değişikliği mütaakıp, yürürlüğe girecektir.

2 (b) Fıkrası:

Birinci maddenin 1 nci fıkrasına mütaallik nota bakılması.

4 ncü fıkra :

Tavizi doğrudan doğruya müzakere eden Âkid Taraflar sarahaten aksini kararlaştırmış olmadıkça, işbu fıkra hükümleri Havana Şartının 31 nci maddesi hükümleri göz önünde bulundurularak uygulanacaktır.

III ncü madde hakkında

Birinci fıkrada derpiş edilen, hem ithal malına ve hem de mümasil yerli mala uygulanan her nevi

dâhilî resim veya mükellefiyet, kanun, nizam ve talimat, ithal malına, ithal mahallinde veya ithal sırasında uygulansa dâhi, gene, birinci maddede derpiş edilen dâhili resim veya mükellefiyet, kanun, nizam veya talimat mahiyetinde addolunacak ve binnetice, III ncü madde hükümlerine tâbi tutulacaktır.

1 nci fıkra :

Birinci fıkranın, bir Âkıd Taraf ülkesinde mahallî hükümet makamları veya idare makamları tarafından vaz'edilen dahilî resimlere uygulanması, XXIV ncü maddenin son fıkrası hükümlerine tâbidir. Bu fıkradaki «makul tedbirler» tâbiri, meselâ yukarda sözü edilen makamlara, şekli itibariyle III ncü maddenin lâfzına aykırı olsa bile ruhu itibariyle mezkûr maddeye uygun olan ve kaldırılmaları halinde adı geçen makamları malî bakımdan müşkülâta maruz bırakabilecek olan, iç resimler vaz'etmek yetkisi veren millî mevzuatın lâğvı mükellefiyetini bir Âkıd Tarafa tahmil ettiği şeklinde tefsir edilemiyecektir.

Sözü edilen mahallî makamlar tarafından III ncü maddenin hem lâfzına ve hem de ruhuna aykırı olarak cibayet edilen resimler bakımından ise «mâkul tedbirler» tâbiri, bu gibi resimlerin âni şekilde kaldırılması idari ve malî büyük müşkülâtı mucip olabileceği hallerde, bir Âkıd Tarafa, bunları, muayyen bir intikal devresi zarfında peyderpey lâğvetmek imkânını vermektedir.

2 nci fıkra :

2 nci fıkranın birinci cümlesi kayıtlarına uygun olan bir resmin, ikinci cümle hükümleriyle gayrikabili telif olması, ancak, resme konu olan mal ile rekabet halinde bulunan bir malın, veyahut da, resme konu malın doğrudan doğruya yerini alabilecek diğer bir malın, mümasil resimden muaf tutulmuş olması halinde vârittir.

5 nci fıkra :

5 nci fıkranın birinci cümlesiyle kabili telif olan nizamlama tedbirleri, bu tedbirleri uygulıyan memleket, nizamlama mevzuu malları ehemmiyetli miktarda istihsal etmekte ise, ikinci fıkra hükümlerine de aykırı telâkki edilmiyecektir. Bir nizamlamanın ikinci cümle hükümlerine uygun olduğunu ispat sadedinde, nizamlamaya tâbi tutulan malların her birine muayyen bir nispet veya miktar tahsisi suretiyle, ithal malları ile yerli mallar arasında nasafate uygun bir münasebet sağlanmış olduğu, ileri sürülemiyecektir.

V nci madde hakkında

5 nci fıkra :

Nakil masrafları mevzuunda, 5 nci fıkra ile vaz'edilen kaide, aynı yolu takiben ve aynı şartlar altında nakledilen mümasil mallar hakkında caridir.

VI ncı madde hakkında

Birinci fıkra :

Ortak firmalar tarafından tatbik edilen damping (yani ithalâtçı tarafından bir malın, ortağı olan ihracatçının tanzim ettiği fatura fiyatından ve ihracatçı memlekette cari bulunan fiyattan dûn fiyatla satılması), bir nevi fiyat dampingi teşkil eder; ve bu takdirde, damping payı, malın ithalâtçı tarafından satışa çıkarıldığı fiyat esas olarak ele alınmak suretiyle hesaplanabilir.

2 nci ve 3 ncü fıkralar.

Not 1.

Damping veya yardım mevzuu olmasından şüphe edilen bütün hallerde, bu cihetin aydınlanması için yapılan incelemenin neticesine intizaren, bir Âkıd Taraf, gümrüklerce diğer birçok ahvalde yapıldığı gibi, icabında damping karşılayıcı veya telâfi edici resimlerin tahsilini sağlıyabilmek maksadiyle, mâkul bir teminat (teminat akçesi veya nakdî depozito) talep edebilecektir.

Not 2.

Bâzı ahvalde, mütaaddit kambiyo rayiçleri kullanılması, ihracata yapılan bir yardım, veyahut da para değerinin kısmen düşürülmesi yoliyle sağlanan bir damping mahiyetini alabilir; bu tak-

dirde : birinci şıkta, 3 ncü fıkrada derpiş edilen telâfi edici resimler, ikinci şıkta ise, 2 nci fıkrada derpiş edilen tedbirler uygulanabilir. «Mütaaddit kambiyo rayiçleri kullanılması» tâbiri ile, doğrudan doğruya hükümetlerce veya bunların tasvibi ile yapılan işlemler kasdedilmiştir.

VII nci madde hakkında

1 nci fıkra

«Mümkün olur olmaz» kelimeleri yerine, katî bir tarih veya bilâhara tesbit edilecek muayyen ve mahdut bir süre kabul edilmesi yerinde olup olmıyacağı hususu ayrıca incelenmiş, fakat, Âkıd Tarafların her birinin bu esasları muayyen bir tarihte yürürlüğe koyması mümkün olamıyacağı neticesine varılmıştır. Bununla beraber, Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle, Âkıd Tarafların ekseriyetinin bu esasları tatbike başlıyacakları da, kabul edilmiştir.

2 nci fıkra.

VII nci madde hükümlerine göre, «hakiki kıymet»i temsil etmek üzere, aşağıdaki unsurların da ilâvesiyle, fatura fiyatına itibar edilmesi kabildir: Fatura fiyatına girmiyen fakat hakiki kıymetin fiilî unsurlarını teşkil eden meşru masraflar ve normal rekabet fiyatlarına nazaran tesbit edilecek her türlü anormal iskonto veya tenzilât payı.

«Tam serbest rekabet şartları altında» ibaresiyle murtabıt olarak okunacak «normal ticari muameleler hakkında» ibaresini, birbirinden müstakil olmıyan alıcı ve satıcı arasında cereyan edip de sadece fiyat mülâhazalarının hâkim olmadığı bilûmum muameleleri hariç bırakacak şekilde tefsir eden bir Âkıd Taraf, VII nci maddenin 2 (b) fıkrasına uygun hareket etmiş sayılır.

«Tam serbest rekabet şartları» hakkında mevzu kaide, Âkıd Taraflara, sadece umumi acentalara yapılması mûtat olan hususi tenzilâtı da ihtiva edecek şekilde tesbit edilen, tevzi acentalarına mahsus fiyatları nazarı itibara almamak imkânını vermektedir.

(a) ve (b) fıkraları metinleri, Âkıd Taraflara, resimleri :

1. Ya ithal edilen mal için muayyen bir ihracatçı tarafından tesbit edilen fiyatlar,
2. Veya, mümasil malların genel fiyat seviyesi esasları üzerinden, yeknesak bir şekilde tâyin imkânını vermektedir.

VIII nci madde hakkında

Mütaaddit kambiyo rayiçlerine müracaat edilmesi hali, VIII nci maddenin mevzuunu teşkil etmemekle beraber, mezkûr maddenin birinci ve 4 ncü fıkraları, muhtelif kambiyo rayiçleri uygulama sistemi olarak, kambiyo resim ve ücretlerine baş vurulmasını takbih etmektedir. Bununla beraber, bir Âkıd Taraf, Milletlerarası Para Fonunun muvafakatiyle ve tediye muvazenesini korumak maksadiyle, mütaaddit kambiyo resimleri vaz'ettiği takdirde, 2 nci fıkra hükümleri, bu Âkıd Tarafın durumunu tamamen masun bulundurmaktadır. Filhakika mezkûr fıkra, bu gibi resimlerin sadece ahvalin müsaade etmesini mütaakıp kaldırılmasını âmir bulunmaktadır.

XI nci madde hakkında

2. (c) Fıkrası :

«İthal şekilleri ne olursa olsun» tâbiri, bozulabilir vasfını kaybetmiyecek kadar cüzi tâdile tâbi tutulan şekilde ithali serbest bırakıldığı takdirde, kendisiyle doğrudan doğruya rekabet halinde bulunduğu tazesi üzerine vaz'edilen tahditler tesirsiz kalabilecek olan bir mala taallûk etmektedir.

2 nci fıkranın son bendi:

«Özel âmiller» tâbiri, millî ve ecnebi müstahsılların veya mütaaddit ecnebi müstahsılların, nispî istihsal verimlerinde vâkı tebeddülleri ihtiva eder. Anlaşmanın cevaz vermediği vasıtalara müracaat suretiyle suni şekilde tahrik edilen tebeddüllere şâmil değildir.

XII nci madde hakkında

3 (b) (i) Fıkrası :

«İşbu maddenin 2 nci fıkrasına bakılmaksızın» kelimeleri, dahilî politikasında, mezkûr fıkrada derpiş edilen tadili yaptığı takdirde, bu tadilin, bir Âkıd Tarafın para ihtiyatları durumunu düzeltebileceği ileri sürülerek, mezkûr Âkıd Tarafın, 2 (a) fıkrası anlamında «zaruri» bulunan diğer sebepler tahtında, vaz'etmiş olduğu tahditlerin, fuzuli telâkki edilmiyeceğini sarahatle belirtmek için metne ithal edilmiştir. Bu kelimeler, 2 nci fıkranın her hangi bir mâna değişikliğine tâbi tutulmuş olduğu mânasında alınmamalıdır.

Tam çalıştırmaya, iktisadi gelişmeye ve talebin yüksek ve daima artan seviyede tutulmasına mâtuf programları dolayısiyle, yüksek ithalât taleplerine mâruz kalan ve bu itibarla ticaretlerinde tahditler vaz'etmek zorunda bulunan Âkıd Tarafların karşılaşabilecekleri hususi meseleler üzerinde de durulmuştur. XII nci maddenin bugünkü metni ile, Anlaşmanın, meselâ XX nci maddesi gibi, bâzı maddelerinde yer alan ihracat kontrolüne mütaallik hükümler, bu gibi ekonomilerin ihtiyaçlarını tamamen karşılıyacak mahiyette görülmüştür.

XIII ncü madde hakkında

2. (d) fıkrası :

Hükümet makamları tarafından uygulanabilmesi her zaman mümkün olamıyacağı kanaatine varıldığından, «Ticari mülâhazalar» ın, kontenjanların tevzii için bir kıstas olarak kabul edilmesi uygun görülmemiştir. Diğer taraftan, bu kıstasın uygulanması mümkün olacak hallerde, 2 nci fıkranın birinci cümlesinde beyan edilen umumi kaide gereğince, bir mutabakat teminine çalışan Âkıd Taraf bu kıstası kullanabilir.

4 ncü fıkra:

«Hususi âmiller» hakkında, XI nci maddenin 2 nci fıkrasiyle ilgili nota bakılması.

XIV ncü madde hakkında

1 nci fıkranın (g) bendi:

Birinci fıkranın (g) bendi hükümleri, Âkıd Taraflara, münferit bir ticari muamele hakkında, danışma usulünün tatbikını talep etmek yetkisini vermez; ancak, böyle bir muamelenin umumi ticaret politikasına mütaallik bir fiil mahiyeti iktisap edecek kadar şümullenmemiş olması şarttır. Bu son şıkta, ilgili Âkıd Taraf talep ettiği takdirde, Âkıd Taraflar, sözü edilen muameleyi mücerret bir şekilde değil, anılan Âkıd Tarafça, muameleye konu olan malın ithali mevzuunda uygulanan umumi politika ile murtabıt olarak inceliyecektir.

2 inci fıkra :

Cari ticari muameleler neticesinde sağladığı kredileri, fark gözetici tedbirlere tevessül etmeden kullanabilmek imkânsızlığı içinde bulunan bir Âkıd Tarafın durumu II nci fıkrada derpiş edilen hallerden bir tanesidir.

XV nci madde hakkında

4 ncü fıkra :

«Mugayir olacak» kelimeleri, bilhassa, işbu Anlaşma maddelerinden birinin lâfzına aykırı olduğu halde, ruhundan ehemmiyetli şekilde inhiraf etmiyen kambiyo kontrol tedbirlerinin, mezkûr maddeyi ihlâl etmiş sayılmıyacağını ifade etmek üzere kullanılmıştır. Böylece, yaptığı ihracat bedelinin, Milletlerarası Para Fonu Statüsüne uygun olarak ittihaz ettiği kambiyo tedbirlerinden birine müsteniden, kendi parası veya Milletlerarası Para Fonu üyesi bir veya mütaaddit devletin parasiyle ödenmesini istiyen bir Âkıd Taraf, bu talebinden dolayı, XI nci ve XIII ncü madde hükümlerini ihlâl etmiş sayılmıyacaktır. İthalât lisanslarına yeni bir fark gözetme unsuru ilâvesi maksadiyle değil de, kambiyo kontrolü mevzuunda uygulamaya mezun bulunduğu tedbirleri

tatbik edebilmek için, bir ithalât lisansı üzerinde emtianın ithal edilebileceği memleketin adını tasrih eden bir Âkıd Tarafın bu şekildeki hareketi, mezkûr fıkrada derpiş edilen hallere diğer bir misaldir.

XVII nci madde hakkında

1 nci fıkra :

Âkıd Taraflarca alım satımla iştigal etmek üzere tesis edilen Ticaret Ofislerince yapılacak ameliyeler, (a) ve (b) bentleri hükümlerine tâbidir.

Âkıd Taraflarca tesis edilen ve alım satımla iştigal etmemekle beraber, özel ticarete uygulanacak nizamlar tesbit eden Ticaret Ofislerinin faaliyetleri, işbu Anlaşmanın, mevzu ile ilgili hükümlerine tâbidir.

İşbu madde hükümleri, ticari mülâhazalarla hareket etmesi kaydiyle, bir devlet teşebbüsünün, ihracat piyasalarında cari arz ve talep şartlarına intibak etmek maksadiyle, bir malı muhtelif piyasalarda değişik fiyatlarla satmasına mâni değildir.

1 nci fıkranın (a) bendi :

Dış ticaret ameliyelerinde muayyen evsaf ve verim kaidelerine riayeti sağlamak maksadiyle uygulanan Hükümet tedbirleri veya tabiî millî kaynakların işletilmesi için bahşedilmiş bulunan imtiyazlar, sözü edilen teşebbüslerin ticari faaliyetlerini idare yetkisini Hükümete tanımış olmamak şartiyle, «inhisari veya özel imtiyazlar» dan madut sayılmazlar.

1 nci fıkranın (b) bendi :

«Sarf mahalli tasrih edilmiş bir istikraz» danfaydalanan bir memleket, ihtiyacı olan malları hariçten mübayaa ederken, bu istikrazı (ticari bir mülâhaza) gibi nazara almakta serbesttir.

2 nci fıkra :

«Mallar» ve «emtia» kelimeleri, cari ticari muamelelerde bu kelimelere verilen mânada, mallara munhasır olup, hizmetlerin mübayaa veya satışına şâmil değildir.

XVIII nci madde hakkında

3 ncü fıkra.

Yeni bir rüçhan anlaşmasının akdi vesilesiyle, en çok kayırılan memlekete uygulanan resmin yükseltilmesine mütaallik hüküm, ancak, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının 1 nci kısmı ile XXIX ncu maddenin tadillerine mütedair 14 Eylûl 1948 tarihli Protokolde derpiş edilen tadilin yürürlüğe girmesiyle, birinci maddeye ithal edilmiş olacak yeni 3 ncü fıkranın mezkûr maddeye ithalinden sonra, yürürlüğe girecektir.

7 (a) Fıkrasının (ii) ve (iii) bentleri.

Bu iki bentte kullanılan «tadil» kelimesi, bir esaslı maddenin veya böyle bir maddenin tadili esnasında elde edilen tâli bir maddenin, mamul veya yarı mamul bir madde hâline getirilmesini ifade eder. Bu kelime, yüksek sanayi tekniğini icabettiren ameliyeleri ifade etmez.

XXIV ncü madde hakkında

9 ncu fıkra.

Bir Gümrük Birliği veya serbest mübadele bölgesi üyesi bulunan bir memleket ülkesine rüçhanlı tarife ile ithal edilen bir mal, bu birlik veya bölge üyesi diğer bir memleket ülkesine tekrar ihraç edildiği takdirde, bu sonuncu üyenin, bu maldan, daha önce ödenmiş bulunan resimle, malın doğrudan doğruya kendi ülkesine ithal edilmiş olması halinde ödemiş olacağı en yüksek resim arasındaki farka tekabül eden bir resim tahsil etmesi, birinci fıkra icabatındandır.

11 nci fıkra:

Hindistan ve Pakistan arasında katî ticari anlaşmalar akdedildiğinde, bu iki hükümetin mezkûr

anlaşmaları yürütmek maksadiyle ittihaz edecekleri tedbirler, işbu Anlaşmanın gayelerinden uzaklaşmamak şartiyle, bâzı hükümlerinden inhiraf edebilecektir.

XXVI ncı madde hakkında

Âkıd Tarafların milletlerarası alanda temsil ettikleri ülkeler, askerî işgal altında bulunan bölgeleri ihtiva etmez.

XXIX ncu madde hakkında

Birinci fıkra, Havana Şartının VII nci ve VIII nci fasıllarına temas etmemektedir, zira bu fasıllar, genel olarak Milletlerarası Ticaret Teşkilâtının, vazife, teşkilât ve takip edeceği usulden bâhis bulunmaktadır.

Nihai not

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının, Âkıd Tarafların askerî işgal altındaki ülkelerle mevcut ticaretlerine uygulanması şartları, henüz tâyin edilmiş değildir. Bu konu, yakın bir istikbalde yeniden tetkik mevzuu olacaktır. Buna intizaran, işbu Anlaşmanın hiçbir noktası bu konu ile ilgili hususları her hangi bir şekilde takyideder mahiyette telâkki edilmiyecektir.

İşbu notun, XXII nci ve XXIII ncü madde hükümlerinin sözü edilen ticaretten mütevellit meselelere uygulanması şartlarını ihlâl etmediği de bedihidir.

Ek : J

Farksız muamele kaidesine istisnalar

(XIV ncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendi hükümleri gereğince, XIV ncü maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri hükümleri yerine işbu Ek hükümlerine tâbi olmayı tercih etmiş bulunan memleketler hakkında uygulanacaktır).

1. (a) XII nci madde hükümleri gereğince ithalât tahditleri uygulıyan bir Âkıd Taraf, bu tahditleri, XIII ncü madde hükümlerinden inhiraf etmek suretiyle tahfif edebilecektir. Bu inhiraf, ilgili Âkıd Tarafın XIII ncü madde hükümlerine harfiyen bağlı kalması halinde XII nci maddenin 3 ncü fıkrasının (a) ve (b) bentleri kayıtları dâhilinde yapabileceği âzami ithalâta ilâveten munzam ithalât sağlıyabilmek için lâzım olan ölçüyü tecavüz etmiyecek ve aşağıdaki şartlara tâbi olacaktır:

i) Bu suretle ithal edilecek malların teslim fiyatları, bu mallarla kabili mukayese olup diğer Âkıd Tarafların muntazaman temin edebilecekleri malların cari fiyatlarından hissedilir derecede üstün olmamalı ve mezkûr ithal mallarına fiyat seviyelerinde mevcut fazlalıklar, mâkul bir süre içinde, tedricen bertaraf edilmelidir;

ii) Âkıd Tarafın, bu tedbirleri, aşağıda sözü edilen Anlaşmaya dâhil bulunmıyan diğer Âkıd Taraflara yaptığı ihracattan sağladığı altın veya kabili tahvil para gelirlerinin mâkul olarak beklenebilecek seviyenin dününa düşmesini intaç edebilecek taahhütleri tazammun eden bir anlaşma çerçevesi dâhilinde uygulamakta olmaması lâzımdır.

iii) Ve bu tedbirler, diğer Âkıd Tarafların ticari ve ekonomik menfaatlerine lüzumsuz şekilde zarar vermemelidir.

b) İşbu fıkra gereğince tedbirler uygulıyan Âkıd Taraf, (a) bendinde zikredilen esaslara riayet edecektir. Ayrıca, mezkûr bentle telif edilemiyecek mahiyetteki muamelelerden de içtinap edecek, fa-

kat, tatbikatta aşırı derecede güçlüğü mucip olduğu takdirde, her hususi ameliye için, bu bent hükümlerine riayet edilmesini sağlamakla mükellef olmıyacaktır.

2. İşbu Ekin birinci fıkrası gereğince tedbirler alan her Âkıd Taraf, bu tedbirlerden Âkıd Tarafları muntazaman haberdar edecek ve talep üzerine, her türlü faydalı malûmatı Âkıd Taraflara verecektir.

3. Âkıd Taraflar, bir Âkıd Tarafın, ithalâtı üzerinde, işbu Ekin birinci fıkrasında derpiş edilen istisnalarla telif edilemiyecek farklı muameleler uyguladığını müşahede ederlerse, bu Âkıd Taraf, 60 gün zarfında bu farklı muameleleri ya bertaraf edecek veya Âkıd Taraflarca verilecek talimata uygun olarak tadil edecektir.

Bununla beraber, işbu Anlaşmanın birinci fıkrası gereğince ittihaz edilen ve bir Âkıd Tarafın talebi üzerine Âkıd Taraflarca, XII nci maddenin VI ncı fıkrasının (c) bendinde derpiş edilen usule mümasil bir usulle, onanmış olan bir tedbire, işbu fıkraya veya XII nci maddenin 4 ncü fıkrasının (d) bendine dayanılarak itiraz edilemiyecektir.

(J) Eki hakkında izahi notlar

XX nci maddenin II (a) kısmı gereğince tedbirler ittihaz eden bir Âkıd Tarafın, bundan dolayı, işbu Ek gereğince de tedbirler ittihaz etmesine mâni yoktur. Diğer taraftan, XIV ncü madde hükümleriyle, XIV ncü madde ekinin hükümleri, XX nci maddenin II (a) kısmı ile Âkıd Taraflara tanınan hakları, her hangi bir şekilde tahdit etmemektedir.